

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מפכת חגיגה

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
לכמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר שמות כרך ג'
לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמודים רכג-רעד
[פרשת בשלח דף מו: עד דף נו.]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי הז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"י לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפפצות אטום. וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם,
כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה
ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה
וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם
מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון
תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם
עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם
מאריכים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמנו הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה.

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

וּפְרָשׁוּ. כְּדֵי לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה,
אֲסַפְקֶלְרִיָּה הַמְּאִירָה, וְשֵׁלָא
מְאִירָה. וְעוֹד, כְּדֵי לְהַטְעוֹת אֶת
הַמְּצָרִים, שְׂיֵאמְרוּ מִקְרָה הוּא,
שְׁכַתוֹב (ישעיה ט) נוֹאָלוּ שְׂרֵי צוּעֵן,
וְכַתוֹב (שם מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחוֹר,
וְעַל פֶּן הִלְכוּ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא
אוֹתָם מִמְּצָרִים לְהוֹת חֲלָקוֹ
וְנִחַלְתּוּ. וּבֵא רָאָה, בְּצַד הַיּוֹבֵל
נִמְצְאָה חֲרוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְכֵן לְעֵתִיד
לְבֹא, שְׁכַתוֹב (ישעיה כז) וְהָיָה בַּיּוֹם
הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְגו'.

וּמְשׁוּם אוֹתוֹ יוֹבֵל עֲלִיּוֹן, הִתְעַכְּבוּ
חַמְשִׁים יוֹם לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִקְרַב
לְהַר סִינַי. וְכֵיּוֹן שֶׁהִלְכוּ בַּיּוֹם, הִלְכוּ
בַּלַּיְלָה, לְהוֹת הַכֹּל יוֹם אֶחָד בֵּין
יוֹם וְלַיְלָה, וְלֹא נִמְצְאָת הַפְּרָדָה.

וְרַא עוֹד, אֵלָא שְׁכַלָם הִלְכוּ
בְּמִנְחָה לְרִצּוֹן נִפְשָׁם, בַּיּוֹם
שֶׁקִּבְלוּ הַתּוֹרָה, הָיוּ חַמְשִׁים יָמִים
שְׁלָמִים, יָמִים וְלַיְלוֹת כְּרֵאוּי, שְׁאִין
יוֹם בְּלֵי לַיְלָה, וְאִין לַיְלָה בְּלֵי יוֹם,
וְלַיְלָה וַיּוֹם נִקְרָא יוֹם אֶחָד. וְכֵיּוֹן
שֶׁהִלְכוּ חַמְשִׁים יָמִים שְׁלָמִים, אִז
שָׂרוּ עֲלֵיהֶם אוֹתָם חַמְשִׁים יָמִי
הַיּוֹבֵל, וּמִצַּד שֶׁל הַיּוֹבֵל (בִּינָה) נִתְּנָה
לְהֵם תּוֹרָה, לְכֵן הִלְכוּ יוֹמָם וְלַיְלָה.
וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוֹב וַיְהִי כִּי זָקַן
יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו, לְמָה? הֲרֵי
בְּאַרְנוֹ, שְׁמִי שְׂאוּהֵב רְשָׁעִים, כִּף
הוּא. וּבֵא רָאָה, בְּיִצְחָק נִכְלָל
הַלַּיְלָה, וְלַיְלָה לֹא בְּהִיר, וְעַל זֶה
וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו, וְהַכֹּל אֶחָד.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח וְאָמַר, וַיִּגְדַּל לְמַלְךְ
מְצָרִים כִּי בְּרַח הָעַם. וַיִּגְדַּל - מִי אָמַר
לוֹ? אֵלָא כִּף פְּרִשׁוּהָ. אֲכַל חַכְמִיו

לְאַתְיִיקָרָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
בְּרִתִּיכוּי וּפְרָשׁוּי. בְּגִין לְמִיזַל יְמָמָא וְלַיְלָא,
אֲסַפְקֶלְרִיא דְנִהְרָא, וְדִלָּא נִהְרָא. וְתוּ, בְּגִין
לְאַטְעָאָה לְמִצְרָאֵי דִימְרוּן מִקְרָה הוּא,
דְכַתִּיב, (ישעיה ט) נוֹאָלוּ שְׂרֵי צוּעֵן, וְכַתִּיב (ישעיה
מד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחוֹר, וְעַל דָּא אֲזֵלִי בִימָמָא
וּבַלַּיְלָא.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל,
דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק לׁוֹן מִמְּצָרִים,
לְמַהּוֹי חוּלְקִיָּה וְאַחַסְנִתִּיָּה. וְתָא חֲזִי, בְּסִטְרָא
דִּיּוֹבֵלָא, אֲשֶׁתִּכַּח חִירוֹ לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן לְזַמְנָא
דְאַתִּי, דְכַתִּיב, (ישעיה כז) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְגו'.

וּבְגִין הַהוּא יוֹבֵלָא עֲלָאָה, אֲתַעַכְּבוּ חַמְשִׁין
יוֹמִין, לְקַבְּלָא אוֹרֵייתָא, וְלִמְקַרְב
לְטוֹרָא דְסִינַי. וְכֵיּוֹן דְאַזְלִי בִימָמָא, אֲזֵלִי
בַּלַּיְלָא, לְמַהּוֹי כֹּלָא חַד יוֹמָא, בֵּין יְמָמָא
וְלַיְלָא, וְלֹא אֲשֶׁתִּכַּח פְּרִישׁוּ.

וְרַא עוֹד, אֵלָא דְכֻלְהוּ בְּנֵי יִחָא אֲזֵלִין,
לְרַעוּתָא דְנִפְשֵׁייהוּ, בְּיוֹמָא דְקַבִּילוּ
אוֹרֵייתָא, הוּוּ חַמְשִׁין יוֹמִין שְׁלָמִין, יוֹמִי
וְלַיְלִי כְדָקָא יְאוּת, דְלִית יוֹם בְּלֹא לַיְלָה, וְלִית
לַיְלָה בְּלֹא יוֹם, וְלַיְלָה וַיּוֹם אִקְרִי יוֹם אֶחָד.

וְכֵיּוֹן דְאַזְלוּ חַמְשִׁין יוֹמִין שְׁלָמִין, כְּדִין (לְקַבֵּל
חַמְשִׁין דִּיּוֹבֵלָא וּכְמוֹ) שְׂאָרוּ עֲלֵיהוּ אֵינוֹן חַמְשִׁין
יוֹמִין דִּיּוֹבֵלָא, וּמִסְטָרָא דִּיּוֹבֵלָא אֲתֵייהִיב
לְהוּ אוֹרֵייתָא, וּבְגִין כִּף אֲזֵלִין יוֹמָא וְלַיְלָא.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתִיב (בראשית כז) וַיְהִי כִּי זָקַן
יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו, אָמַאי. הָא

אוּקִימְנָא, מָאן דְרַחֲמִים לְחִיבָא, הָכִי הוּא. וְתָא חֲזִי, בְּיִצְחָק אֲתַפְּלִיל
לַיְלָא, וְלַיְלָא לֹא בְּהִיר, וְעַל דָּא וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו, וְכֹלָא חַד.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח וְאָמַר, (שמות יד) וַיִּגְדַּל לְמַלְךְ מְצָרִים כִּי בְּרַח הָעַם, וַיִּגְדַּל, מָאן

ומכשפיו התכנסו אליו והודיעוהו כי ברח העם. ולמה אמרו את זה? אלא ראו בחכמה שלהם שהיו הולכים יומם וליל, אמרו ודאי שהם בורחים. ולא עוד, אלא שראו שאינם הולכים בדרך ישרה, כמו שכתוב וישבו ויחננו לפני פי החירות.

ויקח שש מאות וגו'. שש מאות למה? אמר רבי יוסי, כנגד המנין של ישראל, שכתוב כשש מאות אלה רגלי. בחור - כנגד הגברים שהם העקר של כל ישראל. וכל רכב מצרים - שאר המרכבות, שהם טפלים לאחורים (לאחרים), כנגד הטהף, שכתוב לבד מטף. והכל עשה בעצת מכשפיו וחכמיו. ושלשם על כלו - הכל בחכמה, כנגד דרגות העליונות שנים ואחד. רבי יצחק אמר, פתרגומו - ומרזין. שהיו זריזים בכל.

ויקח שש מאות רכב בחור. רבי חייא אמר, כתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שלטון לגדולי העמים למעלה, נותן להם לעם שלהם למטה. ובשעה שמוריד אותם מדרגתם שלמעלה, מוריד את העם למטה. ויקח שש מאות רכב בחור - הרי הממנה שלהם, ופרשיה, שהנהיג את מרכבות שאר העמים, וכלם נפלו במחנה סיסרא אחר כך, והיגו בחור (ואחר כך) וכל רכב מצרים.

כתוב (שיר א) לססתי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי. בא ראה, כדגמת סוסה נקבה נראתה לסוסים של פרעה, ופרשיה. אלא לססתי ברכבי פרעה - בא ראה, בשעה שפרעה היה רודף אחר ישראל, מה עשה? נטל סוסות נקבות, וכפת אותן במרכבותיו בתחלה,

קאמר ליה. אלא, הא אוקמוה. אבל חכמוי וחרשוי אתכנשו לגביה, ואודעוהו כי ברח העם. ואמאי קאמרו דא. אלא חמו בחכמתא דלהון, דהווי אזלי יממא וליילא, אמרו ודאי ערקין אינון. ולא עוד אלא דחמו דלא הווי אזלי באורח מישר, כמה דכתיב וישבו ויחננו לפני פי החירות.

ויקח שש מאות וגו'. (שמות יד) שש מאות אמאי. אמר רבי יוסי, לקבל מניינא דישראל, דכתיב כשש מאות אלה רגלי. בחור: לקבל הגברים דאינון עקרא דכל ישראל. וכל רכב מצרים: שאר רתיכין, דאינון טפלין לאחורי, (נ"א לאחורי) לקבל הטהף דכתיב לבד מטף. וכלא עביד בעיטא דחרשוי וחכמוי. ושלשם על כלו, כלא בחכמתא, לקבל דרגין עלאין, תרין וחד. ר' יצחק אמר, פתרגומו, ומרזין. זריזין הווי בכלא.

ויקח שש מאות רכב בחור. ר' חייא אמר, כתיב (ישעיה כד) יפקוד יי' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. בזמנא דקודשא בריך הוא יהיב שלטנותא לברכבי עמין לעילא, יהיב להו לעמא דלהון לתתא. ובשעתא דנחית לון מדרגיהון דלעילא, נחית לון לעמא לתתא, ויקח שש מאות רכב בחור, הא ממנא דלהון, ואוקמוה, דדבר רתיכין דשאר עמין, וכלהו נפלו במשריתא דסיסרא לבתר והיינו בחור (נ"א ולבתר) וכל רכב מצרים. כתיב (שיר השירים א) לססתי ברכבי פרעה

דמיתיה רעיתי. תא חזי, כדוגמת סוסיא נוקבא, אתחזי להון לסוסייהון דפרעה, ואוקמוה. אלא לסוסתי ברכבי פרעה, (ד) ו"ו ע"א) תא חזי, פרעה בשעתא דהוה רדיף אבתרייהו דישראל, מה עבד, נטל סוסון

וְאֵת הַסּוֹסִים הַזְּכָרִים כָּפַת
מֵאַחֲרָיו, וְהָיוּ הַזְּכָרִים מִתְחַמְּמִים
כְּגַד הַנְּקֻבוֹת, וְהַנְּקֻבוֹת מִסְרְבוֹת,
וּמְהֵרָו לְרוּץ. כִּיִּן שְׁקֵרֵב (ובאשר
הדיבוק) אֵל יִשְׂרָאֵל, נָטַל אֵת הַנְּקֻבוֹת
וְשָׂם אוֹתָם לְאַחֲרָיו, וְהַסּוֹסִים
הַזְּכָרִים לְפָנָיִם, כְּדִי לְהִרְע
לְיִשְׂרָאֵל וּלְעָרְךָ בָּהֶם קָרֵב.

כְּמוֹ זֶה, וְהָ הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם,
וְאַחֲרַי כִּף חֲזָרָה הַשְּׂכִינָה לְאַחֲרָיו
יִשְׂרָאֵל, שְׂכֵתוֹב וַיִּסַּע מִלֵּאף
הָאֱלֹהִים וְגו'. מִשׁוּם כִּף דְּמִיתִיף
רַעֲיָתִי.

וּפְסוּק זֶה הָרִי פִּרְשׁוּהוּ, שֶׁהַקָּרִיב
אֵת כָּל חֵילוֹתָיו וּמִרְכָּבוֹתָיו לְעָרְךָ
קָרֵב. וְעוֹד וּפְרָעָה הַקָּרִיב, רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, הָרִי נִתְבָּאֵר שֶׁהַקָּרִיב
אוֹתָם לְתִשׁוּבָה. וּפְרָעָה הַקָּרִיב.

כְּתוּב (ישעיה כו) ה' בַּצַּר פְּקֻדוֹךָ
צָקוֹן לַחֹשׁ וְגו'. בַּצַּר פְּקֻדוֹךָ - לֹא
פּוֹקְדִים יִשְׂרָאֵל אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּשַׁעַת מְנוּחָה, אֲלֵא בְּשַׁעַת
שְׂמֻצִיקִים לָהֶם, וְאֵז כָּלֶם פּוֹקְדִים
אוֹתוֹ. צָקוֹן לַחֹשׁ - וְכָלֶם
מִתְפַּלְלִים בְּתַפְלוֹת וּבִבְקָשׁוֹת,
וּמְרִיקִים לְפָנָיו תַּפְלוֹת. אֵימָתִי?
מוֹסְרָךְ לָמוֹ. בְּשַׁעַת שְׂפּוֹקְד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַצוּעָתוֹ, וְאֵז
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם
בְּרַחֲמִים, וְאוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁלָּהֶם נוֹחַ
לְפָנָיו כְּדִי לְהַפְרַע מִשׁוֹנְאֵיהֶם,
וּמִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים.

כְּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁנוּ, מִשָּׁל לְיוֹנָה עִם
הַנֶּץ וְכו', כִּף יִשְׂרָאֵל הָיוּ קָרֵבִים
לָיִם, וְהָיוּ רוֹאִים אֵת הַיָּם לְפָנֵיהֶם
הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר וְגָלְיוֹ עוֹלָיִם לְמַעְלָה,
הָיוּ פּוֹחֲדִים. זָקְפוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ
אֵת פְּרָעָה וּמִרְכָּבוֹתָיו, וְאֲבָנִים,
חֲצִים וּבִלִּיסְטְרָאוֹת, וְאֵז וַיִּירָאוּ
מֵאֵד. מָה עָשׂוּ? וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. מִי גָרַם אֵת זֶה שְׁקֵרְבוֹ
יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שֶׁל מַעְלָה?

נוֹקֵבָן, וְכָפַת לוֹן בְּרִתִּיכוֹי בְּקִדְמִיתָא, וְסוֹסִין
דְּוִקְרָאֵי כָּפַת לוֹן לְאַחֲרֵיהוֹן, וְהוּוּ מְזִינִין
דְּוִקְרֵי לְקָבֵל נוֹקְבֵי, וְנוֹקְבֵי לֹא בְּעָאן, וְאוֹחֶן
לְמִזְלָה. כִּיִּן דְּקָרִיב (נ"א וְכֵד אֲדִבִּיק) לְגַבִּייהוּ
דְּיִשְׂרָאֵל, נָטַל נוֹקְבֵי וְשׁוּי לוֹן לְאַחֲרֵי,
וְסוֹסוֹן דְּוִקְרִין לְקִדְמִין, לְאַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל,
וּלְאַגָּחָא בְּהוּ קָרְבָא.

בְּגוֹזְנָא דָא, וַיִּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם, וּבִתְר
חֲזָרָה שְׂכִינְתָא לְאַחֲרֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל,
דְּכִתִּיב וַיִּסַּע מִלֵּאף הָאֱלֹהִים וְגו'. בְּגִינֵי כִף
דְּמִיתִיף רַעֲיָתִי.

וְהָאֵי קָרָא הָא אוֹקְמוּהָ. דְּאִקְרִיב לְכָל חֵילוֹי
וְרִתִּיכוֹי, לְאַגָּחָא קָרְבָא. וְתוּ וּפְרָעָה
הַקָּרִיב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָא אֲתַמַּר דְּקָרִיב לוֹן
לְתִשׁוּבָה. וּפְרָעָה הַקָּרִיב.

כְּתִיב (ישעיה כו) יי' בַּצַּר פְּקֻדוֹךָ צָקוֹן לַחֹשׁ וְגו'.
בַּצַּר פְּקֻדוֹךָ: לֹא פְּקֻדִין יִשְׂרָאֵל
לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּשַׁעַתָּא דְּנִיחָא, אֲלֵא
בְּשַׁעַתָּא דְּעָקִין לָהּ, וּכְדִין כְּלָהּ פְּקֻדִין לָהּ.
צָקוֹן לַחֹשׁ: וְכָלֵהּ צָלָאן בְּצָלוֹתִין וּבְכַעְוֹתִין,
וְאָרִיקוּ קָמִיָּה צָלוֹתִין. אֵימָתִי. (ישעיה כו) מוֹסְרָךְ
לָמוֹ, בְּשַׁעַתָּא דְּפָקִיד לוֹן קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא
בְּרַצוּעוֹי. כְּדִין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא קָאִים עֲלֵייהוּ
בְּרַחֲמֵי, וְנִיחָא קָמִיָּה הוּא קָלָא דְלָהוֹן, בְּגִין
לְאַתְפְּרָעָא מִן שְׁנֵאֵיהוֹן, וְאַתְמַלֵּי עֲלֵייהוּ
בְּרַחֲמֵי.

בְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, מְתַל לְיוֹנָה עִם הַנֶּץ וְכו', כִּף
יִשְׂרָאֵל הוּוּ קָרִיבִין לְיִמָא, וְהוּוּ חֲמָאן
לְיִמָא קָמִיָּהוּ, אֲזִיל וְסַעִיר וְגַלְגְלוּהִי זָקְפִין
לְעֵילָא, הוּוּ דְחִילִין. זָקְפוּ עֵינֵיהוּ וְחָמוּ
לְפְרָעָה וּלְמִשְׁרִיטֵיהִי, וְאַבְנֵי גִירִין
וּבִלִּיסְטְרָאִין, כְּדִין וַיִּירָאוּ מֵאֵד. מָה עָבְדוּ,

וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵן גָּרִים הָאֵי דְקָרִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְגַבִּי אַבְוֵהוֹן דְּלְעֵילָא,

פָּרַעַה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וּפְרָעָה
הַקָּרִיב, וְהָרִי זֶה נִתְבָּאָר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירְאוּ
הַתִּינָצְבוּ וַיֵּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה'. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי רוּעָה כְּמוֹ מֹשֶׁה
הַלֵּךְ בְּתוֹכָם. כְּתוּב (שם סג) וַיִּזְכֹּר
יָמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ. וַיִּזְכֹּר יָמֵי
עוֹלָם - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
מֹשֶׁה עִמּוֹ - (מִכָּאן לְמַדְנָה) שְׁמֹשֶׁה הָיָה
שְׁקוּל כְּכֹל יִשְׂרָאֵל. וְלִמְדָנוּ מִזֶּה
כִּי רוּעָה הָעָם הוּא מִמֶּשֶׁ הָעָם כְּלוּ.
אִם הוּא זוֹכָה - כֹּל הָעָם זוֹכִים,
וְאִם אֵינוֹ זוֹכָה - כֹּל הָעָם לֹא
זוֹכִים וְנִעְנָשִׁים בְּגִלְלוֹ, וְהָרִי
פָּרַשׁוּהָ.

הַתִּינָצְבוּ וַיֵּרְאוּ - אֵין לָכֶם לַעֲרֹף
קָרֵב, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲרֹף קָרֵב בְּשִׁבְלֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. בֹּא
רְאֵה, בְּאוֹתוֹ לִילָה כִּנֵּס הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַפְּמִלִּיא שְׁלוֹ וְדָן
אֶת דִּינֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֶלְמֵלֵא
שֶׁהַקְּדִימוֹ הָאֲבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא
הָיוּ נְצוּלִים מִן הַדִּין. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, זְכוּת יַעֲקֹב הַגְּנָה עַל
יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קכד)
לוֹלֵי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמֵר נָא
יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבֵא.

ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן.
רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (יִשְׁעִיָּה נח) אִם תָּשִׁיב
מִשְׁבַּת רִגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפְצֶךָ בְּיוֹם
קִדְשִׁי. אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם לְהַדְּבִק
בָּהֶם מִכָּל שְׂאָר עַמֵּי הָעוֹלָם,
וּמִתּוֹךְ אֲהַבְתֶּם קָרֵב אוֹתָם אֵלָיו,
וְנִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְנִתְּנָה לָהֶם שִׁבְתָּ
שֶׁהִיא קִדְשׁ מִכָּל שְׂאָר הַיָּמִים,
וּמְנוּחָה מִהַפֵּל, וְחֻדוּהָ שֶׁל הַפֵּל,
וּשְׁקוּלָהּ שִׁבְתָּ כִּנְגֵד כֹּל הַתּוֹרָה,
וּמִי שֶׁשׁוּמֵר שִׁבְתָּ כְּאֵלוֹ שְׁמֵר אֶת
כֹּל הַתּוֹרָה.

וְקִרְאתָ לְשִׁבְתָּ עֲנָג - עֲנוּג שֶׁל
הַפֵּל, עֲנוּג הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, עֲנוּג

פְּרָעָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וּפְרָעָה הַקָּרִיב וְהָא
אֲתָמַר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירְאוּ הַתִּינָצְבוּ וַיֵּרְאוּ
אֶת יְשׁוּעַת יי'. (שְׁמוֹת יד) אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּהָא רַעֲיָא כְּמֹשֶׁה
אָזִיל בְּגוּוֹיֵיהוּ. כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה סג) וַיִּזְכֹּר יָמֵי עוֹלָם
מֹשֶׁה עִמּוֹ. וַיִּזְכֹּר יָמֵי עוֹלָם: דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. מֹשֶׁה עִמּוֹ (מִכָּאן אוֹלִיפָנָא) שְׁקִיל הוּא מֹשֶׁה
כְּכֹל יִשְׂרָאֵל. וְאוֹלִיפָנָא מְהָא, כִּי רַעֲיָא דְעֵמָא
הוּא מִמֶּשׁ עֵמָא כְּלָהוּ, אִי אִיהוּ זְכִי, עֵמָא
כְּלָהוּ זְכָאן. וְאִי אִיהוּ לֹא זְכִי, עֵמָא כְּלָהוּ לֹא
זְכָאן וְאַתְעַנְשׂוּ בְּגִינְיָה, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

הַתִּינָצְבוּ וַיֵּרְאוּ, לִית לָכוּ לְאַגְחָא קָרְבָא, דְּהָא
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַגִּיחַ קָרְבָא
בְּגִינִיכוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, יי' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם
תַּחֲרִישׁוּן. תָּא חֲזִי, הַהוּא לִילִיא, כְּנֵשׁ קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְפַמְלִיא דִּילִיָּה, וְדָאִין דִּינִיָּיָהוּ
דִּישְׂרָאֵל, וְאֶלְמֵלֵא דְאַקְדִּימוֹ אַבְהָן עַלִּיָּיָהוּ
דִּישְׂרָאֵל, לֹא אֲשַׁתְּזִיבוּ מִן דִּינָא. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, זְכוּתָא דִיעֲקֹב אַגִּין עַלִּיָּיָהוּ דִּישְׂרָאֵל,
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קכד) לוֹלֵי יי' שֶׁהָיָה לָנוּ
יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבֵא.

יי יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן. (שְׁמוֹת יד) רַבִּי אַבְבָּא
פָּתַח (יִשְׁעִיָּה נח) אִם תָּשִׁיב מִשְׁבַּת רִגְלֶךָ עֲשׂוֹת
חֲפְצֶיךָ בְּיוֹם קִדְשִׁי. זַכָּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוֹן, לְאַתְדַּבְּקָא
בְּהוּ, מִכָּל שְׂאָר עַמֵּין דְּעֵלְמָא, וּמַגּוֹ רַחֲמֵימוֹתָא
דְּלָהוֹן, קָרִיב לוֹן לְגַבִּיָּה, וְיֵהֵב לוֹן אוֹרִיָּיתָא,
וְיֵהֵב לוֹן שִׁבְתָּ, דְּאִיהוּ קִדְשָׁא מִכָּל שְׂאָר
יוֹמִין, וְנִיָּיָחָא מִכָּלְא, וְחֻדוּהָ דְכָלְא, וְשְׁקִיל
שִׁבְתָּ, לְקַבֵּל אוֹרִיָּיתָא כָּלְא, וּמֵאֵן דְּנָטִיר שִׁבְתָּ,
כְּאֵילוֹ נָטִיר אוֹרִיָּיתָא כָּלְא.

וְקִרְאתָ לְשִׁבְתָּ עֲנוּג, עֲנוּגָא דְכָלְא, עֲנוּגָא

לְעֵלְיוֹנִים וְלַתְּחֹנִים. וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת, מֵהַ זֶה וְקִרְאתָ? שִׁזְמִין אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כְּלוּמַר מְזֻמְנִים, כְּמוֹ מִי שֶׁזְּמִין אוֹרַח לְבֵיתוֹ. וְעַל זֶה וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנֵג, שִׁזְמִין אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמְזַמְנִים אוֹרַח, בְּשִׁלְחֹן מִתְקָן וּבֵבִית מִתְקָן כְּרֵאוֹי בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה כְּרֵאוֹי יוֹתֵר עַל שְׂאֵר הַיָּמִים. וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנֵג - מִבְּעוֹד יוֹם. לְקֹדֶשׁ ה' מְכַבֵּד - זֶה יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁנַיִם שָׁהִם אַחַד. וּכְבִּדְתוּ מַעֲשׂוֹת דְרָכֶיךָ - כְּמוֹ שֶׁבֶּאֱרַנּוּ.

מִמְצוֹא חֲפֵצֶךָ וְדָבָר דָּבָר, וְהָרִי נִתְבָּאָר, מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ דָּבָר עוֹלָה וּמַעוֹרֵר דְּבוּר שֶׁל חַל לְמַעְלָה. מִי שֶׁזְּמִין אוֹרַח, צְרִיף לְהַשְׁתַּדֵּל בּוֹ וְלֹא בְּאַחֵר.

בֹּא רֵאָה, אוֹתוֹ הַדְּבוּר שִׁיּוּצָא מִפִּי הָאָדָם, עוֹלָה וּמַעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוֹת עֲלִיּוֹנָה, אִם לְטוֹב אִם לְרָע. וּמִי שִׁיּוּשֵׁב בְּעֵנֵג שַׁבַּת, אֲסוּר לוֹ לְעוֹרֵר דְּבוּר שֶׁל חַל, שֶׁהָרִי הוּא פּוֹגֵם פָּגָם בְּיוֹם הַקֹּדֶשׁ. מִי שִׁיּוּשֵׁב בְּהַלּוּלַת הַמְּלָךְ, לֹא רֵאוֹי שִׁיעוֹזֵב אֶת הַמְּלָךְ וַיִּתְעַסֵּק בְּאַחֵר.

וּבְכֹל יוֹם צְרִיף לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה וּלְעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוֹת מִמֶּה שֶׁצְּרִיף, וּבְשַׁבַּת בְּדַבְרֵי שְׁמַיִם וּבִקְדוּשַׁת הַיּוֹם צְרִיף לְהִתְעוֹרֵר, וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר.

בֹּא רֵאָה, כָּאֵן כְּשֶׁקָּרַב פְּרָעָה לְעָרֶיךָ קָרַב עִם יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא רָצָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל הַתְּעוֹרְרוֹת לְמִטָּה כָּלֵל, שֶׁהָרִי הַהִתְעוֹרְרוֹת הָיָא לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי הָאֲבוֹת הַקֹּדִימוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת זֹאת לְמַעְלָה, וְזָכוּתָם עוֹמֶדֶת לְפָנָיו, וְעוֹרְרוּ הַתְּעוֹרְרוֹת זוֹ וְלֹא רָצָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיעוֹרְרוּ לְמִטָּה כָּלֵל. וְשֶׁהָרִי בְּמָקוֹם שֶׁל מַעְלָה הִתְחַוּ זֵהוּ

דְּנִפְשָׂא וְגוֹפָא עֲנוּגָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין. וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת, מָאִי וְקִרְאתָ. דִּזְמִין לִיהַ. כְּמַה דְּאִתְּ אָמַר, (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כְּלוּמַר, זְמִינִין, כְּמַה דְּמְזַמְנִין אוֹשְׁפִיזָא לְבֵיתֵיהַ. וְעַל דָּא וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנֵג, דִּזְמִין לִיהַ, כְּמַה דְּמְזַמְנִין אוֹשְׁפִיזָא, בְּפִתּוּרָא מִתְקַנָּא, בְּבֵיתָא מִתְקַנָּא כְּדָקָא יְאוּת, בְּמִיכְלָא וּבְמִשְׁתֵּיָא כְּדָקָא יְאוּת, יִתִּיר עַל שְׂאֵר יוֹמִין. וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת מִבְּעוֹד יוֹם. לְקֹדֶשׁ יי' מְכוּבָד: דָּא יוֹם כַּפּוּרִים. תְּרִי דְאִינוּן חַד. וּכְבִּדְתוּ מַעֲשׂוֹת (דף מ"ז ע"ב) דְרָכֶיךָ, כְּמַה דְּאוּקִימָנָא.

מִמְצוֹא חֲפֵצֶךָ וְדָבָר דָּבָר, וְהָא אִתְּמַר, בְּגִין דְּהָיָא מְלָה סְלֵקָא, וְאִתְּעַר מְלָה דְחוּל לְעֵילָא. מָאֵן דְּמְזַמְנִין אוֹשְׁפִיזָא, בִּיהַ בְּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא, וְלֹא בְּאַחֵרָא.

תָּא חֲזִי הָהוּא מְלָה דְנִפְיָק מִפּוּמִיָּה דְּדָבָר נָשׁ, סְלֵקָא וְאִתְּעַר אִתְּעַרוּתָא לְעֵילָא, אִי לְטַב, אִי לְבִישׁ. וּמָאֵן דִּיתִיב בְּעֲנוּגָא דְשַׁבַּתָּא, אֲסִיר לִיהַ לְאִתְּעַרָא מְלָה דְחוּל, דְּהָא פְּגָיָם פְּגִימוֹ בְּיוֹמָא קֹדִישָׁא. מָאֵן דִּיתִיב בְּהִילּוּלָא דְמִלְפָּא, לֹא יִתְחַזִּי לְמִשְׁבַּק לְמִלְפָּא, וַיִּתְעַסֵּק בְּאַחֵרָא. וּבְכֹל יוֹמָא בְּעֵי לְאִחְזָאָה עוּבְדָא, וְלִאִתְּעַרָא אִתְּעַרוּתָא מִמֶּה דְאַצְטְרִיף. וּבְשַׁבַּת, בְּמִלֵּי דְשְׁמַיָּא, וּבִקְדוּשָׁה דְיוֹמָא בְּעֵי לְאִתְּעַרָא, וְלֹא בְּמִלָּה אַחֵרָא.

תָּא חֲזִי, הֵכָא כַּד אִתְּקָרִיב פְּרָעָה לְאַגְחָא קָרַבָא בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בְּהָהוּא זְמַנָּא, לֹא בְעֵי קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיתְעַרוּן יִשְׂרָאֵל אִתְּעַרוּתָא לְתַתָּא כָּלֵל, דְּהָא אִתְּעַרוּתָא לְעֵילָא הוּא, דְּהָא אֲבָהֵן אֲקֹדִימוֹ וְאִתְּעַרוּ אִתְּעַרוּתָא דָּא לְעֵילָא, וְזָכוּתָא דְלִהוּן קָאִים קָמִיָּה, (ואתערו אתערוותא דא) וְלֹא בְעָא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא דִּישְׂרָאֵל יִתְעַרוּן לְתַתָּא כָּלֵל. (דְּהָא בְּאַתְרָהּ לְעֵילָא הוּא) הָדָא הוּא

שְׁכַתוּב ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן. וְדַאי תַּחֲרִישוּן וְלֹא תַעֲוֲרוּ דָבָר, שְׁלֵא צְרִיף לָכֶם. וְכַאן נִכְלַל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְהָרִי הַתַּעֲוֲרוּ בּוֹ הַחֲבָרִים.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, וְדַאי שְׁנִינוּ, ה' בְּכָל מְקוֹם זֶה רַחֲמִים, וְאַף עַל גַּב שְׁעוֹרֶךָ קָרַב וְעוֹשֶׂה דִין, אוֹתוֹ דִין הוּא בְּאַהֲבָה. וְכֵן רְאִינוּ, שְׁכַתוּב ה' יִלְחֶם לָכֶם, וְלֹא נִרְאָה בְּאוֹתוֹ דִין רַחֲמִים כָּלֵל, שְׁהָרִי כְּתוּב לֹא נִשְׂאָר בָּהֶם עַד אַחַד.

אָמַר לוֹ, דְּבַר זֶה שְׁמַעְתִּי מֵרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂאֲמַר, שְׁאֲפִלוּ כָּאן הָיָה הַדִּין בְּרַחֲמִים, שְׁהִיָּם כֶּסֶף עֲלֵיהֶם וּמָתוּ, וְאַחַר כֵּן הוֹצִיא אוֹתָם הַיָּם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּכַבּוּדָם וּנְקַבְּרוּ בְּאַרְץ, וְלֹא רָצָה הָאָרֶץ לְקַבֵּל אוֹתָם, עַד שֶׁהוֹשִׁיט לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יְמִינוֹ, וְקַבְּלָה אוֹתָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ, וְלֹכַן נִקְרָא זֶה הַדִּין בְּרַחֲמִים הֵיאָה.

וְלִכֵּן לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיַעֲוֲרוּ יִשְׂרָאֵל דְּבַר בְּעוֹלָם, שְׂאֵם יַעֲוֲרוּ יִשְׂרָאֵל דְּבַר, לֹא יַעֲוֲרוּ אֶת שֵׁם הַרַחֲמִים, וְלֹא יַעֲשֶׂה דִין בְּרַחֲמִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן, שְׁלֵא תַעֲוֲרוּ דָבָר. שְׁהָרִי שֵׁם הַרַחֲמִים צְרִיף לַעֲוֹר עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת דִין בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה בִּקֵּשׁ שְׁלֵא תַעֲשׂוּ פְגָם וְתַעֲוֲרוּ דָבָר אַחַר.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (זכריה יד) וְיִצְא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם. אִם כֵּן, זֶה דִין שְׁהֵיָה בְּרַחֲמִים. אָמַר לוֹ, כֵּן הָיָה וְדַאי הַדִּין בְּרַחֲמִים, שְׁמוֹתָם לֹא נִמְצָא כְּשֶׁאֵר מוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם שְׁלֵא יִהְיוּ כְּמוֹת שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם

דְּכַתִּיב יי' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן. תַּחֲרִישוּן וְדַאי, וְלֹא תַתַּעֲרוּן מְלָה, דְּלֹא אֲצַטְרִיף לָכוּ, וְהִכָּא אֲתַכְּלִיל שְׂמָא קְדִישָׁא בְּאַתְוֹן רְשִׁימָן, וְהָא אֲתַעֲרוּ בֵּיה חֲבָרִיא.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ אֲזָלִי בְּאַרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, וְדַאי תַנְיִנָא, יי', בְּכָל אֲתַר רַחֲמִי, וְאַף עַל גַּב דְּאַגָּח קָרְבָּא, וְעַבִּיד דִּינָא, הֵהוּא דִּינָא בְּרַחֲמִוּתָא הוּא. וְהִכָּא חֲמִינָא, דְּכַתִּיב יי' יִלְחֶם לָכֶם, וְלֹא אֲתַחֲזִי בְּהֵהוּא דִּינָא רַחֲמִי כָּלֵל, דְּהָא כְּתִיב לֹא נִשְׂאָר בָּהֶם עַד אַחַד.

אָמַר לֵיה, מְלָה דָא שְׁמַעְנָא מֵרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר, דְּאַפִּילוּ הִכָּא דִּינָא בְּרַחֲמִי הָהּ, דְּחָפָא עֲלֵיהוֹן יַמָּא וּמִיתוּ, וּלְבַתַּר אֲפִיק לֹוֹן יַמָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעָא בִּיקְרִיהוֹן, וְאַתְקַבְּרוּ בְּאַרְעָא, וְלֹא בְּעָאת אֲרַעָא לְקַבְּלָא לֹוֹן, עַד דְּאוֹשִׁיט לָהּ קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא יְמִינֵיהּ, וְקַבִּילַת לֹוֹן, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (שמות טו) נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ. וּבְגִין דָּא, (תנ"ח) הָאִי דִּינָא בְּרַחֲמִי הָהּ.

וְעַל דָּא, לֹא בְּעָא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא דִּיתַעֲרוּן יִשְׂרָאֵל מְלָה בְּעֵלְמָא, דְּאִי יַתַּעֲרוּן יִשְׂרָאֵל מְלָה, לֹא יַתַּעֲרוּן שְׂמָא דְּרַחֲמִי, וְלֹא יַתַּעֲבִיד דִּינָא בְּרַחֲמִי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב יי' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן, דְּלֹא תַתַּעֲרוּן מִיַּדִּי. דְּהָא שְׂמָא דְּרַחֲמִי בְּעִי לְאַתַּעֲרָא עֲלֵיהוּ, לְמַעַבְד דִּינָא בְּרַחֲמִי. וְעַל דָּא בְּעִי, דְּלֹא תַעֲבִדוּן פְּגִימוּ, וְתַתַּעֲרוּן מְלָה אַחְרָא.

אָמַר לֵיה, וְהָא כְּתִיב, (זכריה יד) וְיִצְא יי' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם. אִי הִכִּי דָא דִּינָא בְּרַחֲמִי הָהּ. אָמַר לֵיה, הִכִּי הָהּ וְדַאי, דִּינָא בְּרַחֲמִי הָהּ, דְּמוֹתָא דְּלֵהוֹן לֹא אֲשַׁתְּכַח כְּמוֹתָנָא דְּשְׂאֵר בְּנֵי עֵלְמָא, אֲלֵא חָס עֲלֵיהוּ קְדִישָׁא

שְׁהַרְגוּ אוֹתָם, אֲלֵא בְּנַחַת בְּלֵא צֶעַר. זְהוּ דִין בְּרַחֲמִים.

וּבְכָל מְקוֹם שֶׁם זֶה הוּא דִין בְּרַחֲמִים, פָּרַט לְמְקוֹם אֶחָד, שְׁפָתוֹב (ישעיה מב) ה' כַּגְבוּר יֵצֵא וְגו'. וְכִי כַּגְבוּר וְלֹא גְבוּר? אֲלֵא יִשְׁנֶה לְבוּשׁוֹ וְיִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁים אֲחֵרִים. כַּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יִשְׁנֶה מִיָּנוּ.

וְעַם כָּל זֶה, הַדִּין הוּא יְתֵר, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ רַחֲמִים, כַּפְתוֹב כַּגְבוּר, וְלֹא גְבוּר. כַּאִישׁ מִלְחָמוֹת, וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. שְׂוֹדָאֵי אָף עַל גַּב שְׁעוֹשֶׂה דִין, חָס עַל מַעֲשָׂיו. וְלִכֵּן ה' יִלְחֵם לָכֶם וְאִתְּם תַּחְרִישוּן. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתִּי לָכֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם לְחַלְקוֹ וְלִירְשָׁתוֹ, שְׁפָתוֹב (דברים לב) כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְל נַחֲלָתוֹ.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי. דְּבַר זֶה נִתְבָּאָר בְּסִפְרָא דְצִנְיָעוֹתָא, וְשֵׁם הוּא הַסּוּד שְׁלוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֵל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעַי הַדְּגָה. מַה כְּתוּב לְמַעֲלָה? וַיִּמֶן ה' דָּג גְּדוֹל. וַיִּמֶן - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (דניאל א) וַיִּמֶן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֲשֶׁר מָנָה אֶת מַאֲכָלְכֶם.

אֲבָר פְּסוּק זֶה כֶּף צָרִיף לְהִיּוֹת: וַיִּמֶן ה' אֶת יוֹנָה לְדָג, שֶׁהוּא מְנָה, הוּא שְׁלַח אוֹתוֹ. אֲלֵא וְדָאֵי אוֹתוֹ דָּג הִזֵּה מְנָה לְיוֹנָה לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ מִשְׂאָר דְּגֵי הַיָּם וַיְהִי גִנוּז בְּתוֹכוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁהַכְּנִיסוֹ לְתוֹכוֹ, רָאָה יוֹנָה בְּמַעֲיוֹ רַחֵב שֶׁל מְקוֹם הַיָּם (רחב של מְקוֹם מַעֲיוֹ) כְּמוֹ הַיֵּכַל גְּדוֹל, וּשְׁנֵי עֵינָי אוֹתוֹ דָּג שְׂמָאִירִים כְּשִׂמְשׁ, וְאֲבָן טוֹבָה הִיְתָה בְּמַעֲיוֹ שְׂמָאִירָה לוֹ, וְהִזֵּה רוֹאָה כָּל מַה שְׁפָּיִים וּבִתְהוּמוֹי.

בְּרִיף הוּא, דְּלֵא יְהוֹן כְּמוֹתְנָא דְשְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא, דְקָטִילוּ לוֹן, אֲלֵא בְּנַחַת בְּלֵא צֶעַרָא, הָא דִּינָא בְּרַחֲמֵי אִיהוּ.

וּבְכָל אֲתֵר, שְׂמָא דָא, דִּינָא בְּרַחֲמֵי אִיהוּ, בַּר אֲתֵר חַד, דְכְּתִיב, (ישעיה מב) יִי כַּגְבוּר יֵצֵא וְגו'. וְכִי כַּגְבוּר וְלֹא גְבוּר. אֲלֵא יִשְׁנֵי לְבוּשׁוֹי, וְיִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁין אֲחֵרָנִין. כַּאִישׁ מִלְחָמוֹת, יִשְׁנֵי זִינְיָה.

וְעַם כָּל דָּא, דִּינָא הוּא יְתֵיר, אֲבָל רַחֲמֵי בֵיה, כְּמָה דְכְּתִיב, כַּגְבוּר, וְלֹא גְבוּר. כַּאִישׁ מִלְחָמוֹת, וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. דְּוֹדָאֵי אָף עַל גַּב דְּעַבִּיד דִּינָא, חָס עַל עוֹבְדוֹי, וְעַל דָּא, יִי יִלְחֵם לָכֶם וְדָאֵי וְאִתְּם תַּחְרִישוּן. זְכָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא בְרִיר לוֹן לְחוֹלְקֵיהּ וְאִחְסֵנְתִּיהּ, דְכְּתִיב, (דברים לב) כִּי חִלַּק יִי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְל נַחֲלָתוֹ.

וַיֹּאמֶר יִי אֵל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי. (שמות יד) מָלָה דָא הָא אוּקְמוּהּ בְּסִפְרָא דְצִנְיָעוֹתָא, וְתַמֵּן הוּא רְזָא דִילִיָּה, וַיֹּאמֶר יִי אֵל מֹשֶׁה. ר' יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר, (יונה ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֵל יִי אֱלֹהָיו מִמְּעַי הַדְּגָה, מַה כְּתִיב לְעִילָא, וַיִּמֶן יִי דָּג גְּדוֹל. וַיִּמֶן: כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (דניאל א) וַיִּמֶן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֲשֶׁר מָנָה אֶת מַאֲכָלְכֶם.

אֲבָר הָאֵי קָרָא הַכִּי (דף מ"ז ע"ב) מִיבְעֵי לִיָּה, וַיִּמֶן יִי אֶת יוֹנָה לְדָג, דְּהוּא מְנָה הוּא דְמִשְׁדֵּר לִיָּה. אֲלֵא וְדָאֵי, הַהוּא דָּג הוּא הָוָה מְנָה לְיוֹנָה, לְנִטְרָא לִיָּה מִן שְׂאָר נוֹנֵי יִמָּא, וַיְהִי גִנִּיז בְּגוּיָהּ. וְכִיּוֹן דְאֵעֲלִיָּה בְּגוּיָהּ, חָמָא יוֹנָה בְּמַעֲוֵי, פּוֹתֵיָא דְאֲתֵר יִמָּא (כ"א פּוֹתֵיָא דְאֲתֵר

דְּמַעֲוֵי) כְּמוֹ הַיֵּכַל רַבְרָבָא, וְתֵרִין עֵינָיו דְּהוּא נוֹנָא, דְנִהְרִין כְּשִׂמְשָׁא, וְאֲבָן טְבָא הָוָה בְּמַעֲוֵי, דְנִהִיר לִיָּה, וְהוּוּ חָמֵי כָּל מַה דִּי בְּיִמָּא וּבִתְהוּמוֹי.

וְאִי תִימָא, אִי הָכִי, מָאִי דְכָתִיב, (יִוְנָה ב) קָרָאתִי
מִצָּרָה לִי, הָא לָא אֲתַחְזִי, דְּכָל הָאִי
רוּחָא הָוָה לִיה. אֶלָּא וְדָאִי, בִּינֵן דְּאֲחֵמִי לִיה
הֵהוּא נִוְנָא, כָּל מָה דִּי בְּנִמָּא וּבִתְהוּמוֹי, מִית,
דְּלָא יָכִיל תְּלַת יוֹמִין לְמַסְבַּל. כְּדִין עָקַת לִיה
לְיוֹנָה.

דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בִּינֵן דְּחָמָא יוֹנָה כָּל הֵהוּא
רוּחָא, הָוָה חֲדָי. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וּמָה תְּבַעֵי יַתִּיר, לְהָא אַעֲלִילָנָא לָךְ הָכָא.
מָה עֵבֵד, קִטְל לְהֵהוּא נִוְנָא וּמִית, וְכָל שְׂאָר
נוּגֵי יַמָּא, הָווּ סַחְרֵי סַחְרֵינִיה דְּהֵהוּא נִוְנָא, דָּא
נְשִׁיף לִיה מֵהָאִי גִיסָא, וְדָא נְשִׁיף לִיה מֵהָאִי
גִיסָא. כְּדִין חָמָא יוֹנָה גְרַמּוּי בְּעָאקוּ, מִיַּד
וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ.

בְּקִרְמוֹתָא דְּג, וְהִשְׁתָּא דְּגָה. כְּמָה דְּאֵתָּא אָמַר,
(שְׁמוֹת ז) וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיאֹר מִתָּה.
וּכְדִין כְּתִיב, קָרָאתִי מִצָּרָה לִי. וְלָא כְּתִיב
הִייתִי בְּצָרָה, אוֹ יִשְׁבַּתִּי בְּצָרָה, אֶלָּא קָרָאתִי,
מֵהֵהוּא עָקוּ דְּעָאקִין לִי נוּגֵי יַמָּא. מִבְּטָן
שְׂאוּל שׁוּעַתִּי, דְּהָא מִית. וְלָא כְּתִיב מִבְּטָן
חִי, אוֹ מִבְּטָן דְּג, אֶלָּא דְּוִדָּאִי הָוָה מִית.
בִּינֵן דְּצִלֵי צְלוֹתִיה, קִבִּיל לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְאַחֲיִייה לִיה לְהָאִי נִוְנָא, וְאַפִּיק
לִיה לִיבְשֵׁתָא לְעִינֵיהוֹן דְּכָלָא. דְּכָתִיב, וַיֹּאמֶר
יְיָ לְדָג וַיִּקָּא אֶת יוֹנָה. וְחֲמוּ כְלָהוּ, עֲבִידְתָּא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מָה כְּתִיב, וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְיָ אֱלֹהָיו מִמְעַי
הַדְּגָה, לְאַתֵּר דְּהָוָה קָשִׁיר בֵּיה, מִשְׁמַע
דְּכָתִיב יְיָ אֱלֹהָיו, וְלָא כְּתִיב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ
וְלָא יַתִּיר, אֶלָּא יְיָ אֱלֹהָיו. אוֹף הָכָא, וַיֹּאמֶר
יְיָ אֶל מֹשֶׁה מָה תִּצְעַק אֵלַי. אֵלַי דִּיִּיקָא.

דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ מִלְּאֶסְגָּאָה

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן, מָה שְׁכַתוּב
קָרָאתִי מִצָּרָה לִי, הָרִי לָא נִרְאָה
שְׁכַל הַרוּחָה הַזֹּו הִיִּתָּה לוֹ? אֶלָּא
וְדָאִי, כִּינֵן שְׁהִרְאָה לוֹ אוֹתוֹ הַדְּג
כָּל מָה שְׂבִיִם וּבִתְהוּמוֹי - מִת, שְׁלָא
יָכִיל שְׁלִשָׁה יָמִים לְסַבַּל, וְאִז הִיִּתָּה
לְיוֹנָה מִצוּקָה.

שְׂאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בִּינֵן שְׂרָאָה
יוֹנָה אֵת כָּל אוֹתָהּ רוּחָה, הָיָה
שְׁמַח. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמָה
תִּרְצָה יוֹתֵר? וְכִי לְזָה הַכְּנַסְתִּי אוֹתָךְ
כַּאֲן? מָה עֲשָׂה? הַרְג אֵת אוֹתוֹ דְּג
וּמִת, וְכָל שְׂאָר דְּגֵי הַיָּם הָיוּ סְבִיב
אוֹתוֹ דְּג. זָה נוֹשֵׁף אוֹתוֹ מִצַּד זָה,
וְזָה נוֹשֵׁף אוֹתוֹ מִצַּד זָה, וְאִז רָאָה
יוֹנָה אֵת עֲצָמוּ בְּצָרָה. מִיַּד -
וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה'.

בְּתַחֲרָה דְּג, וְכַעַת דְּגָה, כְּנִמָּא
וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיאֹר מִתָּה. וְאִז כְּתוּב
קָרָאתִי מִצָּרָה לִי, וְלָא כְּתוּב הִייתִי
בְּצָרָה אוֹ יִשְׁבַּתִּי בְּצָרָה, אֶלָּא
קָרָאתִי, מֵאוֹתָהּ צָרָה שְׁהִצִּיקוּ לִי
דְּגֵי הַיָּם. מִבְּטָן שְׂאוּל שׁוּעַתִּי,
שְׁהָרִי מִת. וְלָא כְּתוּב מִבְּטָן חִי אוֹ
מִבְּטָן דְּג, אֶלָּא שְׁהִיָּה וְדָאִי מִת.
בִּינֵן שְׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלְתוֹ, קִבִּיל אוֹתוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַחֲזִיָּה אֵת הַדְּג
הַזֶּה, וְהוֹצִיאֵו לִיבְשָׁה לְעֵין כָּל,
שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקָּא אֵת
יוֹנָה. וְכָלִם רָאוּ אֵת מַעֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

מָה כְּתוּב? וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה'
אֱלֹהָיו מִמְעַי הַדְּגָה, לְמִקּוּם שְׁהִיָּה
קָשׁוּר בּוֹ. מִשְׁמַע שְׁכַתוּב ה' אֱלֹהָיו,
וְלָא כְּתוּב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וְלָא יוֹתֵר,
אֶלָּא ה' אֱלֹהָיו. אָף כַּאֲן, וַיֹּאמֶר ה'
אֶל מֹשֶׁה מָה תִּצְעַק אֵלַי. אֵלַי דְּוִקָּא.
דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ
מִלְּהַרְבּוֹת בְּדְבָרִים. זָה לָא זְמַן
תְּפִלָּה כְּעַת. וַיִּסְעוּ, וְכִי לְאִיזָה
מִקּוּם צָוָה אוֹתוֹ שְׁיִסְעוּ, שְׁהָרִי עַל

מְלִינ, לָאו עִידְנָא דְּצְלוֹתָא

הַיָּם הֵם הֵיוּ שְׂרוּיִים? אֵלָא חֲזַר לְמַעְלָה, שְׂכַתּוּב מַה תִּצְעַק אֵלַי, שְׂהַרִי כָּלָם בְּמִקּוּם זֶה עוֹמְדִים. וְעַל זֶה וַיִּסְעוּ, וַיִּסְעוּ מִזֶּה, שְׂזָה אֵינוֹ הַזְּמַן (אֵלָא בְּעֵתִיק תְּלִיו הַדְּבָר).

וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ וּגְו'. הָרַם אֶת מִטְּךָ, שָׁבוּ רְשׁוּם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. נָטָה יָדְךָ בְּצַד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וּכְיִזוֹן שֶׁהַמַּיִם יֵרְאוּ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, הֵם יִכְרַחוּ מִמֶּנּוּ וּמִלְפָּנָיו (לְפָנָיו). וְעַל זֶה וּנְטָה אֶת יָדְךָ, לְצַד אֶחָד, שְׂאֵת הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּטָּה הַצְּטֻרָה אוֹתוֹ לְמַיִם (לְדָבָרִים) אֲחֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רְאִיתִי שֶׁלְפַעְמַיִם הַמַּטָּה הַזֶּה נִקְרָא מַטָּה הָאֱלֹהִים, וְלְפַעְמַיִם נִקְרָא מַטָּה מִשָּׁה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְשֵׁנִים הֵיוּ וְכַךְ בִּארְנָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, יָפָה אָמַר, שְׁכָלָם אֶחָד, בֵּין שְׂתֵּאמַר שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בֵּין שְׂתֵּאמַר שֶׁל מִשָּׁה. וְהַמַּטָּה הַזֶּה, לְעוֹרֵר צַד הַגְּבוּרָה. וְעַל זֶה וּנְטָה אֶת יָדְךָ, יָד שְׂמָאל, שְׂהִיא מְצַד הַגְּבוּרָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹי לְאוֹתָם שְׂלֵא רוּאִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה קוֹרֵאת לְפָנֶיהֶם בְּכָל יוֹם, (וְלֹא יוֹדְעִים) וְלֹא מְשַׁיְיחִים. בֹּא רְאֵה, מְצַד הַגְּבוּרָה מִתְעוֹרְרִים הַמַּיִם בְּעוֹלָם, וְיוֹצְאִים מִים, וְכַעַת רוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִבֵּשׁ אֶת הַמַּיִם, לְמַה וּנְטָה אֶת יָדְךָ, שְׂהוּא שְׂמָאל?

אֵלָא הָרַם אֶת מִטְּךָ לְיִבֵּשׁ אֶת הַמַּיִם, וּנְטָה אֶת יָדְךָ לְהַשִּׁיב אֶת הַמַּיִם, לְעוֹרֵר אֶת צַד הַגְּבוּרָה וְלְהַשִּׁיב הַמַּיִם עַל הַמְּצָרִים. וּמִשׁוּם כֶּף שְׁגִי דְבָרִים כָּאֵן, שְׂכַתּוּב הָרַם אֶת מִטְּךָ, וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ.

וְהַרְרֵי הַתְּהוֹמוֹת הֵיוּ? אֵלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה גִס בַּתּוֹךְ גִּס, כִּנְאָמַר קִפְאוּ תְּהֵמַת בְּלִבְיָם. וְהֵיוּ

הַשְּׂתָא. וַיִּסְעוּ, וְכִי לֹאֵן אֲתָר פְּקִיד לֹוֹן דִּינְטְלוֹן, דְּהָא עַל יַמָּא הוּוּ שְׂרָאן. אֵלָא אֶהְדָּר לְעֵילָא, דְּכַתִּיב מַה תִּצְעַק אֵלַי, דְּהָא כְּלָהוּ בְּאֲתָר דָּא קַיִימִי. וְעַל דָּא וַיִּסְעוּ, יִנְטְלוֹן מִן דָּא, דְּלָאוּ עֲדָנָא הוּא. (ס"א אֵלָא בְּעֵתִיקָא תְּלִיָא מִלְתָּא).

וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ וּגְו'. (שְׁמוֹת י"ד) הָרַם אֶת מִטְּךָ, דִּי בֵיהּ רְשִׁים שְׂמָא קְדִישָׁא, אֲרַפִּין יָדְךָ בְּסִטְרָא דְשְׂמָא קְדִישָׁא, וּכְיִזוֹן דִּיחֲמוֹן מִיָּא שְׂמָא קְדִישָׁא, יַעֲרֻקוֹן מִנֵּיהּ. וּמִקְמִיָּה (ג"א קַמִּיָּה) וְעַל דָּא, וּנְטָה אֶת יָדְךָ, לְסִטְרָא חֲדָא, דְּסִטְרִין אֲחֵרִין דְּהֵוּא מַטָּה, אֲצֻטְרִיךְ לְךָ לְמִיָּין (ג"א לְמִלִּין) אֲחֵרִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲמִינָא, דְּזַמְנִין אֲתַקְרִי הָאֵי מַטָּה, מַטָּה הָאֱלֹהִים, וְלְזַמְנִין אֲתַקְרִי מַטָּה דְּמִשָּׁה. אָמַר ר' שְׁמַעוֹן (תְּרִי הוּוּ וְנַחֲבִי אוּקְרִינָא) בְּסִפְרָא דְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא, שְׂפִיר קָאֻמַר, דְּכְלָהוּ חַד, בֵּין תִּימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבֵין תִּימָא דְּמִשָּׁה, וְהָאֵי מַטָּה, לְאַתְעֲרָא סִטְרָא דְּגְבוּרָה. וְעַל דָּא, וּנְטָה אֶת יָדְךָ, יָדָא דְשְׂמָאֵלָא, דְּאִיְהוּ בְּסִטְרָא דְּגְבוּרָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּוִי לְאִינּוֹן דְּלֹא חֲמָאן, וְלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרֵייתָא, וְאוֹרֵייתָא קְאָרִי קַמִּיָּהוּ בְּכָל יוֹמָא, (ס"א וְלֹא יַדְעוּ) וְלֹא מְשַׁיְיחִין. תָּא חֲזִי, בְּסִטְרָא דְּגְבוּרָה מִתְעַרִי מִיָּא בְּעַלְמָא, וּנְפַקִי מִיָּא, וְהַשְּׂתָא בְּעֵי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לְנִגְבָא מִיָּא, אֲמָאֵי וּנְטָה אֶת יָדְךָ, דְּאִיְהוּ שְׂמָאֵלָא.

אֵלָא הָרַם אֶת מִטְּךָ, לְנִגְבָא מִיָּא. וּנְטָה אֶת יָדְךָ, לְאַתְבָּא מִיָּא, לְאַתְעֲרָא סִטְרָא דְּגְבוּרָה, וְלְאַתְבָּא מִיָּא עַל מְצָרִים. וּבִגִּין כֶּף, תְּרִין מַלִּין הָכָא, דְּכַתִּיב הָרַם אֶת מִטְּךָ, וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ.

וְהָא תְּהוֹמֵי הוּוּ. אֵלָא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, עֶבֶד

הולכים ביבשה בתוך הים. זהו שכתוב ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה.

ויסר את אפן מרפכתיו. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. פסוק זה פרשוהו ונתבאר, אבל בא ראה, הקדוש ברוך הוא בכל מראה את שלטונו, ושלטונו זה לא יעבר לעולם ולעולמי עולמים.

ועשה שלטון באבות. נטל את אברהם והעמיד בו את העולם, שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ופרשוה. נטל את יצחק ושתל בו את העולם, שהוא קים לעולמים. זהו שכתוב ואת בריתי אקים את יצחק. נטל את יעקב, והושיבו לפניו והשתעשע עמו, והתפאר בו. זהו שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

ובא ראה, יעקב אחז בעץ החיים שאין בו מות לעולמים, שכל החיים נתקנו באותו העץ, ונותן חיים לכל אותם שאחוזים בו, ולכן יעקב לא מת. ומתי מת? בשעה שכתוב (בראשית מט) ויאסף רגליו אל המטה. המטה, כמו שנאמר (שיר א) הנה מטתו שלשלמה, משום שבמטה זו כתוב רגליה ירדות מות, ולכן כתוב ויאסף רגליו אל המטה, ואז ויגוע ויאסף אל עמיו. ועשה הקדוש ברוך הוא את יעקב לבחיר האבות, זהו שכתוב (ישעיה מא) יעקב אשר בחרתיך.

בא ראה, כל המחנות שלמעלה וכל אותן המרפכות, כלם אחוזים אלה באלה, דרגות בדרגות. אלה עליונים ואלה תחתונים, וחסות

ניסא גו ניסא, כמה דאת אמר (שמות טו) קפאו תהומות בלב ים. והו אוליין ביבשתא בגו ימא, הדא הוא דכתיב ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה. (דף מ"ח ע"ב)

ויסר את אופן מרפכתיו. (שמות יד) רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל תא חזי, קדשא בריך הוא בכלא אתחזי שלטנותא דיליה, ושלטניה די לא תעדי לעלם ולעלמי עלמין.

ועביר שולטנותא באבהן, נטל לאברהם, וקיים ביה עלמא, דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ואוקמוה. נטיל יצחק, ושתיל ביה עלמא, דאיהו קיים לעלמין, הדא הוא דכתיב, (בראשית יד) ואת בריתי אקים את יצחק. נטל יעקב, ואתביה קמיה, ואשתעשע בהדיה, ואתפאר ביה, הדא הוא דכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

והא חזי, יעקב אחיד באילנא דחיי, דלית ביה מותא לעלמין, דכל חיין בההוא אילנא אשתכללו, ויהב חיין לכל אינון דאחידן ביה. ובגין כן, יעקב לא מית. ואימתי מית, בשעתא דכתיב, (בראשית מט) ויאסף רגליו אל המטה. המטה, כמה דאת אמר (שיר השירים ג) הנה מטתו שלשלמה, בגין דבהאי מטה כתיב, (משלי ה) רגליה יורדות מות, ובגין כן ויאסף רגליו אל המטה כתיב, פדין ויגוע ויאסף אל עמיו. ועבד קדשא בריך הוא ליעקב שלימו דאבהן, הדא הוא דכתיב, (ישעיה מ"א) יעקב אשר בחרתיך.

תא חזי, כל משריין דלעילא, וכל אינון רתיכין, כלהו אחידן אלין באלין,

הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם, וְכֹל הָאוֹכְלוֹסִים וְהַמִּחְנֹנֹת, כֻּלָּם נוֹסְעִים תַּחַת יְדֵיהּ. עַל מַאֲמְרָהּ נוֹסְעִים וְעַל מַאֲמְרָהּ חוֹנִים.

וְזוֹרֵי הַחֲפִיזָה (הַעֲלִינָה הַקְּרוּשָׁה) שֶׁכֵּל שְׁאֵר הַחֵיּוֹת אַחֲוֹזוֹת בָּהּ, וְהַשְּׁתַּלְשְׁלוֹ (וְנַחֲקֵנוּ) בְּשִׁבְלֶיהָ כַּמָּה חֵיּוֹת לַחֵיּוֹת (אֵלּוּ יוֹרְדוֹת וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת). וְנִאֲחֲזוֹת דְּרָגוֹת בְּדְרָגוֹת, וְכֹל הַעֲלִינִים וְהַתַּחֲתוֹנִים הוֹלְכִים וְשׁוֹטִים בֵּינֵם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תַּהֲלִים קד) זֶה הֵימָּה גְדוֹל וְרַחֵב יְדֵים שֶׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר וְגו'.

וּבְשִׁמְעֶרָה הֵימָּה אֵת גְּלִי, כֹּל הָאֲנִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, וְנִמְצָא זַעַף, וְרוּחַ קָשָׁה הוֹלְכַת עֲלָיו בְּחֹזֶק, וְדָגֵי הַיָּם מִתְפָּזְרִים לְכָל צֵד, אֵלֶּה לְמוֹרַח וְאֵלֶּה לְמַעֲרָב, אֵלֶּה לְצַפּוֹן וְאֵלֶּה לְדָרוֹם. וְכֹל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂרוּאִים אֵת הַרְשָׁם עֲלֵיהֶם, לוֹקְחִים אוֹתָם וְכוֹלְעִים אוֹתָם בְּמַעֲרוֹת הָעֶפֶר. וְכֹל הָאֲנִיּוֹת לֹא נוֹסְעוֹת מִמְּקוֹמָם, וְלֹא עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, פָּרַט לְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂבֵא מִנְהִיג אֶחָד שֶׁל הַיָּם וְיוֹצֵא לְהַשְׁלִים רוּחַ שֶׁל זַעַף הַיָּם. פִּיּוֹן שְׁזָה עוֹלָה עַל הַיָּם, שׁוֹכֵף מְרָגוֹז, וְנִמְצָא מִנְחָה. וְאֵז כֹּל הָאֲנִיּוֹת הוֹלְכוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא סוֹטוֹת לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב שֶׁם אֲנִיּוֹת יְהִלְכוּן לְוַיְתֵן זֶה יִצְרָתָה לְשַׁחַק בּוֹ. זֶה דְּוָקָא. וְכֹל דָּגֵי הַיָּם מִתְפַּנְסִים לְמִקּוֹמָם, וְכֹל אוֹתָן הַחֵיּוֹת שְׂמַחוֹת עֲלֶיהָ, וְחֵיּוֹת הַשָּׂדֶה הַעֲלִינֹת שְׂמַחוֹת. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (אִיּוֹב מ) וְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה יִשְׁחָקוּ שָׂם.

בֹּא רָאָה, כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה יֵשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלְמַטָּה יֵשׁ בֵּינֵם. כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה יֵשׁ לְמַעֲלָה בֵּינֵם הַעֲלִיּוֹן. כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה יֵשׁ לְמַטָּה. כְּמוֹ שֶׁלְמַטָּה יֵשׁ בֵּינֵם הַתַּחֲתוֹן.

דְּרָגִין בְּדְרָגִין, אֵלִין עֲלָאִין וְאֵלִין תַּתָּאִין. וְחֵיּוֹתָא קַדִּישָׁא עֲלֵייהוּ, וְכִלְהוּ אוֹכְלוֹסִין וּמִשְׁרַיִין, כִּלְהוּ נְטֻלִין תַּחוֹת יְדֵהָ, עַל מִימְרָהָ נְטֻלִין, וְעַל מִימְרָהָ שְׂרָאן.

וְדָא הוּא חֵיּוֹתָא, (ס"א עֲלָאָה קַדִּישָׁא) דְּכֹל שְׂאֵר חֵיּוֹתָא, אַחֲדָן בָּהּ וְאִשְׁתַּלְשְׁלוּ (ס"א וְאִשְׁתַּכְּלְלוּ) בְּגִינָה כַּמָּה חֵיּוֹן לְחֵיּוֹן (ס"א אֵלִין סִלְקוּן וְאֵלִין נַחֲתִין) וְאִתְאַחֲדָן דְּרָגִין בְּדְרָגִין, וְכִלְהוּ עֲלָאִין וְתַתָּאִין אִזְלִין וְשִׂאטִין בִּימָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תַּהֲלִים קד) זֶה הֵימָּה גְדוֹל וְרַחֵב יְדֵים שֶׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר וְגו'. וְכֹר סִלִּיק יִמָּא גְלַגְלוּי, כִּלְהוּ אַרְבִּין סִלְקִין וְנַחֲתִין, וְזַעֲפָא אִשְׁתַּכַּח, וְרוּחָא תְקִיפָא אִזְלָא עֲלֵיהּ בְּתַקִּיפּוּ. וְנוּגֵי יִמָּא מִתְבְּדִרִין לְכָל סִטָּר, אֵלִין לְמוֹרַח, וְאֵלִין לְמַעֲרָב, אֵלִין לְצַפּוֹן, וְאֵלִין לְדָרוֹם. וְכֹל אֵינּוֹן בְּנֵי עֲלָמָא, דְּחַמָּאן רְשִׁימָא עֲלֵייהוּ, נְטֻלִין לוֹן, וּבִלְעִין לוֹן בְּקַפְטִירֵי עֶפְרָא.

וְכֹר אַרְבִּין לָא נְטֻלִין מֵאַתְרֵיהוּ, וְלָא סִלְקִין וְנַחֲתִין, בַּר מַהֲהוּא שְׁעֵתָא, דְּאֵתִי חַד דְּבִרָא בִימָא, וְיִדַע לְאַשְׁלָמָא רוּחָא דְזַעֲפָא דִימָא, פִּיּוֹן דְסִלִּיק דָּא עֲלֵיהּ דִימָא, שְׂכִיף מְרוּגְזָא, וְנִיחָא אִשְׁתַּכַּח, וְכִדִּין כִּלְהוּ אַרְבִּין אִזְלִין בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָא סִטָּאן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תַּהֲלִים קד) שֶׁם אֲנִיּוֹת יְהִלְכוּן לְוַיְתֵן זֶה יִצְרָתָה לְשַׁחַק בּוֹ. זֶה דִיִּיקָא. וְכֹל נוּגֵי יִמָּא מִתְפַּנְשִׁין לְאַתְרֵיהוּ. וְכֹל אֵינּוֹן חֵיּוֹן חֲדָאן עֲלֵהּ, וְחֵיּוֹן חֲקֵלָא עֲלָאָה חֲדָאן, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (אִיּוֹב מ) וְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה יִשְׁחָקוּ שָׂם.

תָּא חֲזִי, כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה דְלַעֲיָלָא, אֵית לְתַתָּא. כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה דְלַעֲיָלָא, אֵית לְעֵילָא בִימָא עֲלָאָה. כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה דְלַעֲיָלָא, אֵית לְתַתָּא. כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה דְלַעֲיָלָא, אֵית לְתַתָּא.

הגוף של אותו הים, הרי התעוררנו לחברינו, אךך ורחב, ראש וזרועות ושערות הגוף, הכל כמו שצריך, והכל נקרא בשמו. וכמו זה למטה לים שלמטה, כך גם הראש של הים וזרועות הים וגוף הים.

כתוב (בראשית מט) זבולן לחוף ימים ישפן. והרי ים אחד היה בגורלו, אלא מה זה לחוף ימים? ודאי שבארוה החברים בסוד עליון. וירכתו על צידו, כנאמר (שמות א) יצאי ירך יעקב. זבולון היה שוק הימין של הגוף, וים פגרת היה בגורלו, ומכאן נמצא החלזון של התכלת.

בא ראה, כמה מרכבות על מרכבות נמצאו, וגלגלי המרכבה רצים בחפזון, ולא מתעכבים אותם תומכי המרכבה לנסע עליהם, וכן כלם (וכאן וינהגו בכבודת, בחפזון). בא ראה, המרכבה הממנה על המצרים, ואם תאמר פרשוה, לא נמצאת מרכבה שלמה, שהרי כתוב ויסר את אפן מרכבתיו. כמה מרכבות היו שהיו נוסעים על תומך גלגל אחד, שנפקדו עליהם. כיון שזה העבר משלטונו, כל המרכבות העברו משלטונם ולא נסעו. אז כלם למטה העברו משלטונם, שכתוב על מצרים (ירמיה מז) ועל פרעה ועל הבטחים בו.

ובאותו זמן השליט של מצרים שלט על כל שאר העמים. כיון שהעבר פח מצרים, נשבר פח שאר העמים. מנין לנו? שכתוב אז נבהלו אלופי אדום וגו', וכתוב שמעו עמים ירגזון וגו'. משום שכלם היו אחוזים בפלחן של המצרים, ואחוזים במצרים לסיוע שלהם. ובאותו זמן כלם בקשו את הסיוע של מצרים להתחזק. ועל זה, כיון ששמעו

גופא דההוא ימא, הא אתערנא לחברנא, אורכא ופותיא, רישא ודרעין ושערי גופא, כללא כמה דאצטריך, וכללא בשמיה אתקרי. וכגוונא דא לתתא לימא דלתתא, הכי נמי רישא דימא, ודרועין דימא, וגופא דימא. **כתיב** (בראשית מט) זבולון לחוף ימים ישפן. והא ימא חד הוה בעדביה אלא מאי לחוף ימים, ודאי אוקמוה חברייה ברזא עלאה. וירכתו על צידו, כמה דאת אמר (שמות א) יוצאי ירך יעקב. זבולון שוקא דימינא דגופא הוה, וים פגרת הוה בעדביה, ומתכא אשתכח חלזון לתכלתא.

תא חזי, כמה רתיכין על רתיכין אשתכחו, וגלגלוי דרתיכא רהטין בבהילו, ולא מתעכבי אינון סמכי רתיכא, לנטלא עליהון. **וכן** פלהו. (נ"א והכא וינהגו בכבודת בבהילו) תא חזי, רתיכא די ממנא על מצראי, (אי תימא) אוקמוה, רתיכא שלימתא לא אשתכח, דהא כתיב ויסר את אופן מרכבותיו, כמה רתיכין הוו, דהוו נטלין על חד סמיה גלגלא, דאתפקדו עליהו, כיון דאתעבר האי משולטנותא דיליה, פלהו רתיכין אתעברו משולטניהון, ולא נטלו. כדיון פלהו לתתא אתעברו משולטנותא, דכתיב (ירמיה מז) על מצרים ועל פרעה ועל הבטחים (ד) ח"ט ע"א) בו.

ובההוא זמנא, שלטנותא דמצרים שליט על כל שאר עמין, כיון דאתבר חילא דמצרים, אתבר חילא דשאר עמין. מנלן, דכתיב, (שמות טו) אז נבהלו אלופי אדום וגו'. וכתיב (שמות טו) שמעו עמים ירגזון וגו'. בגין דכלהו הוו אחידן בפולחנא דמצרים, ואחידן במצרים לסיועא דלהון. ובההוא זמנא, פלהו בעאן לסיועא דמצרים, לאתתקפא. ועל דא,

את הגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים, רפו ידיהו, ולא יכילו למיקם, ואזדעזעו כלהו, ואתברו (משולשליהון) משולטנתהון.

ודאי שפושנשבר כחם למעלה, שנשבר כח של כל אותם שאחוזים בו. פיון שנשבר הפח של כלם למעלה, כל אלה שלמטה נשברו משום (ואתו) הפח הזה שנשבר בתחלה, ומשום כך ויסר את אפן מרפבתיו כתיב. וינהגו בכבודות, שהרי כשה נשבר, לא היו הולכים.

בא וראה שפך הוא, שלא כתוב ויסר את אופני מרפבותיו, או אופן מרפבתו, אלא ויסר את אפן מרפבתיו, משום שפח זה שכלם היו נדבקים בו.

ועוד ויסר את אפן מרפבתיו - בא ראה, אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם להדבק בהם ולהיות להם חלק, ושם יהיו בחלקו. זהו שפתיב (דברים יג) וכו' תדבקון. וכתוב (שם ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם. בה' ממש. וכתוב (תהלים קלה) פי יעקב בחר לו זה. וכתוב פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. שהוציא אותם מזרע קדוש להיות חלקו, ועל זה נתן להם תורה קדושה עליונה גנוזה אלפים שנים עד שלא נברא העולם, והרי זה נאמר. ומשום אהבתו נתן אותה לישראל ללכת אחריה ולדבק בה.

בא ראה, כל המחנות העליונים, וכל אותן מרפבות, כלם אחוזים אלה באלה, דרגות בדרגות. אלו עליונים, ואלו תחתונים, והרי פרשוה, שכתוב (תהלים קד) זה היס גדול. וסיה קדושה עליו, וכל האוכלוסים והמחנות, כלם נוסעים

בדרגין, אליון עליון, ואליון תתאין, והא אוקמוה, דכתיב, (תהלים קד) זה היס

פיון דשמעו גבורין דעבד קדשא ברוך הוא במצרים, רפו ידיהו, ולא יכילו למיקם, ואזדעזעו כלהו, ואתברו (משולשליהון) משולטנתהון.

ודאי פד אתבר חילא דלהון לעילא, אתבר חילא דכל אינון דאחידן ביה, פיון דאתבר חילא דכלהו לעילא, כל הני דלתתא אתברו, בגין (תהו) האי חילא דאתבר בקדמיתא. ובגין כך ויסר את אפן מרפבותיו כתיב. וינהגהו בכבודות, דהא כד דא אתבר, לא הו אזלין.

תא חזי דהכי הוא, דלא כתיב ויסר את אופני מרפבותיו, או אופן מרפבתו, אלא ויסר את אופן מרפבותיו. בגין האי חילא, דכלהו הו מתדבקן ביה. (כבי אקריו)

ותו, ויסר את אופן מרפבותיו, תא חזי, (ויסר את אופן מרפבותיו) זכאה חולקיהו דישראל, דקודשא ברוך הוא אתרעי בהו, לאתדבקא בהו, ולמהוי להו חולק, ולמהוי אינון חולקיהו. הדא הוא דכתיב, (דברים יג) וכו' תדבקון. וכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם, ביי' ממש. וכתיב (תהלים קלה) פי יעקב בחר לו זה. וכתיב (דברים לב) פי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו. דאפיק לון מזרעא קדישא, למהוי חולקיהו, ועל דא יתב לון אורייתא קדישא עלאה, גניזא תרי אלפין שנין, עד לא יתברי עלמא, והא אתמר. ובגין רחימותא דיליה יתבא לישראל, למהף אבתרה, ולא תדבקא בה.

תא חזי, פל משיריין דלעילא, וכל אינון רתיכין, פלהו אחידן אליון באליון, דרגין

בדרגין, אליון עליון, ואליון תתאין, והא אוקמוה, דכתיב, (תהלים קד) זה היס

פחת ידיה. על מאמרה נוסעים ועל מאמרה חונים. בזמן שהיא נוסעת, כלם נוסעים, משום שכלם אחוזים בה.

ובא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להעביר את אוכלוסי פרעה למטה, העביר בתחלה את אותו פח שלהם כמו שהקמנו. מה עשה? העביר וסלק אותו מקום קדוש עליון שהיה מנהיג את כל אותן המרפבות. פיון שזה הסתלק, כל המחנות הללו לא יכלו להתנהג. וכיון שלא יכלו, העביר משלטונו אותו הממנה של מצרים והעביר באש דולקת, ואז השליט של המצרים הנוז, ועל זה אנוסה מפני ישראל. מה הטעם? משום שראו את הממנה של מצרים נשרף באש.

רבי יצחק אמר, בשעה שקרבו ישראל לים, קרא הקדוש ברוך הוא לממנה הגדול שעל הים ואמר לו: בשעה שעשיתי את העולם, מניתי אותך על הים, ותנאי יש לי על הים - שיקרע את מימיו מלפני בני הגיע הזמן עכשו שיעברו בני בתוך הים. מה פתוב אחר כך? וישב הים לפנות בקר לאיתנו. מה זה לאיתנו? לתנאו שהיה לו עם הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם.

והיו ישראל חונים על הים, והיו ישראל רואים את גלי הים עולים ויורדים. הרימו עיניהם, וראו את פרעה והאוכלוסים שלו, ופחדו וצעקו, והרי נתבאר. הים ראה - מה ראה הים? הוא ראה את ארונו של יוסף, וברח מלפניו. מה הטעם? ומשום שכתוב (בראשית ט) וינס ויצא החוצה, ועל זה הים ראה

מקמיה. מאי טעמא, (בגין) דכתיב, (בראשית ט) וינס

גדול. וחינתא קדישא עליה, וכלהו אוכלוסין ומשריין, כלהו נטלין תחות ידה, על מימרה נטלין, ועל מימרה שראן. בעדנא דהיא נטלא, כלהו נטילין, בגין דכלהו אחידן בה. (אמר ר' יצחק).

והא חזי, בשעתא דבעי קדשא בריה הוא, לאעברא לאוכלוסין דפרעה לתתא, אעבר בקדמיתא להווא חילא דלהון, כמה דאוקימנא. מה עבד. אעבר וסליק ההוא אתר קדישא עלאה, דהוה מדבר (פ"י מנהיג) לכל אינון רתיכין, פיון דהאי אסתליק, הנהו כלהו משריין לא יכילו לדברא, פיון דאינון לא יכילו, ההוא ממנא דמצראי אעברו ליה משולטניה, ואעבר בנורא דדליק, וכדין שלטנותא דמצראי אתעדני. ועל דא, אנוסה מפני ישראל. מאי טעמא, בגין דחמו ממנא דמצרים אתוקד בנורא.

רבי יצחק אמר, בשעתא דקריבו ישראל לימא, קרא קדשא בריה הוא לממנא רברבא דעל ימא, אמר ליה, בשעתא דעבדית אנא עלמא, מניתי לך על ימא, ותנאי אית לי על ימא, די יבזע מימוי מקמי בני. השתא מטא עדנא, דיעברון בני בגו ימא. לבתר מה כתיב, וישב הים לפנות בקר לאיתנו. מאי לאיתנו, לתנאו דהוה ליה בקודשא בריה הוא כד ברא עלמא.

והווי ישראל שראן על ימא, והווי ישראל חמאן, גלגלי ימא סלקין ונחתין, זקפו עיניהו, וחמו לפרעה ולאוכלוסין דיליה, דחילו וצעקו. והא אתמר. הים ראה, מה חמא ימא. ארונא דיוסף קא חמא, וערק מקמיה. מאי טעמא, (בגין) דכתיב, (בראשית ט) וינס

וַיִּנָּס, וְכַתּוּב וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ וַיִּגַּד אֲנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאוּ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם כְּאִלוֹ עוֹלָה בְּאֵשׁ, וְאָז אָמְרוּ אֲנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים במדבר. אמר רבי חייא לרבי יוסי, בא ואמר לך, שפשוט צוה הקדוש ברוך הוא להעביר שלטון של הארץ, אינו עושה עד שמעביר השליט שלהם ברכיע, ולא מעביר את השליט שלהם עד שממנה אחר במקומו, כדי שלא יגרע והשלטון השמוש שלהם ברכיע, כדי לקיים מה שכתוב (דניאל ד) ולמי שיחפץ יתננה. אמר רבי יוסי, ודאי כף הוא. פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים ח) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ה' אדונינו - כפשוטו הקדוש ברוך הוא לשבר את פח העמים עובדי כוכבים ומזלות, מחזק דינו עליהם ושובר אותם, ומעביר מלפניו את השליט שלהם.

אשר תנה הודך על השמים, אשר נתת הנה צריך, או תנה הודך. מהו אשר תנה הודך? אלא זהו סוד של הנזהר העמק של הכל, ודוד בקש בקשתו להשפיע ממנו על השמים, וזהו אשר, כנאמר (שמות א) אהיה אשר אהיה.

בשעה שהנהר הזה העמק של הכל שופע ויוצא על השמים, אז הכל בשמחה, והגבירה מתעשרת במלך, וכל העולמות בשמחה. והשלטון של העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות מעביר מלפני הגבירה, ואז זוקפים ראש כל האחוזים בה.

בין כף ראו איש אחד שהיה בא, ומשא אחד לפניו. אמר רבי חייא, גלך, אולי האיש הזה עובד עבודת כוכבים ומזלות הוא, או עם הארץ

רָאָה וַיִּנָּס, וְכַתּוּב וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ וַיִּגַּד אֲנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחָמוּ אַרְעָא דְּמִצְרַיִם, כְּאִלוֹ אֶתְרוּקְד בְּנוֹרָא, כְּדִין אָמְרוּ אֲנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רבי חייא ורבי יוסי, הוו אזלי במדברא, אמר רבי חייא לרבי יוסי, תא ואימא לך, דכד קדשא בריך הוא בעי לאעברא שולטנותא דארעא, לא עביד, עד דאעבר שולטנותא דלהון ברכיעא, ולא אעבר שלטנא דלהון, עד דמני אתרא באתריה, בגין דלא יגרע (שולטנותא) שמושא דלהון (דף מ"ט ע"ב) ברכיעא, בגין לקיימא מה דכתיב, (דניאל ד) ולמן די לצבא יתנינה. אמר רבי יוסי, ודאי הכי הוא.

פתח ר' יוסי ואמר, (תהלים ח) יי' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. יי' אדונינו: כד בעי קדשא בריך הוא לתברא חילא דעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, אתקיף דיניה עלייהו, ותבר לון, ואעבר מקמיה שולטנותא דלהון.

אשר תנה הודך על השמים, אשר נתת מיבעי ליה, או תנה הודך, מהו אשר תנה הודך. אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא דכלא, ודוד בעא בעותיה, למנגד מניה על השמים, ודא הוא אשר. כמה דאתא אמר, (שמות א) אהיה אשר אהיה.

בשעתא דהאי נהרא עמיקתא דכלא, נגיד ונפיק על השמים, כדין פלא בחידו, ומטרוניתא אתעטרת במלכא, וכל עלמין פלהו בחידו, ושולטנותא דעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, אתעבר מקמי מטרוניתא, וכדין זקפין רישא פל מאן דאחידו בה.

אדהכי חמו חד בר נש, דההו אתי, וחד מטולא קמיה. אמר רבי חייא,

הוא, ואסור להשתתף עמו בדרך. אמר רבי יוסי, נשב כאן ונראה, אולי הוא איש גדול. בין כך עבר לפניהם, ואמר להם, בסבוב של המעבר המסכן הזה צריך לזיז, ואני יודע דרך אחרת, ונסטה מפאן, ואני רציתי לומר לכם, שלא אחטא בכם ולא אעבר על מה שכתוב (ויקרא ט) ולפני עור לא תתן מכשול, ואתם כמו סומים בדרך הזו, ולא תסתפנו בנפשכם. אמר רבי יוסי, ברוך הרחמן שחפינו פאן. התחברו עמו. אמר להם, לא לדבר שום דבר פאן עד שנעבר בזה. סטו לדרך אחרת.

אחר שיצאו מאותו מקום, אמר להם, באותה הדרך האחרת היו הולכים פעם אחד פהן חכם, וכהן עם הארץ אחד עמו. קם אותו עם הארץ עליו באותו מקום והרגו. מאותו יום, כל מי שעובר באותו מקום, מספן את נפשו, והרי מתחברים שם שודדי הרים והורגים ומקפחים את בני האדם, ואלה שיודעים לא עוברים שם, ומבקש הקדוש ברוך הוא דם אותו הפהן בכל יום.

פֶתַח (ישעיה י) ואמר, עוד היום בנב לעמד וגו'. הרי בארוה אותם ראשי הישיבה, אבל אני לא אומר לכם כך, אלא שסוד הדרך למדנו. עוד היום - איזה יום זה? אלא כך כתוב, (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב. וסוד הוא על פנסת ישראל, שאהרן הוא שושבינה, לתמן את ביתה ולשמש אותה ולהכניסה למלך להודוג פאחד. מפאן והלאה, כל פהן שמשמש במקדש, הוא כמו אהרן.

גזיל, דלמא האי בר נש עובד עבודת פוכבים ומזלות הוא, או עם הארץ הוא, ואסיר לאשתתפא בהדיה בארְחא. אמר רבי יוסי, גיטיב הכא, ונחמי, דלמא גברא רבא הוא.

אדהכי, אעבר קמייהו, אמר ליה, בדוקפא דמעברא דקוטיפא דהאי, חברותא אבעי, ואנא ידענא ארְחא אחרא, ונסטי מהאי, ואנא בעינא דאימא לכו, ולא אתחייבנא בכו, ולא אעבר על מה דכתיב, (ויקרא ט) ולפני עור לא תתן מכשול, ואתון פסומין בארְחא דא, ולא תסתפנו בנפשייכו. אמר רבי יוסי, בריך רחמנא דאוריכנא הכא, אתחברו בהדיה. אמר לון, לא תשתעו מידי הכא, עד דנעבר בהאי. סטו בארְחא אחרא.

בתר דנפקו מההוא אתר, אמר לון, בההוא ארְחא אחרא, הו אולי זמנא חדא, חד פהן חכם, וחד פהן עם הארץ בהדיה, קם ההוא עם הארץ בההוא אתר עליה וקטליה. מההוא יומא כל מאן דאעבר בההוא אתר, מסתפן בנפשיה. והא מתחברין תמן משדדי טורינא, וקטלין וקפחין לבני נשא, ואינון דידיעי לא עברי תמן, ובעי קדשא בריך הוא דמא דההוא כהנא כל יומא.

פֶתַח ואמר, (ישעיה י) עוד היום בנב לעמוד וגו' הא אוקמוה אינון מארי מתיבתא. אבל אנא לא אמינא לכו הכי, אלא דרזא דמלה אוליפנא. עוד היום, מאן יומא דין. אלא, הכי כתיב, (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב. ורזא הוא, על פנסת ישראל, דאהרן הוא שושבינא דיִלה, לתקנא ביתה ולשמשא לה, ולמיעל לה למלפא לאזדווגא כחדא, מפאן ולהלאה, כל פהן דמשמש במקדשא, פגוונא דאהרן.

אחימלך פהנא רבא עלאה הוה, וכל אינון פהני בהדיה, פלהו הוו שושבינין דמטרוניתא, פיון דאתקטילו, אשתארת מטרוניתא בלחודתא, ואתאביד שושבינא דילה, ולא אשתכח מאן דמשמש קמה, ויתקן ביתה, ויחדי לה לאדווגא עם מלכא.

בדין מההוא יומא, אתעברא לשמאלא, וקיימא על עלמא, פמין על פלא, קטיל לשאול ולבנוי, אתאביד מינייהו מלכו, מיתו מישראל פמה אלפין וכמה רבוון. ועד פען, ההוא חוכה הוה תלי, עד דאתא סנחריב וארגיו פלא.

והוה עוד היום בנב, דהו יום עליון, ומיהו? זו כנסת ישראל שאבדה את השושבינים שלה, אותה שנשארה ללא ימין ושהיה לו להדבק בשמאל, שהפקה הוא ימין, ומשום כך היה לו להתדבק בשמאלו ומשום כך עוד היום בנב לעמד.

בא ראה, פתוב גבעת שאול נסה. למה פאן שאול? אלא משום שהוה הרג את הפהנים וגרם שתעקר מן העולם זרוע ימין - אף פאן מאותו יום לא עבר איש באותו מקום, פדי שלא יסתפן בנפשו. אמר לו רבי יוסי לרבי חייא, ולא אמרתי לך אולי הוא איש גדול?

פתח ואמר, (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה. אשרי אדם - פמו אנו שמצאנו אותך וידענו ממך דבר חכמה. ואדם יפיק תבונה - פמו אנו שחכמינו לך להתחבר עמך, וזהו אדם שמזמן לו הקדוש ברוך הוא מתנה בדרך, פני השכינה, ועל זה פתוב (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה. הלכו.

והוא עוד היום בנב, דהו יום עלאה, ומאן איהו. דהו כנסת ישראל, דאבדת שושבינין דילה, ההיא דאשתארת פלא ימינא, (דמיו ליה) לאתדבקא בשמאלא. דכהנא ימינא הוא. (וגנין כך הוה ליה לאתדבקא בשמאלא) ובגין כך, עוד היום בנב לעמוד.

הוה חזי, פתיב גבעת שאול נסה, שאול אמאי הכא. אלא בגין דהוה קטיל לכהני, וגרים דרועא ימינא, לאתעקרא מעלמא. אוף הכא, מההוא יומא, לא אעבר בר נש בההוא דוכתא, בגין דלא אסתפן בנפשיה. אמר ליה רבי יוסי לרבי חייא, ולא אמרית לך דלמא גברא רבא הוא.

פתח ואמר, (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה. אשרי אדם, (דף נ' ע"א) פגון אנו, דאשפחנא לך, וידענא מינך מלה דחכמתא. ואדם יפיק תבונה, פגון אנו, דאורכנא לך לאתחברא בהדך. ודא הוא בר נש דזמין ליה קדשא בריך הוא נבזבזא בארחה, אנפוי דשכינתא, ועל דהו פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה. אזלו.

הוה חזי, פתיב גבעת שאול נסה, שאול אמאי הכא. אלא בגין דהוה קטיל לכהני, וגרים דרועא ימינא, לאתעקרא מעלמא. אוף הכא, מההוא יומא, לא אעבר בר נש בההוא דוכתא, בגין דלא אסתפן בנפשיה. אמר ליה רבי יוסי לרבי חייא, ולא אמרית לך דלמא גברא רבא הוא.

פתח ואמר, (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה. אשרי אדם, (דף נ' ע"א) פגון אנו, דאשפחנא לך, וידענא מינך מלה דחכמתא. ואדם יפיק תבונה, פגון אנו, דאורכנא לך לאתחברא בהדך. ודא הוא בר נש דזמין ליה קדשא בריך הוא נבזבזא בארחה, אנפוי דשכינתא, ועל דהו פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה. אזלו.

פָּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (תהלים כב)
לְדוֹד מְזֻמּוֹר לֵה' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ
וּגְו'. לְדוֹד מְזֻמּוֹר בְּמָקוֹם אֶחָד,
וּבְמָקוֹם אַחֵר מְזֻמּוֹר לְדוֹד. מַה
בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא לְדוֹד מְזֻמּוֹר -
הַשִּׁירָה שְׁאָמַר דּוֹד עַל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. מְזֻמּוֹר לְדוֹד - הַשִּׁירָה
שֶׁדוֹד אָמַר עַל עֲצֻמוֹ.

לֵה' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ. לֵה' - זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ
- זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הָאוּכְלוֹסִין
שֶׁלֶּה שְׁמֵתַח בְּרִים עִמָּה, וְנִקְרְאִים
מְלֹאָה וְדָאִי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיהו ו) מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.
תָּבֵל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ - זוֹהִי אֶרֶץ שֶׁל
מִטָּה שְׁנִקְרָאת תָּבֵל, וְאַחֲזִיחָהּ בְּדִין
וְשֶׁל עוֹלָם שֶׁל מַעֲלָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב
(תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תָּבֵל בְּצֶדֶק.
בֵּין לְאַחַד, בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְכָל
הָעוֹלָם - מֵהַדִּין הַזֶּה הוּא נִדּוּן.

בֹּא רֵאֵה, פְּרַעַה יִנֵּק מֵהַדִּין הַזֶּה
עַד שֶׁאֲבִדוּ הוּא וְכָל עַמּוֹ. בֵּינוֹן
שֶׁדִּין זֶה הַתְּעוֹרֵר עָלָיו, אוֹתוֹ
מְמַנֶּה שֶׁהַתְּמַנָּה עֲלֵיהֶם בְּשִׁלְטוֹן,
הַיּוֹזֵוּ וְהַעֲבֵר, וְאִזּוֹ כָּל אֱלֹהֵי שְׁלֹמֹה
נֶאֱבָדוּ, שְׁכָתוּב וַיִּסַּר אֶת אַפְּן
מִרְפַּבְּתָיו. מַה זֶה אַפְּן מִרְפַּבְּתָיו?
מִרְפַּבְּתָיו שֶׁל פְּרַעַה. וּמִי הוּא
אוֹתוֹ אֹפֵן שֶׁלָּהֶם? אוֹתוֹ מְמַנֶּה
שֶׁשִּׁלְטָה עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה מֵתוּ כָּלֶם
בְּיָמָם. לְמָה בְּיָמָם? אֵלָּא בְּיָמֵי הַעֲלִיּוֹן
הַתְּעוֹרֵר עֲלֵיהֶם וְנִמְחָחוּ (נמסרו)
בְּיָדֵיהֶם, וְלִכְּן כְּתוּב טְבַעוּ בְּיָמֵי סוּף.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאִי כֶּף הוּא! וְעַל
זֶה כְּתוּב טְבַעוּ בְּיָמֵי סוּף, סוּף כָּל
הַדְּרָגוֹת.

רַבִּי חִיָּא אָמַר, וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבְדָּת,
מַה זֶה בְּכַבְדָּת? אֵלָּא מִכָּאן
לְמַדְנֵהּ, שֶׁבְּדִרְבָּךְ שְׁאָדָם הוֹלֵךְ
מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. כְּתוּב בְּפְרַעַה
וַיִּכְבַּד לֵב פְּרַעַה, וּבְאֹתוֹ דָּבַר
הַנְּהַיֵּג אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכַבְדוֹת מִמֶּשׁ. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא: רָשַׁע, אַתָּה מְכַבֵּד אֶת

פָּתַח הַהוּא גִבְרָא וְאָמַר (תהלים כד) לְדוֹד מְזֻמּוֹר
לֵי' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ וּגְו'. לְדוֹד מְזֻמּוֹר
בְּאֶתֶר חַד, וּבְאֶתֶר אַחֵר מְזֻמּוֹר לְדוֹד, מַה בֵּין
הָאִישׁ לְהָאִישׁ. אֵלָּא לְדוֹד מְזֻמּוֹר, שִׁירָתָא דְקָאֻמַר
דּוֹד, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מְזֻמּוֹר לְדוֹד, שִׁירָתָא
דְקָאֻמַר דּוֹד, עַל גְּרַמְיָהּ.

לֵי' הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ. לֵי': דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
וְכָל אוּכְלוֹסִין דִּילָהּ, דְמֵתַח בְּרִין בְּהַדָּה,
וְאִקְרוּן מְלֹאָה וְדָאִי הוּא. כְּמָה דְאֵתֶר אָמַר,
(ישעיהו ו) מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַיֵּשְׁבִי בָּהּ:
דָּא הוּא אֶרְעָא דְלִתְתָא, דְאִקְרִי תָּבֵל, וְאַחֲזִיחָת
בְּדִינָא (דְעֵלְמָא) דְלְעֵילָא, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים
ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תָּבֵל בְּצֶדֶק, בֵּין לְחַד, בֵּין לְעַמָּא
חַד, בֵּין לְכָל עַלְמָא, מַהֲאִישׁ דִּינָא הוּא אֶתְדָן.

תָּא חֲזִי, פְּרַעַה מַהֲאִישׁ דִּינָא יִנֵּיק, עַד
דְּאֶתְאֲבִידוּ הוּא וְכָל עַמֵּיהּ. בֵּינוֹן דְּהָאִישׁ
דִּינָא אֶתְעַר עָלֵיהּ, הַהוּא מְמַנֶּה דְאֶתְמַנָּה
עֲלֵייהוּ בְּשִׁלְטָנוּתָא, אֶתְעַדִּי וְאֶתְעַבְרִי, כְּדִין
כְּלָהוּ דְלִתְתָא, אֶתְאֲבִידוּ, דְכְּתִיב וַיִּסַּר אֶת אַפְּן
מִרְפַּבְּתָיו. מַאי אַפְּן מִרְפַּבְּתָיו.
דְּפְרַעַה. וּמֵאֵן אִיהוּ הַהוּא אוֹפֵן דְלֵהוֹן, הַהוּא
מְמַנֶּה דְשִׁלְטָה עֲלֵייהוּ. וְעַל דָּא מֵיתוּ כְּלָהוּ
בְּיָמָא. אָמַי בְּיָמָא, אֵלָּא יָמָא עֲלָאָה אֶתְעַר
עֲלֵייהוּ, וְאֶתְמַחֵוּ (נ"א וְאֶתְמַסְרוּ) בְּיָדֵהּ. וּבְגִין כֶּף
טְבַעוּ בְּיָמֵי סוּף כְּתִיב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְדָאִי הָכִי
הוּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, טְבַעוּ בְּיָמֵי סוּף. סוּפָא
דְּדְרָגִין.

רַבִּי חִיָּא אָמַר, וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבְדוֹת. בְּכַבְדוֹת
מַהוּ. אֵלָּא מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְבִבְהֵהוּא
דְבָרוּתָא דְאֶתְדַבֵּר בֵּיהּ בַּר נֶשׁ, מְדַבְּרִין לֵיהּ.
בְּפְרַעַה כְּתִיב (שמות ט) וַיִּכְבַּד לֵב פְּרַעַה. בְּהֵהוּא
מְלָה, דְבַר לֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכַבְדוֹת

לכף? אני אנהיג אותך בזה. ועל כף וינהגהו בכבדת.

ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו'. ויאמר מצרים - זהו הממנה שהתמנה על המצרים. אמר רבי יוסי, דבר זה קשה, פיון שהעבירו אותו משלטונו, איך יכל הוא לרדף אחרי ישראל?

א"ל ודאי הוא כף! אבל זה ויאמר מצרים - מצרים שלמטה. כי ה' נלחם להם במצרים - מצרים שלמעלה. שפיון שנשבר כחם מלמעלה, אז נשבר הכח והתקף שלהם למטה. זהו שכתוב כי ה' נלחם להם במצרים. במצרים דוקא. זהו התקף שלהם שלמעלה. וזהו שבארוה מלך מצרים סתם. כאן ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל, שראו שהרי נשבר כחם והתקף שלהם שלמעלה.

בא ראה, פשמתעוררת כנסת ישראל הזו, מתעוררים כל אותם שאחוזים בה, וכל האחרים שלמטה, וישראל מעל כלם, שהרי הם נוטלים אותה בגוף האילן, והרי פרושה. ולכן ישראל אחוזים בה יותר מכל עובדי כוכבים ומזלות. וכשהם מתעוררים, וכל עמים עבדים נשבר תקפם מאותם ששולטים עליהם.

בא ראה, הממנה הנה השליט על המצרים, דחק את ישראל בכמה שעבודים, כמו שבארוה. אחר שהוא נשבר בתחלה, נשברו אותן מלכיות (מלמטה). זהו שכתוב כי ה' נלחם להם במצרים. נלחם להם ודאי.

ס"א תוספתא

ויסע מלאך האלהים וגו'. ומשנהו

ממש. אמר ליה קדשא בריך הוא, רשע, את אוקיר לכף. אנא אדבר לך בהאי, על דא וינהגהו בכבדות.

ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו'. ויאמר מצרים, דא ממנא דאתמני על מצראי. אמר רבי יוסי, האי מלה קשיא, פיון דאעברו ליה משולטנותיה, היך יכיל הוא למרדף אבתרייהו דישראל.

א"ל ודאי הכי הוא. אבל דא ויאמר מצרים, מצרים דלתתא. פי יי' נלחם להם במצרים, מצרים דלעילא, דכיון דאתבר חילהון מלעילא, כדין אתבר חילא ותוקפא דלהון לתתא, הדא הוא דכתיב פי יי' נלחם להם במצרים. במצרים דיקא. דא הוא תוקפא דלהון דלעילא. ודא הוא דאוקמוה מלך מצרים סתם. הכא, ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל, דחמו דהא אתבר חיליהון, ותוקפא דלהון, דלעילא.

תא חזי, פד אתערת האי כנסת ישראל, אתערו כל אינון דאחידן בה, וכלהו אחרנין דלתתא, וישראל לעילא מפלהו, דהא אינון נטלי לה בגופא דאילנא, והא אוקמוה. ובגיני כן ישראל אחידן בה, יתיר מפל עובדי כוכבים ומזלות. וכד אינון מתערין, (כל עמים עבדים) אתבר תוקפהון מאינון דשליטי עלייהו.

תא חזי, האי ממנא שלטנא דמצראי, דחיק לון לישראל, בכמה שעבודין, כמה דאוקמוה. לבתר דאתבר הוא בקדמיתא, אתברו אינון מלכותא (ס"א מלתתא), הדא הוא דכתיב פי יי' נלחם להם במצרים. נלחם להם ודאי.

ס"א תוספתא ויסע מלאך האלהים וגו'. (שמות יד) (מתניתין) עד לא (ס"א אשתקע)

טָרַם (שַׁשְׁקַע) שְׁנַמְצָא אֲוִיר טְהוֹר, וְלֹא מְאִירִים, הָאֲבָנִים הַנִּקְוֹבוֹת הֵיוּ סְתוּמוֹת. שְׁלֹשׁ רוּחוֹת שְׁכָלוֹלוֹת בְּשֹׁלֵשׁ הָיוּ שְׁקוּעוֹת, וּמִים סְתוּמִים פָּתַח הַנִּקְבִים בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲזָרוּ לְמִקּוֹמָם אוֹתָם אֲבָנִים (דְּרוֹת).

אַחַר שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם דְּרָגוֹת, וְכֵן שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, הִתְבַּקְּעוּ וְנִנְקְבוּ הָאֲבָנִים פָּתַח צְרוּר שֶׁהָיָה חֲקוּק, וְהִתְפָּסְסוּ הַדְּרָגוֹת וְנִעְשׂוּ כְּנוֹס אֶחָד. (נִחְלַק וְנִעְשׂוּ כְּנוֹס אֶחָד).

אַחַר כֵּן הִתְחַלְּקוּ וְנִעְשׂוּ שְׁתֵּי דְרָגוֹת, חֲצִי מִים קָפְאוּ, וְחֲצִי שְׁקָעוּ. אֵלֶּה עָלוּ וְאֵלֶּה יָרְדוּ. מִכָּאֵן הִתְחַיֵּל הָעוֹלָם לְהִתְחַלֵּק.

צְרוּר אַחַר (אֶחָד) יֵשׁ לְמַעְלָה וּלְמַעְלָה, וְהוּא חֲקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חוֹתְמוֹת שֶׁל חוֹתְמַת תְּקִיפָה, וּבֵהֶם שְׁקוּעִים גְּלֵי הַיָּם. כְּשֶׁנוֹסְעִים, נִחְלָקִים לְאַרְבַּע זְווֹיוֹת. מִחֲצִית אַחַת עוֹלָה, וּמִחֲצִית שְׁנִיָּה יוֹרֶדֶת. מִחֲצִית אַחַת לְצַד צְפוֹן, וּמִחֲצִית אַחַת לְצַד דְּרוֹם. כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּאֶחָד, גְּחָלִים שְׁלוֹהֵטִים קָיְמִים בְּלֹהֵט שְׁנִינּוֹת הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. עֲמוּד אֶחָד נֶעוֹץ בְּתוֹךְ הַיָּם, דְּרָגָה שְׁשִׁלּוּחָהּ שֶׁל שָׁר עֲלִיּוֹן עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד לְמַעְלָה מֵעֵלָה, נִתְקַן (מִסְתַּבֵּל) לְמַרְחוֹק עַל קִיטוֹר הָאֲנִיוֹת שְׁשׂוֹטוֹת בֵּינָם. מִי רָאָה אֵיזָה גְּלִים שְׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים וְהָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת בֵּהֶם, וְדָגֵי הַיָּם מוֹשְׁכִים אֶת כָּל הָאֲנִיוֹת הַלְלוּ לְכָל צַדֵּי הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ דְּרָגָה, כְּשִׁיּוֹרְדֵת מִהֵהוּא, עוֹמְדִים אֵלֶּף מִימֵינוּ וְאֵלֶּף מִשְׁמָאלוֹ. הִיָּה שָׁב וְיוֹשֵׁב בְּמִקּוֹמוֹ כְּמִלְךָ בְּכֶסֶף, אוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁכַשְׁשֵׁט הַיָּם לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, יוֹצֵאת עֲמוֹ, בּוֹ חוֹזְרֵת, וְהוּא שָׁב בְּקִיּוֹם הַמֶּלֶךְ.

אֲשֶׁתִּכַּח אֲוִירָא דְכִיָּא, וְלֹא נְהִירִין, אֲבָנִין נִקִּיבִין הֵווּ סְתִימָאן. תְּלַת רוּחִין דְּכָלִּילִין בְּתַלְתָּ, הֵווּ שְׁקִיעֵן. וּמִיּוֹן סְתִימָן תַּחוֹת נִיקְבֵי. בְּשִׁבְעִין וּתְרִין אַתּוּן אֲתַהֲדְרוּ לְאַתְרֵיהוּ (דף נ' ע"ב) אֵינוֹן אֲבָנִין (ס"א ד"ו).

בְּתַר שִׁבְעִין וּתְרִין דְּרָגִין, וְכֵן תְּלַת זְמַנִּין, אֲתַבְּקָעוּ וְאֲתַנְקִיבוּ אֲבָנֵי, תַּחוֹת צְרוּרָא דְהוּהוּ חֲקִיק, וְאֲתַפְּנְפוּ דְרָגִין, וְאֲתַעְבִּידוּ כְּנוּפִיא חֲדָא. (ס"א אֲתַפְּלַג וְאֲתַעְבִּידוּ כְּנוּפִיא חֲדָא)

לְבַתַר אֲתַפְּלַגוּ, וְאֲתַעְבִּידוּ תְרִין דְרָגִין, פְּלַגוּתָא מִיָּא אֲגִלִּידוּ, וּפְלַגוּתָא אֲשֶׁתַקְעוּ. אֵלִין סְלִיקוּ, וְאֵלִין נַחֲתוּ, מִהָכָא שְׂרָא עֲלֵמָא לְאַתְפִּלְגָא.

צְרוּרָא אֲחֲרָא (נ"א חֲדָא) אֵית לְעֵילָא, (לְעֵילָא) וְהוּא גְּלִיפָא בְּשִׁבְעִין וּתְרִין חֲתִימָן דְּגוּשְׁפִּנְקָא תְקִיפָא, וּבְהוּ שְׁקִיעֵן גְּלַגְלוּי דִימָא. כַּד נְטִלִין, אֲתַפְּלַגוּ לְאַרְבַּע זְווֹיִין. פְּלַגוּ חֲדָא סְלִיק, וּפְלַגוּ חֲדָא נַחֲת, פְּלַגוּ חֲדָא לְסִטְר צְפוֹן, וּפְלַגוּ חֲדָא לְסִטְר דְּרוֹם. כַּד מִתְחַבְּרִין כְּחֲדָא, גּוּמְרִין דְּלַהֲטִין קִימִין, בְּלֹהֵט שְׁנַנָּא דְחֶרֶבָא דְמִתְהַפֶּכָא.

חַד קִימָא נְעִיץ בְּגוּ יָמָא, דְרָגָא שְׁלִיחָא דְאַפְרָכָא עֲלָאָה, סְלִיק בְּהוּא קִימָא לְעֵילָא לְעֵילָא, אֲשֶׁתִּכְלַל (נ"א אֲסַתְּכַל) לְמַרְחִיק, קְטוּרָא דְאַרְבִּין דְשִׂאטִין בִּימָא. מָאן חָמִי גְּלַגְלוּי דְסִלְקִין וְנַחֲתִין וְרוּחָא דְנִשְׁיב בְּהוּ, וְנוּגֵי יָמָא נְגִדִין כָּל אֵינוֹן אַרְבִּין לְכָל סְטְרֵי עֲלֵמָא.

הָהוּא דְרָגָא, כַּד נַחֲת מִהֵהוּא, קִימֵי אֵלֶּף מִימֵינֵיהּ, וְאֵלֶּף מִשְׁמָאֲלֵיהּ, הָוָה תָּב וְיָתִיב בְּאַתְרֵיהּ, כְּמִלְכָא בְּכוּרְסִיָּה, הָהוּא דְרָגָא דְכַד שְׂאטֵי יָמָא לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלֵמָא,

עֲמִיָּה נְפַקַת, בֵּיה תַבַת, הוּא תָב בְּקִיּוּמָא דְמִלְכָא.

וְאֵז יוֹצְאִים הַכְּרוֹזִים: מִי מִבְּעֵלֵי הָעֵינִים זֶקֶף אוֹתָם לְמַעַל לְמַעַל. בְּעֵלֵי הַכְּנָפִים יַעֲמִדוּ בְּקִיּוּמָם. בְּעֵלֵי הַפְּנִים מְכַסִּים אוֹתָם, עַד שְׂנוֹסֵעַ בְּמִסְעוֹתָיו. וְאֵז וַיִּסַּע מִלֶּאֶךָ הָאֱלֹהִים.

רַבִּי חֲזִיא פִּתַח, (משלי לא) הִיְתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר מִמְּרַחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה. הִיְתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר - זוּ כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. מִמְּרַחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה ל) הִנֵּה שֵׁם ה' בֹּא מִמְּרַחֵק. תְּבִיא לְחֻמָּה - בְּדִרְגָּה אַחַת שְׁשׁוּרָה עָלֶיהָ, וּבָבָה נִמְשָׁכוּ כָּל הַנְּחָלִים וְהַמְּעִינּוֹת הַלְלוּ שְׁהוֹלְכִים לָיִם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

אֲרִי מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים. אָף עַל גַּב שֶׁכָּל הַנְּחָלִים נִמְשָׁכִים לְאוֹתָהּ דְּרָגָה, וְאוֹתָהּ דְּרָגָה מוֹרִידָה (מוֹשְׁבַת) אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ יָם - אֵל תֹּאמַר, שֶׁהָרִי הָרִיק אוֹתָם, וְלֹא שׁוֹרִים בּוֹ אַחֲרִים, וְלֹא שׁוֹפְעִים בּוֹ כְּבִתְחִלָּה, חֲזוֹר וְאָמַר אֵל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שֵׁם הֵם שְׁבִים. אֵלֹא מְקוֹם אוֹתָהּ דְּרָגָה שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים פַּעַם אַחַת, שֵׁם הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת - שֵׁם הֵם שְׁבִים מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן, וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, וְכֹלָם מִתְּכַנְּסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְלָמָּה? לְלֶכֶת. לְלֶכֶת לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַיָּם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר. מֵה שֵׁם אוֹתָהּ הַדְּרָגָה? נִקְרָאת צְדִיק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתוּב (תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלְכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחֵק בּוֹ. שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלְכוּן - שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלְכוּן - בְּאוֹתוֹ הַיָּם שֶׁהוֹלְכִים וְשִׁטִּים עַד שְׂבָאִים לְהִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה, אֵז כְּתוּב לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחֵק בּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְמַעַל לְמַעַל יוֹתֵר, יֵשׁ זְוִיג אַחַר שְׁשׁוּרָה בְּחִבּוּבֹת וְלֹא מִתְּפָרֵשׁ לְעֵלְמִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאֵן זְכִי

כְּרוֹזִין נְפָקִין, מֵאֵן מְאָרִי דְעֵינִין, יִזְדַּקְפָּאן לֹון לְעֵילָא לְעֵילָא. מְאָרִיהוֹן דְגַדְפִּין יְקוּמוּן בְּקִיּוּמֵיהוּ. מְאָרִי דְאַנְפִּין, חֲפִיִּין לֹון, עַד דְנָטִיל בְּמִטְלָנוּי. כְּדִין וַיִּסַּע מִלֶּאֶךָ הָאֱלֹהִים. (עד כאן).

רַבִּי חֲזִיא פִּתַח, (משלי לא) הִיְתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר מִמְּרַחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה. הִיְתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. מִמְּרַחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה, כְּמוֹ דְאֵתְ אָמַר, (ישעיה ל) הִנֵּה שֵׁם יי' בֹּא מִמְּרַחֵק. תְּבִיא לְחֻמָּה, בְּחַד דְרָגָא דְשָׂרִי עָלֶיהָ, וּבִיָּה אֲתַמְשָׁכוּ כָּל אֲלִין נְחָלִין וּמְבוּעִין דְאֲזִלִין בְּיַמָּא, כְּמוֹ דְאֵתְ אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

אֲרִי מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים, אָף עַל גַּב דְּכִלְהוֹ נְחָלִין אֲתַמְשָׁכֵן בְּהֵוֹא דְרָגָא, וְהֵוֹא דְרָגָא נְחִית (נ"א נְחִית) לֹון לְהֵוֹא יַמָּא, לָא תִימָא. דְהָא אָרִיק לֹון, וְהָא לָא שְׂרִיִן בִּיָּה אַחְרָנִין, וְלֹא נְגַדִין בִּיָּה כְּמִלְקַדְמִין, אֵהָדֵר וְאָמַר אֵל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שֵׁם הֵם שְׁבִים, אֵל מְקוֹם דְהֵוֹא דְרָגָא דְנְחָלִין אֲזִלִין זְמָנָא חֲדָא, שֵׁם הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת, תְּמָן אֵינּוֹן תִּיבִין מֵהֵוֹא אַתֵּר עֲלָאָה, וְלֹא פִסְקִין לְעֵלְמִין, וּמִתְּכַנְּשִׁי כְּלֵהוּ בְּהֵוֹא אַתֵּר. וְלָמָּה. לְלֶכֶת. לְמַהֲ דְהֵוֹא אַתֵּר דִּימָא, כְּמוֹ דְאֵתְמַר, מֵה שְׂמִיָּה דְהֵוֹא דְרָגָא. צְדִיק אֲקָרִי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתִיב (תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלְכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחֵק בּוֹ. שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלְכוּן, בְּהֵוֹא יַמָּא דְאֲזִלִין וְשָׂאטִין, עַד דְאֵתְיִין לְאֵתְחַבְּרָא בְּהֵוֹא דְרָגָא, כְּדִין כְּתִיב לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחֵק בּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְעֵילָא לְעֵילָא יִתִּיר, אֵית זְוִיגָא אַחְרָא, דְשָׂרִי בְּחִבּוּבֹתָא, וְלֹא מִתְּפָרֵשׁ לְעֵלְמִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאֵן זְכִי

אמר רבי יהודה, מי זוכה לאותו זווג? אמר לו, מי שיש לו חלק לעולם הבא. דוקא בעולם הבא. אמר לו, והרי מכאן למדנו, שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו, משמע שאמר זה, וזה וזאת ידיען אינון. אמר רבי אבא, תרוויכו שפיר קאמריתו, והא דרבי יהודה שפיר דיקא, וכלא זמין קדשא בריף הוא לאתענגא בהו לצדיקיא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) אז תתענג על יי. אמר רבי אבא, פמה אלפין, פמה רבין דמשיירין קדישין, אית ליה לקודשא בריף הוא, מארי דאנפין עלאין, מארי דעינין, מארי דזיינין, מארי דייללה, מארי דיבבא, מארי דרחמי, מארי דדינא, ועילא מנייהו אפקד למטרוניתא לשמשא בהיכלא קמיה.

בנגד אלה יש לגבירה מחנות מזינים. בששים (בששה) פנים נמצאים מחנות מזינים, וכלם חגורי חרב עומדים סביבה. פמה יוצאים וכמה נכנסים. בשש פנים טסים את כל העולם. לפני כל אחד ואחד גחלי אש בוער. לבושו אש לוהט. בגבו חרב שנונה לוהטת בכל העולם לשמר לפניה. זהו שכתוב (בראשית א) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים.

מה זה דרך עץ החיים? זוהי הגבירה הגדולה, שהיא דרך לאותו עץ גדול חזק, עץ החיים, שכתוב (שיר א) הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל. ישראל שלמעלה, כלם אחוזי חרב.

בשנוסעת הגבירה, כלם נוסעים עמה, זהו שכתוב ויסע מלאך האלהים. וכי מלאך האלהים הוא נקרא? אמר רבי אבא, כן. בא ראיה,

לההוא זווגא. אמר ליה, מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי. בעלמא דאתי דיקא. אמר ליה, והא מהכא אוליפנא, דכתיב, (תהלים קד) לויתן זה יצרת לשחק בו, משמע דקאמר זה, וזה וזאת ידיען אינון. אמר רבי אבא, תרוויכו שפיר קאמריתו, והא דרבי יהודה שפיר דיקא, וכלא זמין קדשא בריף הוא לאתענגא בהו לצדיקיא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) אז תתענג על יי.

אמר רבי אבא, פמה אלפין, פמה רבין דמשיירין קדישין, אית ליה לקודשא בריף הוא, מארי דאנפין עלאין, מארי דעינין, מארי דזיינין, מארי דייללה, מארי דיבבא, מארי דרחמי, מארי דדינא, ועילא מנייהו אפקד למטרוניתא לשמשא בהיכלא קמיה.

לקביר אלין, אית לה למטרוניתא, משיירין מזינין. בשתיין (בשהא) אנפין משתכחו משיירין מזינין. וכלהו חגירן חרבא, קיימאן בסחרנהא, פמה נפקין, פמה עיילין. בשית גדפין טאסין כל עלמא. קמי כל חד וחד גומרין דנור דליק. לבושו, מתלהטא אשא. בגבוי, שנא דחרבא מתלהטא בכל עלמא, לנטרא (דף נ"א ע"א) קמה. הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים.

מאן דרך עץ החיים. דא היא מטרוניתא רבתא, דהיא ארשא, לההוא אילנא רברבא תקיף, אילנא דחיי. דכתיב, (שיר השירים א) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ישראל דלעילא, כלם אחוזי חרב.

כד נטלא מטרוניתא, פלהו נטלין בהדה, הדא הוא דכתיב ויסע מלאך

כף אָמר רבי שמעון, התקין הקדוש ברוך הוא לפניו היכל קדוש, היכל עליון (קדוש), קריה קדושה, קריה עליונה, שנקראת ירושלים עיר הקדש. מי שנכנס למלך - לא נכנס אלא מאותה קריה קדושה, נוטל דרך למלך, שיהיה מתקנת מכאן.

זהו שכתוב (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ. כָּל שְׁלִיחוֹת שְׂרוּצָה הַמֶּלֶךְ, יוֹצֵאת מִבֵּית הַגְּבוּרָה. וְכָל שְׁלִיחוֹת מִלְמֻטָּה לַמֶּלֶךְ, (שְׂרוּצָה הַמֶּלֶךְ) נִכְנָסֶת קֹדֶם לְבֵית הַגְּבוּרָה, וּמִשָּׁם לַמֶּלֶךְ. נִמְצָא שֶׁהַגְּבוּרָה הִיא הַשְּׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל, מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, וּמִלְמַטָּה לְמַעְלָה. וְעַל זֶה הִיא שְׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים הַהַלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמַעְלָה. מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים - זֶהוּ שְׂכָתוֹב בּוֹ וְהַ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם וְגו', וְזֶה לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה.

וכי כבוד המלך הוא שהגבירה תלך, והיא תצרך קרב, והיא הולכת כשליח? אלא למלך שהדיוג בגבירה עליונה. ראה המלך את כבודה על כל שאר גבירות העולם, ואמר: כלם נחשבות לפילגשים (לחפה) כנגד הגבירה הזו שלי, היא עולה על כלן, מה אעשה לה? אלא כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז: מכאן כל דברי המלך ימסרו בידי הגבירה. מה עשה? הפקיד המלך בידיה כל כלי זינו, כל אותם בעלי עורכי קרבות, וכל אותם אבנים יקרות של המלך וכל גנזי המלך. אומר: מכאן, כל מי שיצטרף לדבר עמי, לא יוכל לדבר עמי עד שיודיע לגבירה.

כל אינון אבנין יקרין דמלפא, כל גנזיאי דמלפא. אומר, מהכא, כל מאן דיצטרף למללא עמי, לא יכיל למללא עמי, עד דאודע לה מטרוניתא.

האלהים. וכי מלאך האלהים אתקרי. אומר רבי אבא אין. תא חזי, הכי אומר רבי שמעון, אתקין קדשא ברין הוא קמיה, היכלא קדישא, היכלא עלאה, (קדישא) קרתא קדישא, קרתא עלאה. ירושלים עיר הקדש אקרי, מאן דעאל למלפא, לא עאל אלא מההוא קרתא קדישא, נטיל ארחא למלפא, דארחא מהכא אתתקן.

הדא הוא דכתיב, (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ. כָּל שְׁלִיחוֹתָא דְבְעֵי מִלְפָּא מִבֵּי מְטְרוֹנִיתָא נְפָקָא, וְכָל שְׁלִיחוֹתָא מִתְתָּא לְמִלְפָּא, (נ"א דְבְעֵי מִלְפָּא) לְבֵי מְטְרוֹנִיתָא עֵייל בְּקִדְמִיתָא, וּמִתְמַן לְמִלְפָּא. אֲשַׁתְּכַח דְּמְטְרוֹנִיתָא אִיהִי שְׁלִיחָא דְכָלָא, מְעִילָא לְתַתָּא, וּמִתְתָּא לְעִילָא. וְעַל דָּא, אִיהִי שְׁלִיחָא דְכָלָא, הַדָּא הוּא דְכָתִיב וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דִּלְעִילָא. מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים, הַדָּא הוּא דְכָתִיב בֵּיה, וַיִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְגו', וְהֵאֵי לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמוֹ דְּאוּקְמוּהָ.

וכי יקרא הוא דמלפא, דמטרוניתא תזיל, והיא תגח קרבא, והיא אזלת שליחא. אלא, למלפא דאזדווג במטרוניתא עלאה, חמא מלפא יקירו דילה, על כל שאר מטרוניתא דעלמא, אומר כלהו משתפחין לחינתא (נ"א לחופתא), ללךב האי מטרוניתא דילי. היא סלקא על כללא, מה אעביד לה. אלא כל ביתא דילי יהא בידהא, אפיק מלפא כרוזא, מהכא כל מלין דמלפא בידי דמטרוניתא יתמסרון. מה עביד. אפקיד מלפא בידהא כל זיינין דיליה, כל אינון מארי מגיחין קרבא,

כל אינון אבנין יקרין דמלפא, כל גנזיאי דמלפא. אומר, מהכא, כל מאן דיצטרף למללא עמי, לא יכיל למללא עמי, עד דאודע לה מטרוניתא.

בְּךָ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְרַב חֲבִיבוֹתָו וְאֶהְבְּתוֹ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל הַפְּקִיד הַכֹּל בְּרִשׁוֹתָהּ. אָמַר: כָּל הַשְּׂאֵר לֹא נִחְשָׁבִים כְּלוּם לְפָנֶיהָ. אָמַר: (שיר ו) שְׁשִׁים הָמָּה מַלְכוּת וְגו', אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי. מַה אַעֲשֶׂה לָּהּ? אֵלֶּה הָרִי כָּל בֵּיתִי בְּיָדֶיהָ. הוֹצִיא הַמֶּלֶךְ כְּרוּז: מִכָּאן וְהִלְאָה כָּל דְּבָרֵי הַמֶּלֶךְ וּמְסֻרוֹ בִּיַדֵי הַגְּבִירָה. הַפְּקִיד בְּיָדֶיהָ כָּל כְּלֵי זִינוֹ, רְמָחִים, סַפְּיִים, קְשָׁתוֹת, חֲצִים וְחֲרָבוֹת, בְּלִיסְטְרָאוֹת, מוֹשְׁלִים, עֲצִים, אֲבָנִים, וְכָל אוֹתָם בְּעֲלֵי (כְּלֵי) עֲרִיכַת קָרֵב (לוחמים). זֶהוּ שְׁפָתוֹב הִנֵּה מִטְתּוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים וְגו', כְּלָם אַחֲזִי חֲרָב מִלְמָדֵי וְגו'. אָמַר הַמֶּלֶךְ, מִכָּאן וְהִלְאָה הַקָּרֵב שְׁלִי נִמְסַר בְּיָדֶךָ, כְּלֵי הַזִּין שְׁלִי, בְּעֲלֵי עֲרִיכַת קָרֵב בְּיָדֶךָ. מִכָּאן וְהִלְאָה אֶת תַּהֲיֵי שׁוֹמְרַת שְׁלִי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן וְהִלְאָה, כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתִי, לֹא יְכוּל לְדַבֵּר עִמִּי עַד שְׁמוֹדִיעַ לְגַבְרִיהָ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל הַקָּדוֹשׁ. שְׁלִיחַ הַמֶּלֶךְ בְּפֶל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל בְּיָדֶיהָ, וְזֶהוּ כְּבוֹד הַגְּבִירָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. מַה הַטַּעַם מֵאַחֲרֵיהֶם? כְּדֵי שְׁיִמְצְאוּ לְפָנֶיהָ (אצלה) בְּעֲלֵי עֲרִיכַת הַקָּרֵב, בְּעֲלֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת, בְּעֲלֵי רְמָחִים וְחֲרָבוֹת, וְנִתְגַּלִּים לְפָנֶיהָ, שֶׁהָרִי הֵיךְ בְּאִים מַחְנוֹת אַחֲרִים לְעֶרֶךְ קָרֵב בְּיִשְׂרָאֵל מִלְמַעְלָה, וְעַל כֵּן וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם.

וְשִׁנְיָנוּ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שְׁעָה בָּא שְׁלִיט הַמְּמַנֶּה עַל הַמְּצָרִים, וְכִנְסֵ שֵׁשׁ מֵאוֹת (רַבְבוֹתוֹ) מְרַבְבוֹת מְקַטְרָגִים, וְעַל כֵּן מְרַפְּכָה וּמְרַפְּכָה שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁלִיטִים מְמַנִּים קְטֻגוֹרִים. זֶהוּ

בְּךָ קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְסַגִּיאֹת חֲבִיבוֹתָא וְרַחֲמֵימוֹתָא דִּילֵיהָ בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, אֶפְקִיד כְּלָא בְּרִשׁוֹתָהּ, אָמַר, הָא כָּל שְׂאֲרֵי, לֹא מִשְׁתַּפְּחִי כְּלוּם לְגַבְהָא. אָמַר, (שיר השירים ו) שְׁשִׁים הָמָּה מַלְכוּת וְגו', אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי. מַה אַעֲבִיד לָּהּ, אֵלֶּה הָא כָּל בֵּיתָא דִּילִי בִּידָהָא. אֶפְיָק מִלְפָּא כְּרוּזָא, מִהֲכָא כָּל מְלִין דְּמִלְפָּא, בִּידָא דְּמִטְרוֹנִיתָא יְתַמְסְרוּן. אֶפְקִיד בִּידָהָא כָּל זַיִּינִין דִּילֵיהָ, רוֹמְחִין, וְסִיפִין, קְשָׁתִין, חֲצִין, וְחֲרָבִין, בְּלִסְטְרִין. קְסִטְרָאִין, אָעִין, אֲבָנִין, כָּל אֵינוֹן מְאָרִי (נ"א מֵאֵין) מְגִיחֵי קָרְבָּא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, הִנֵּה מִטְתּוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבָוִרִים וְגו' כְּלָם אַחֲזִי חֲרָב מִלְמָדֵי וְגו'.

אָמַר מִלְפָּא, מִכָּאן וְהִלְאָה, קָרְבָּא דִּילִי אֶתְמַסֵּר בְּיָדֶךָ, זַיִּינִין דִּילִי, מְאָרִי מְגִיחֵי קָרְבָּא בְּיָדֶךָ. מִכָּאן וְהִלְאָה אֶת הָרִי נְטָרָא לִי, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן וְהִלְאָה, מֵאֵן דְּאַצְטְרִיךְ לִי, לֹא יְכִיל לְמַלְלָא עִמִּי, עַד דְּאוֹדַע לְמִטְרוֹנִיתָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל הַקָּדוֹשׁ. שְׁלִיחָא דְּמִלְפָּא בְּכִלְאָ, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. אֶשְׁתַּכַּח דְּכִלְאָ בִּידָהָא, וְדָא הוּא יְקָרָא דְּמִטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים וְגו', כְּמָה דְּאַתְמַר.

וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, מְאִי טַעֲמָא מֵאַחֲרֵיהֶם. בְּגִין דִּישְׁתַּכְּחוּ לְקַמְהָא (נ"א לְגַבְהָא) מְאָרִי מְגִיחֵי קָרְבָּא, מְאָרִי בְּלִסְטְרָאוֹת, מְאָרִי רוֹמְחִין וְסִיפִין, וְאַתְגַּלוּן קַמְהָא, דְּהָא הוּא אֶתְיִין מְשִׁרְיִין אַחֲרֵינִין, לְאַגְחָא קָרְבָּא בְּיִשְׂרָאֵל מְלַעֲיִלָא, וְעַל דָּא וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם.

וְתַנְאָא, בְּהִיא שְׁעָתָא, אֶתָּא רְבִרְבָּא שְׁלִטְנָא דְּמִמְנָא עַל מְצָרָאִי, וְכַנְשֵׁ שִׁית מֵאָה

(רמז) רְתִיכִין מְקַטְרָגִין, וְעַל

שְׁפָתוֹב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב
בְּחֹר וְגו'. וְכִי שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב
בְּחֹר לֹא הָיוּ רֶכְבֵי מִצְרַיִם? מִה
הִטְעַם וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם? אֶלֶּא כִּף
שְׁנִינּוּ, הִנֵּה סַמְא"ל מְלֻחַ לֹא שֵׁשׁ
מֵאוֹת מְרַכְבוֹת שֶׁל מְקַטְרְגִים
לְסִיעַ לוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּקַּח שֵׁשׁ
מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר.

מִתִּי הַשְּׁלִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְסַמְא"ל? בְּקָרְבַּ עִם סִיסְרָא,
שֶׁעָקַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל
אוֹתָן מְרַכְבוֹת, וְנִמְסְרוּ בְיַדִּי
הַגְּבִירָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שׁוֹפְטִים ה) נְחַל
קִישׁוֹן גֶּרְפָּם נְחַל קְדוּמִים וְגו'.
וְלַעֲתִיד לְבֹא כָּלֶם יִמְסְרוּ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיהֶ סג) מִי זֶה בֹא מֵאֲדוּם
חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'. וְעַל זֶה
וַיִּלְךָ מֵאַחֲרֵיהֶם, שְׁעֲתִידָה
הַשְּׁכִינָה בְּסוּף הַיָּמִים לַעֲקֹר אוֹתָם
מִן הָעוֹלָם.

וַיִּסַּע עֲמוּד הָעֵנָן מִפְּנֵיהֶם, מִי זֶה
עֲמוּד הָעֵנָן? רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֶהוּ
הָעֵנָן שֶׁנֶּאֱרָא תְּמִיד עִם הַשְּׁכִינָה,
וְזֶהוּ הָעֵנָן שֶׁנִּכְנַס מִשָּׁה לְתוֹכוֹ.
רַבִּי אַבְא אָמַר, כְּתוּב וְה' הִלֵּךְ
לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. אֶלֶּא סִיּוּעַ שֶׁל
הַצְּדִיק הוּא, וּפְרִישָׁה שֶׁל הַרְשָׁם
שָׁלוּ, וְעַל זֶה הִלֵּךְ הָעֵנָן הִנֵּה יוֹמָם,
וְכְתוּב (תְּהִלִּים מו) יוֹמָם יֵצְוֶה ה'
חֲסִדוֹ. וּמִצַּד שֶׁל חֲסִד בֹּא הָעֵנָן
הַזֶּה, וְזֶה נִקְרָא חֲסִד, וְעֵנָן אַחַר
הוֹלֵךְ בְּלִילָה, וְנִקְרָא עֲמוּד אֵשׁ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עֲמוּד הָעֵנָן
יוֹמָם - זֶה אֲבָרָהֶם. וְעֲמוּד הָאֵשׁ
לִילָה - זֶה יִצְחָק. וּשְׁנֵיהֶם נִמְצְאוּ
בַשְּׁכִינָה. וּמֵה שְׁאָמַר רַבִּי אַבְא,
כִּף הוּא וְדַאי, שְׁעַל יְדֵי זוֹ (שְׁבוּז)

הַדְרָגָה נִמְצְאוּ.

וְזֶה וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ
לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ
מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע - שְׁנוֹסַע מִצַּד שֶׁל
חֲסִד, וְנִדְבַק בְּצַד הַגְּבוּרָה,

כָּל רְתִיבָא וְרְתִיבָא, שִׁית מֵאָה שְׁלֹטְנִין מִמְּנָן
קְטִיגוֹרִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת
רֶכֶב בְּחֹר וְגו'. וְכִי שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר, לֹא
הָיוּ רֶכְבֵי מִצְרַיִם, מָאִי טַעְמָא וְכָל רֶכֶב
מִצְרַיִם. אֶלֶּא הָכִי תֵּאֵנָא, הִנֵּה סַמְא"ל אוֹזִיף
לִיה, שִׁית מֵאָה רְתִיבִין מְקַטְרְגִין לְסִיעֵא לִיה.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב (דף נ"א
ע"ב) בְּחֹר.

אִימְתִי אֲשֵׁלִים קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְסַמְא"ל.
בְּקָרְבָא דְסִיסְרָא, דְעָקַר קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא לְכָל אֵינּוֹן רְתִיבִין, וְאַתְּמְסְרוּ בִידָא
דְמִטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) נְחַל
קִישׁוֹן גֶּרְפָּם נְחַל קְדוּמִים וְגו'. וְלִזְמַנָּא דְאֵתִי,
יִתְמָסְרוּ כְּלָהוּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִשְׁעִיהֶ סג) מִי זֶה
בֹּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'. וְעַל דָּא
וַיִּלְךָ מֵאַחֲרֵיהֶם, דְּזְמִינָא שְׁכִינְתָא בְּסוּף יוֹמִיא
לְאֶעְקָרָא לוֹן מִן עֲלָמָא.

וַיִּסַּע עֲמוּד הָעֵנָן מִפְּנֵיהֶם, מָאֵן עֲמוּד הָעֵנָן
דָּא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, דָּא הוּא עֲנָנָא
דְאַתְחִזִּי תְדִיר עִם שְׁכִינְתָא. וְדָא הוּא עֲנָנָא
דְעָאֵל מִשָּׁה בְּגוּיָה. רַבִּי אַבְא אָמַר, כְּתִיב וַיִּי'
הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, אֶלֶּא סִיּוּעָא דְצְדִיק הוּא,
וּפְרִישׁוֹ דְרִשִּׁמוֹ דִּילֵיה, וְעַל דָּא אֲזִיל הָאִי עֵנָן
יוֹמָם, וְכְתִיב (תְּהִלִּים מו) יוֹמָם יֵצְוֶה יי' חֲסִדוֹ.
וּמִסְטָרָא דְחֲסִד אֶתָּא עֲנָנָא דָּא, וְדָא חֲסִד
אַתְקָרִי, וְעֲנָנָא אַחֲרָא אֲזִיל בְּלִילָה, וְאַתְקָרִי
עֲמוּד אֵשׁ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עֲמוּד הָעֵנָן יוֹמָם: דָּא
אַבְרָהָם. וְעֲמוּד הָאֵשׁ לִילָה: דָּא יִצְחָק.
וְתַרְווּיָהוּ אֲשֶׁתְּכַחוּ בְּשְׁכִינְתָא, וּמֵה דְאָמַר רַבִּי
אַבְא, הָכִי הוּא וְדַאי, דְעַל יְדָא דְהָאִי (נ"א דְבַה"א)
דְרָגָא, אֲשֶׁתְּכַחוּ.

וְהָאִי וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ מֵאַחֲרֵיהֶם.

משום שהרי הגיע הזמן להתלבש בדין.

בא ראה, באותה שעה נשלמה הלבנה מהפל, ונרשה שבעים ושנים שמות קדושים בשלשה צדדים. צד אחד התלבש בעטרת החסד העליון בשבעים חקיקות של אור של האבא העליון שמאיר לה.

הצד השני התלבש ברמחי הגבורה, בששים מפות אש, ועשרה שלה שירדו מצד האמא העליונה במנהגים חקיקים.

צד שלישי התלבש בלבושי ארגמן שלובש המלך העליון הקדוש, שנקראים תפארת, שירש הבן הקדוש בשבעים עטרות עליונות מצד של האב והאם, והוא כולל את הצד הזה והצד הזה.

(ושתי עטרות מצד של אבא ואמא, והם שבעים ושנים שמות.) ושנינו, מצד החס"ד שבעים ושנים עדים. מצד הגבורה שבעים ושנים סופרים. מצד התפארת שבעים ושנים גונים להתפאר.

ובמקום זה נחקק אחד באחד, והתעלה השם הקדוש, סוד המרכבה, וכאן נחקקו האבות להתחבר באחד, והוא השם הקדוש חקוק באותיותיו.

צרוף האותיות הללו, אותיות ראשונות, רשומות פסדרים בסדר ישר, משום שכל האותיות הראשונות נמצאו בחס"ד, ללכת בדרך ישר בסדור מתקן.

אותיות שניות רשומות בגלגול למפרע, משום שכל האותיות השניות נמצאות בגבורה (מגבורה), לגלות דינים ומינים שבאים מצד השמאל.

ויסע: דנטיל מסטרא דחס"ד, ואתדבק בסטרא דגבורה, בגין דהא מטא שענתא לאתלבשא בדינא.

תא חזי, בההיא שענתא אשתלים סיהרא מפלא, וירתא שבעין ותריין שמהן קדישין, בתלת סטריין. סטרא חדא אתלבשא בעטרוי דחסד עלאה, בשבעין גליפין דנהירו דאבא עלאה, דאנהיר לה.

סטרא תננינא, אתלבשת ברומחי דגבורה, בשתיין פולסי דנורא, ועשרה דילה דנחתו מסטרא דאמא עלאה בנימוסי גליפין.

סטרא תלתאי, אתלבשת בלבושי ארגונא, דלביש מלכא עלאה קדישא, דאקרונ

תפארת, דירית ברא קדישא, בשבעין עטריין עלאיין, מסטרא דאבא ואמא, והוא כליל להאי סטרא ולהאי סטרא.

(ס"א ותריין עטריין מסטרא דאבא ואמא, ואינן שבעין ותריין שמהן.) ותנינן מסטרא דחס"ד שבעין ותריין סהדיין.

מסטרא דגבורה שבעין ותריין סופריין. מסטרא דתפארת שבעין ותריין גוונין לאתפארא.

ובהאי אתר, אתגליף חד בחד, ואסתליק שמא קדישא, רזא דרתיכא, והכא אתגליפו אבהתא, לאתחברא בחד, והוא שמא קדישא גליפא באתווי.

צרופא דאתוון אליון, אתוון קדמאי, רשימין פסדרן בארז מישר, בגין דכלהו

אתוון קדמאי אשתכחו בחס"ד, למהן בארז מישר, בסדורא מתתקן.

אתוון תנניני, רשימין בגלגולא למפרע, בגין דכלהו אתוון תנניני, משתכחו בגבורה,

(ס"א מגבורה) לגלאה דינין וזינין דאתיין מסטרא דשמאלא.

אתון תליתאי, אינון אתון רשימן, לאחזאה גונונין, לאתעטר א במלכא קדישא. וכלא ביה מתחברן ומתקשרן, והוא אתעטר בעטרוי בארז מישר, ורשים להאי סטרא ולהאי סטרא, כמלכא דאתעטר בכלא.

הבא אתרשים שמא קדישא גליפא בשבעין ותריין תיבין, דמתעטרי באבהתא, רתיכא קדישא עלאה. ואי תימא, הני אתון תליתאי, מאי טעמא לאו אינון פתיבין, מנהון בארז מישר פסדורן, ומנהון למפרע, לישרא להאי סטרא, ולהאי סטרא, דהא תנינן, (תהלים טז) אתה פוננת מישרים, קדשא ברין הוא עביד מישרים לתרי סטרי, וכתיב (שמות כו) והבית התיכון בתוך הקרשים וגו', דא קדשא ברין הוא. רבי יצחק אמר, דא יעקב, וכלא חד.

ארא למלכא דאיהו שלים מכלא, דעתיה שלים מכלא, מה ארחיה דההוא מלכא. אנפוי נהירין פשמשא תדיר, בגין דאיהו שלים. וכד דאין, דאין לטב ודאין לביש. ועל דא בעי לאסתמרא מיניה. מאן דאיהו טפשא, חמי אנפוי דמלכא נהירין וחיבין, ולא אסתמר מיניה. ומאן דאיהו חפימא, אף על גב דחמי אנפוי דמלכא נהירין, אמר מלכא ודאי שלים הוא, שלים הוא מכלא, דעתיה שלים, אנא חמי דבההוא נהירו, דינא יתיב (דף נ"ב ע"א) ואתפסא, אף על גב דלא אתחזיא, דאי לאו הכי, לא יהא מלכא שלים, ועל דא בעי לאסתמרא.

כך קדשא ברין הוא, שלים תדיר בהאי גוונא ובהאי גוונא, אבל לא אתחזיא, אלא בנהירו דאפין. ובגין כך, אינון טפשין חייבין לא אסתמרון מיניה. אינון חפימין זכאין,

אותיות שלישיות הן אותיות רשומות, להראות גוונים, להתעטר במלך הקדוש. והכל מתחברים ונקשרים בו, והוא מתעטר בעטרותיו בדרך ישר, ורושם את הצד הזה ואת הצד הזה, כמו מלך שמתעטר בכל.

כאן נרשם השם הקדוש חקוק בשבעים ושתים תבות שמתעטרות באבות, המרכבה הקדושה העליונה. ואם תאמר, מה הטעם אינן כתובות האותיות השלישיות הללו, מהם בסדר ישר בסדרם, ומהם למפרע, לישר את הצד הזה ואת הצד הזה, שחרי שנינו, אתה פוננת מישרים - הקדוש ברוך הוא עשה מישרים לשני הצדדים, וכתוב (שמות כו) והבית התיכון בתוך הקרשים וגו', זה הקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אמר, זה יעקב. והכל אחד.

ארא, למלך שהוא שלם מהכל, דעתו שלמה מהכל, מה דרך אותו המלך? פניו מאירות תמיד כשמש, משום שהוא שלם. וכשדן, הוא דן לטוב ודן לרע, ועל זה צריך להשמר ממנו. מי שהוא טפש, רואה את פני המלך מאירות ומחיכות ולא נשמר ממנו. ומי שהוא חכם, אף על גב שהוא רואה שפני המלך מאירים, אמר: המלך ודאי הוא שלם, שלם מהכל, שלם בדעתו, אני רואה שבאותו האור יושב בדין ונתפסה, אף על גב שלא נראה, שאם לא כך, לא יהיה מלך שלם, ולכן צריך להשמר.

כך הקדוש ברוך הוא שלם תמיד בגון זה ובגון זה, אבל לא נראה, אלא בפנים מאירות. ולכן אותם רשעים הטפשים לא נשמרים ממנו. אותם חכמים צדיקים אומרים: מלך שלם הוא. אף על פי שפניו נראים מאירות, הדין

אמרין, מלפא שלים הוא, אף על גב דאנפוי אתחזיין נהירין, דינא אתפסיא בגויה, בגין כף בעי לאסתמרא מניה.

אמר רבי יהודה, מהכא, (מלאכי ג) אני יי' לא שניתי. לא דליגנא לאתר אחרא, בי אתפליל פלא. הני תרי גוויי בי אתפלילין, בגין כף פלא בארע מישר אתחזיא, ואף על גב דאתוון אחידן להאי סטרא ולהאי סטרא, כסדרן פתיבין.

ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם. (שמות יד) עד כאן סטרא חד, חסד לאברהם. אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, תא חזי רזא דא. פד עתיקא קדישא אנהיר למלפא, אנהיר ליה, (ס"א עשר ליה ואחסין ליה, ככתרין וכו') ועטרין ליה, ככתרין קדישין עלאין, פד מטאן לגביה מתעטרי אבהתא, בשעתה דמתעטרי אבהתא, כדין הוא שלימו דכלא. כדין מטרוניתא, נטלא במטלנהא, (בהווא) (נ"א בשולטנא בהאי) שלימו דאבהתא. וכד מתעטרא מפלהון, כדין אתברכא, ורשותא דכלא בידהא.

ואסתים ביה פגוונא דא שמא קדישא גליפא באתווי רשימין ברתיקא עלאה קדישא עטורא דאבהן.

(ההנה כאן הודפסה בסוף הספר עם הכתים של הע"כ שמות):

(אמר רבי יוסא, אשפתנא כרוא דא בתקיעותא (ס"א דרב כבבל) דרב המנונא סבא, תלת ורבין ורבין ורבין, לקבלי בני תלת. וכה הוא סודרא. אמר רבי יוסי, בלא אתפליל בהאי שמא (נ"א שלימא) קדישא, ואסתיים ביה, אשתבח רשלימו דרתיקא קדישא אית ביה.)

אמר רבי שמעון, האי הוא שמא קדישא, עטורא דאבהן, דמתעטרא בגלופייהו, בחבורא כחדא. שלימו דרתיקא קדישא.

מכסה בתוכו, ולכן צריך להשמר ממנו.

אמר רבי יהודה, מכאן (מלאכי ג) אני ה' לא שניתי. לא דלגתי למקום אחר, בי נכלל הכל. שני הגונים הללו נכללו בי. משום כף הפל נראה בדרך ישר, ואף על גב שהאותיות אחרות לצד זה וילצד זה, הן פתובות כסדרן. ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם. עד כאן צד אחד, חסד לאברהם. אמר רבי שמעון, אלעזר בני, בא ראה הסוד הזה. כשהעתיק הקדוש מאיר למלאך,

מאיר לו (מעטר אותו ומוריש לו בכתרים וכו') ומעטר אותו בכתרים קדושים עליונים. כשמגיעים אליו, מתעטרים האבות. ובשעה שהאבות מתעטרים, אז הוא שלמות הכל, אז הגבירה נוסעת במסעיה (באותה) (בשלטון גוה) שלמות של האבות. וכשמתעטרת מכלם, אז מתברכת, ורשות של הכל בידיה.

וסתום בו כמו זה השם הקדוש חקיק באותיות רשומות במרכבה הקדושה העליונה, עטור האבות.

אמר רבי יוסא, מצאנו בסוד זה בתקיעת השופר (של רב כבבל) של רב המנונא סבא שלש ורבין ורבין ורבין, כנגד שלש אלה, וכף הסדר. אמר רבי יוסי, הכל נכלל בשם (שליח) הקדוש הזה ומסתים בו, נמצא שלמות המרכבה הקדושה יש בו.

אמר רבי שמעון, זהו השם הקדוש, עטור של האבות שמתעטרים בתקיעותיהם בחבור כחד. שלמות המרכבה הקדושה. ונכלל בארבעים

ושמונה תבות, שהוא שלמות הכל ועקר השרשים.

בא ראה, גוף העץ - אנ"י, אל"ף נו"ן יו"ד. ראש של כל ענפי העץ - וה"ו. והרי התעוררו החברים, כלל של ענפים וגוף ושרש בארבעים ושמונה תבות. והרי נרשם בשלשה עולמות עליונים ובשלשה עולמות תחתונים.

בגדרו - קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. קדוש למעלה, קדוש באמצע, קדוש למטה. קדוש חסד, קדוש גבורה, קדוש תפארת. וכלם נחקקו בשבעים ושפים, כמו שנאמר. ברוך הוא, ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

אמר רבי יצחק, בשעה שהיו ישראל שרויים על הים, ראו כמה אוכלוסים, כמה חילות, וכמה מחנות מלמעלה ומלמטה, וכלם בכנוס על ישראל. התחילו בתפלה מתוך צרתם.

באותה השעה ראו ישראל צרות מכל הצדדים: הים בגליו שעולים לפניהם. מאחוריהם כל אותם אוכלוסים, כל אותם מחנות מצרים. מעליהם כמה קטגורים. התחילו צווחים לקדוש ברוך הוא.

אז פתוב, ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. ושנינו בספרא דצניעותא, אלי דוקא, הכל תלוי בעתיק. באותה השעה נגלה העתיק הקדוש, ונמצא רצון בכל העולמות העליונים, ואז האור של הכל האיר.

אמר רבי יצחק, אז, כשהכל מאיר כאחד, ועשה הים מנהגים עליונים, ונמסרו בידו עליונים ותחתונים. ולכן קשה לפני הקדוש ברוך הוא הכל כמו קריעת ים סוף. והכל כף פרשוה.

ואתפליל בארבעין ותמניא תיבותא, דאיהו שלימו דכלא, ועקרא דשרשין.

תא חזי, גופא דאילנא, אנ"י אל"ף נו"ן יו"ד. רישא דכל ענפי אילנא, וה"ו. (וה"ו) והא אתערו חבריא, כללא דענפין ונופא ושרשא, בארבעין ותמניא תיבין. והא אתרשים בתלת עלמין עלאין, ובתלת עלמין תתאין.

לקבליה, קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. קדוש לעילא. קדוש באמצעיתא. קדוש לתתא. קדוש חסד. קדוש גבורה. קדוש תפארת. וכלהו בשבעין ותריין אתגליפו, כמה דאתמר. בריך הוא, בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמין אמן.

אמר רבי יצחק, בשעתא דשרו ישראל על ימא, חמו לכמה (דף נ"ב ע"ב) אכלוסין, לכמה חילין, לכמה משיריין, מעילא ותתא, וכלהו בכנופיא עלייהו דישראל, שריאו בצלו מגו עאקו דלהון.

ביה שעתא, חמו ישראל עאקו מפל סטריין, ימא בגלוהי דזקפן קמיהו. בתרייהו, כל אינון אכלוסין, כל אינון משיריין דמצרים, לעילא עלייהו כמה קטיגוריין. שריאו צווחין לקודשא בריך הוא.

בדין פתיב, ויאמר יי' אל משה מה תצעק אלי. ותאנא בספרא דצניעותא, אלי דייקא, בעתיקא תליא כלא. ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא, ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין, בדין נהירו דכלא, אתנהיר.

אמר רבי יצחק, בדין, פד אתנהיר כלא כחדא, ועביד ימא נימוסין עלאין, ואתמסרו בידוי עלאין ותתאין. ובגיני כף, קשיא קמי קדשא בריך הוא כלא, פקריעת ים

מה הטעם? משום שקריעת ים סוף תלויה בעתיק.

אמר רבי שמעון, יש אילת אחת ברקיע, והקדוש ברוך הוא עושה הרבה בשבילה. בשעה שהיא צוחת, הקדוש ברוך הוא שומע את הצרה שלה ומקבל קולה, וכשהעולם צריך לרחמים, היא נותנת קולות, והקדוש ברוך הוא שומע את קולה, ואז חס על העולם. זהו שכתוב (תהלים מב) כִּאֵיל תִּעְרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם.

וכשרוצה להוליד, היא נסתרת מכל הצדדים, ואז באה ושמה ראשה בין ברקיע, וצוחת ומרימה קולות, והקדוש ברוך הוא חס עליה, ומזמן כנגדה אותה נחש אחד, ונושף בערונה, ופותח אותה וקורע לה אותו מקום, ומולידה מיד. אמר רבי שמעון, בדבר הזה אל תשאל ואל תנסה את ה', וכך דווקא.

וישע יי' ביום ההוא את ישראל וגו', וירא ישראל את מצרים מת. אותו שליט ממנה על המצרים הראה להם הקדוש ברוך הוא שמעביר אותו בנהר דינור, שהיה בשפת הים הגדול. מת, מה הטעם מת? כמו שבארנו, שהעבירו אותו משלטונו.

וירא ישראל את הים הגדול ויגו'. רבי חייא אמר, כאן השתלמה היד וכל האצבעות, ונשתלמה היד, שנכללה בו בימין. שפך שנינו, הכל נכלל בימין ותלוי בימין, זהו שכתוב 'ימין ה' נאדרי בכח ימין ה' תרעץ אויב.

ואמר רבי יצחק, לא מצאתי מי חזק לבו לפני הקדוש ברוך הוא כמו פרעה. אמר רבי יוסי, סיחון ועוג גם כן. אמר לו, לא כן!

סוף, וכלא הכי אוקמוה. מאי טעמא. בגין דקריעת ים סוף בעתיקא תלייא.

אמר רבי שמעון, חד איילתא אית בארעא, וקודשא בריך הוא עביד סגיא בגינה, בשעתא דהיא צוחת, קדשא בריך הוא שמע עאקו דילה, וקביל קלה. וכד אצטריך עלמא לרחמי למיאי, היא יהבת קלין, וקודשא בריך הוא שמע קלה, וכדין חייס על עלמא, הדא הוא דכתיב, (תהלים מב) כִּאֵיל תִּעְרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם.

וכד בעיא לאולדא, היא סתימא מפל סטרין, כדין אתיאי ושויותא רישא בין ברקעא, וצוחת ורמת קלין, וקודשא בריך הוא חייס עליה, וזמין לקבלה חד נחש, ונשיך בערייתא דילה, ופתח לה, וקרע לה ההוא אתר, ואולידת מיד. אמר רבי שמעון בהאי מלה, לא תשאל ולא תנסה את יי', והכי דייקא.

וישע יי' ביום ההוא את ישראל וגו', (שמות יד) וירא ישראל את מצרים מת. ההוא שלטנא ממנא דמצראי, אחמי לון קדשא בריך הוא, דאעבר ליה, בנהר דינור, דהיה בשפתא דימא רבא. מת, מאי טעמא מת. כמה דאוקמוה, דאעברו ליה, מההוא שלטנותא דילה.

וירא ישראל את הים הגדול ויגו'. (שמות יד) וירא ישראל את הים הגדול ויגו'. וירא ישראל את מצרים מת. ההוא שלטנא ממנא דמצראי, אחמי לון קדשא בריך הוא, דאעבר ליה, בנהר דינור, דהיה בשפתא דימא רבא. מת, מאי טעמא מת. כמה דאוקמוה, דאעברו ליה, מההוא שלטנותא דילה.

ואמר רבי יצחק, לא אשפחנא, מאן דאתקיף לביה, לגביה קדשא בריך הוא, כפרעה. אמר רבי יוסי, סיחון ועוג הכי נמי.

הם התחזקו כנגד ישראל, אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כמו שפרעה חזק את רוחו כנגדו, והיה רואה כל יום את הגבורות שלו ולא היה שב.

אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק, פרעה היה חכם מפל מכשפיו ובכל אותם הפתרים, ובכל אותן הידיעות הסתפל. ובכל הצד שלהם לא ראה את גאלת ישראל, ולא היה תולה באחד מהם. ועוד, שהרי בכלם קשרו קשר על ישראל, ופרעה לא סבר שיש קשר אמונה אחר ששולט על הכל, ולכן היה מחזק את לבו.

רבי אבא אמר, רק השם הזה חזק את לב פרעה. שכשהיה משה אומר פה אמר ה' - הדבר הזה ממש חזק את לבו. זהו שכתוב ויחזק ה' את לב פרעה. שהרי בכל החכמה שלו לא נמצא שהשם הזה שולט בארץ. ועל זה אמר, מי ה' ואחר כך אמר, ה' הצדיק. אמר רבי יוסי, אחר כך אמר (שמות י) חטאתי לה'. אותו פה שאמר זה - אמר זה.

רבי חזקיה פתח ואמר, (איוב ט) אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה. פסוק זה התבאר בסוד החכמה. אחת היא, מה זה אחת היא? זהו שכתוב (שיר ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. ובזה הקדוש ברוך הוא דן דיניו למטה, ודן דיניו למעלה בכל. ובשקדוש ברוך הוא מעורר דיניו, הוא דן את דיניו בכתר הזה, ואז פתוב תם ורשע הוא מכלה. משום שאותם הצדיקים נתפסים בחטאי הרשעים, שכתוב ויאמר ה' למלאך המשחית בעם רב וגו'. ועל זה

אמר ליה, לאו הכי. אינון לגביה דישׁראל אתתקפו, אבל לגביה דקודשא בריך הוא, לא, פמה דאתקף פרעה רוחיה לקבליה, והיה חמי כל יומא גבוראן דיליה, ולא הוה תב.

אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק, פרעה חפים מפל חרשוי הוה, ובכל אינון פתרין, ובכל אינון ידיען, אסתפל. ובכל סטרא דלהון, לא חמא פורקנא דלהון ישׁראל, ולא הוה תלי בחד מנייהו. ועוד, דהא בכלהו קשירו קשרא עליהו דישׁראל, ופרעה לא סבר דאית קשרא אחרא דמהימנותא, דאיהו שליט על פלא. ועל דא הוה אתקיף לביה.

רבי אבא אמר, לא אתקיף לבא דפרעה, אלא שמא דא. דכד הוה אמר משה, פה אמר יי', דא מלה ממש, אתקיף לביה, הדא הוא דכתיב, (שמות ט) ויחזק יי' את לב פרעה. דהא בכל חכמתא דיליה, לא אשתבח, דשמא דא שליט בארעא. ועל דא אמר, מי יי'. ולבתר אמר, יי' הצדיק. אמר רבי יוסי, לבתר אמר, חטאתי ליי' ההוא פומא דאמר דא, אמר דא.

רבי חזקיה פתח ואמר, (איוב ט) אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה. האי קרא, אוקמוה ברזא דחכמתא. אחת היא, מאי אחת היא. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. ובהאי, קדשא בריך הוא דאין דינוי לתתא, ודאין דינוי לעילא בכלא.

ובר קדשא בריך הוא אתער דינוי, דאין דינוי בהאי פתרא, פדין פתיב, תם ורשע הוא מכלה. (דף נ"ג ע"א) בגין דאינון צדיקייא, מתפסאן בחוביהון דרשיעיא, דכתיב, (שמואל ב כד) ויאמר יי' למלאך המשחית בעם רב וגו',

אמר (ר' יוסי) איוב את הדבר הזה, (אמר) ולא פרש את הדבר, ופרשוה - טל הרב. רבי ייסא אמר, אחת היא - זו פנסת ישראל בגלות מצרים, שבשבילה הרג הקדוש ברוך הוא במצרים ועשה בהם נקמות. זהו שפתוב תם ורשע הוא מכלה.

רבי חייא אמר, איוב לא נלקה, אלא בזמן שיצאו ישראל ממצרים. אמר איוב, אם כן, כל הפנים שוים, תם ורשע הוא מכלה. פרעה החזיק בישראל ואמר (שמות ה) מי יי' אשר אשמע בקלו, ואני לא החזקתי בהם ולא עשיתי דבר - תם ורשע הוא מכלה? זהו שפתוב (שם ט) הירא את דבר ה' מעבדי פרעה, זה איוב.

רבי יהודה אמר, אותם אבני כרד שהיו יורדים, התעכבו על ידי משה, ואחר כך עשו נקמות בימות יהושע, ולעתיד לבא עתידים לרדת אותם שנשארו על אדום ובנותיה. אמר רבי יוסי, זהו שפתוב (מליכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו' - פסוק זה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. בתחלה וירא ישראל, ואחר כך וייראו העם את ה'. אלא אמר רבי יהודה, אותו זקן שיירד עם בניו לגלות וסבל עליו את הגלות והכניס את בניו לגלות, הוא ראה ממש את כל אותן נקמות וגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים. זהו שפתוב וירא ישראל, ישראל ממש.

ואמר רבי יהודה, העלה הקדוש ברוך הוא את אותו זקן ואמר לו, קום תראה את בניך יוצאים מתוך עם חזק. קום תראה את הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים.

ועל דא אמר (ר' יוסי) איוב מלה דא, (אמר) ולא אנמר מלה, ואוקמוה טול הרב, רבי ייסא אמר, אחת היא: דא פנסת ישראל בגלותא דמצרים, דבגינה קטל קדשא בריך הוא במצראי, ועביד בהו נוקמין, הדא הוא דכתיב תם ורשע הוא מכלה.

רבי חייא אמר, איוב לא אלקי, אלא בזמנא דנפקו ישראל ממצרים. אמר איוב, אי הכי, כל אפייא שוין, תם ורשע הוא מכלה, פרעה אתקיף בהו בישראל, ואמר (שמות ה) מי יי' אשר אשמע בקולו. ואנא לא אתקיפנא בהו, ולא עבידנא מידי, תם ורשע הוא מכלה. הדא הוא דכתיב, (שמות ט) הירא את דבר יי' מעבדי פרעה, זה איוב.

רבי יהודה אמר, אינון אבני ברדא, דהוו נחתין, אתעכבו על ידי דמשה, לבתר עבדו נוקמין, ביומי דיהושע. ולזמנא דאתי, זמינין לאחתא אינון דאשתארו, על אדום ובנותיה. אמר רבי יוסי, הדא הוא דכתיב, (מליכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאן סיפיה רישיה. בקדמיתא וירא ישראל, ובתר וייראו העם את יי'. אלא אמר רבי יהודה, ההוא סבא דנחת עם בניו בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא, כל אינון נוקמין, וכל גבוראן, דעבד קדשא בריך הוא במצרים, הדא הוא דכתיב וירא ישראל, ישראל ממש.

ואמר רבי יהודה, סליק קדשא בריך הוא להאי סבא, ואמר ליה, קום חמי בניך דנפקין מגו עמא תקיפא. קום חמי גבורין דעבדי, בגין בניך במצרים.

והיינו דאמר רבי ייסא, בשעתא דנטלי ישראל לנחתא בגלותא דמצרים, דחילו ואימתא תקיפא נפל עלוי. אמר ליה קדשא בריך הוא ליעקב, אמאי את דחיל, (בראשית מו) אל תירא מרדה מצרימה. ממה שפתיב אל תירא, משמע שפחד היה פוחד.

אמר לו, כי לגוי גדול אשימך שם. אמר לו, אני פוחד שיכלו בני. אמר לו, אנכי ארד עמך מצרימה. אמר לו, עוד אני פוחד - שלא אזכה להקבר בין אבותי ולא אראה את גאלת בני והגבורות שתעשה להם. אמר לו, ואנכי אעלה גם עלה. אעלה - להקבר בקברי אבותיך. גם עלה - לראות את גאלת בניך והגבורות שאעשה להם.

ואתו יום שייצאו ישראל ממצרים, העלה הקדוש ברוך הוא את יעקב ואמר לו, קום תראה בגאלת בניך, שפמה חילות וגבורות עשיתי להם. ויעקב היה שם וראה את הכל. זהו שפתיב וירא ישראל את היד הגדולה.

רבי יצחק אמר, מהכא, (דברים ד) ויוצאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. מאי בפניו? בפניו זה יעקב, שהכניס לשם את כלם. רבי חזקיה אמר, ויוצאך בפניו - בפניו זה אברהם, שפתיב (בראשית י) ויפל אברהם על פניו.

בא ראה, אברהם אמר, הלכך מאה שנה יולד וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך, אתה תראה כמה אוכלוסים וכמה חילות שייצאו ממך. בשעה שייצאו ישראל ממצרים, כל אותם שבטים, כל אותם רבבות, העלה הקדוש ברוך הוא את אברהם וראה אותם. זהו שפתיב ויוצאך בפניו. רבי אבא אמר, כל

והיינו דאמר רבי ייסא, בשעתא דנטלי ישראל לנחתא בגלותא דמצרים, דחילו ואימתא תקיפא נפל עלוי. אמר ליה קדשא בריך הוא ליעקב, אמאי את דחיל, (בראשית מו) אל תירא מרדה מצרימה. ממה דכתיב אל תירא, משמע דחילו הוה דחיל.

אמר ליה כי לגוי גדול אשימך שם. אמר ליה, דחילנא די ישיצון בני. אמר ליה, אנכי ארד עמך מצרימה. אמר ליה תו דחילנא, דלא אזפי לאתקברא ביני אבהתי, ולא אחמי פורקנא דבני, וגבוראן דתעביד להו. אמר ליה, ואנכי אעלה גם עלה, אעלה לאתקברא בקברי אבהתיך. גם עלה, למחמי פורקנא דכרך, וגבוראן דאעביד להו.

וההוא יומא דנפקו ישראל ממצרים, סליק ליה קדשא בריך הוא ליעקב, ואמר ליה, קום, חמי בפורקנא דכרך, דכמה חילין וגבוראן עבדיית להו, ויעקב הוה תמן, וחקא כללא, הדא הוא דכתיב וירא ישראל את היד הגדולה.

רבי יצחק אמר, מהכא, (דברים ד) ויוצאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. מאי בפניו. בפניו דא יעקב, דאעיל לכלהו תמן. רבי חזקיה אמר, ויוצאך בפניו, בפניו: דא אברהם. דכתיב, (בראשית י) ויפל אברהם על פניו.

תא חזי, אברהם אמר, הלכך מאה שנה יולד וגו', אמר ליה קדשא בריך הוא, חייך, את תחמי כמה אכלוסין, וכמה חילין דיפקון ממך. בשעתא דנפקו ישראל ממצרים, כל אינון שבטין, כל אינון רבוון, סליק קדשא בריך הוא לאברהם, וחקא לון, הדא הוא דכתיב ויוצאך בפניו. רבי אבא אמר פלהו אבהתא אזדמנו תמן בכל ההוא פורקנא. הדא

הוא דכתיב ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו. מָאֵי בְּפָנָיו אֵלֶיךָ אֲבָהָתָא.

רבי אלעזר אמר, ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו: דָּא יַעֲקֹב. בכחו: דָּא יִצְחָק. הגדול: דָּא אַבְרָהָם. אמר רבי שמעון, וכן בגינייהון דְּאַבְהָתָא, אַזְדַּמְן פּוֹרְקָנָא תְדִיר לְיִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב (ויקרא כו) וזכרתי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֹּר וְהָאֲרֵץ אֲזַכֹּר. אֲבָהָתָא תִּינַח, מָהוּ וְהָאֲרֵץ אֲזַכֹּר. אֵלָּא, לְאַכְלֵלָא עִמְהוֹן דְּדוּד מְלָפָא, דְּאִיהוּ רְתִיכָא בְּאַבְהָתָא (דף נ"ג ע"ב) וְאֵינוֹן מְתַעְרִין פּוֹרְקָנָא תְדִיר לְיִשְׂרָאֵל.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יי' בְּמִצְרַיִם. וכי השתא עשה, והא מקדמת דנא אתעביד, מאי את היד הגדולה אשר עשה יי'. אלא, יד לא אקרי פחות מחמש אצבעאן. הגדולה: דכלילן בה חמש אצבעאן אחרנין, ואתקרון פדין גדולה. וכל אצבעא וּאֲצַבְעָא, סליק לחושבנא רבא, וקודשא בריך הוא עביד בהו (ס"א השתא ניסין) ניסין וגבורין, ובהאי אתעקרו כלהו דרגין משלשליהון.

מכאן אוליפנא דא, דבְּחֵמֶשׁ אֲצַבְעָאן קָמָאֵי, פְּתִיב, וַיַּחְזֹק לֵב פְּרַעֲה, פִּיּוֹן דְּאַשְׁתְּלָמוּ אֵינוֹן חֵמֶשׁ, תּוֹ לָא הָוָה מְלָה בְּרִשׁוּתִיהָ דְּפְרַעֲה, פְּדִין פְּתִיב וַיַּחְזֹק יי' אֶת לֵב פְּרַעֲה. ועל דא וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגו', וַיֵּאֱמִינוּ בַּיי'. וכי עד השתא לא האמינו בַּיי', וְהָא כְּתִיב (שמות ד) וַיֵּאֱמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וְגו'. והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קדשא בריך הוא במצרים. אלא מאי וַיֵּאֱמִינוּ, הָהוּא מְלָה דְּאָמַר וַיֵּאֱמַר מִשָּׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ וִירָאוּ וְגו'.

זה וַיֵּאֱמִינוּ? אֵתוּ הַדְּבָר שְׁאָמַר, וַיֵּאֱמַר מִשָּׁה אֶל הָעָם

הָאֵבוֹת הַזֵּדִמְנוּ לְשֵׁם בְּכָל אוֹתָהּ הַגְּאֻלָּה. זְהוּ שְׁכַתוּב וַיִּצְאֶךָ בְּפָנָיו. מָה זֶה בְּפָנָיו? אֵלוּ הָאֵבוֹת.

רבי אלעזר אמר, ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו - זֶה יַעֲקֹב. בכחו - זֶה יִצְחָק. הגדל - זֶה אַבְרָהָם. אמר רבי שמעון, וכן בשביל האבות מזדמנת תמיד גאולה לישראל, שכתוב (ויקרא כו) וזכרתי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֹּר וְהָאֲרֵץ אֲזַכֹּר. האבות מילא, אכל מה זה והארץ אזכר? אלא להכליל עמם את דוד המלך, שהוא מרפכה עם האבות, והם מעוררים תמיד גאולה לישראל.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם. וכי עכשו עשה, והרי מקדם לכן זה נעשה? מה זה את היד הגדולה אשר עשה ה'? אלא יד לא נקראת פחות מחמש אצבעות. הגדלה - שפלוילים בה חמש אצבעות אחרות, ואז נקראים גדולה. וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול, והקדוש ברוך הוא עשה בהם (בעת ניסים) ניסים וגבורות, ובהו נעקרו כל הדרגות מהשתלשלותם.

מכאן למדנו זה, שבחמש האצבעות הראשונות כתוב וַיַּחְזֹק לֵב פְּרַעֲה. פִּיּוֹן שְׁנַשְׁלָמוּ אוֹתוֹן חֵמֶשׁ, שׁוּב לָא הָיָה דְּבָר בְּרִשׁוּת פְּרַעֲה, וְאֵז פְּתוּב וַיַּחְזֹק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲה.

ועל זה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגו', וַיֵּאֱמִינוּ בַּה'. וכי עד עכשו לא האמינו בה, והרי כתוב (שמות ד) וַיֵּאֱמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וְגו'? והרי ראו כל אותם גבורות שעשה להם הקדוש ברוך הוא במצרים. אלא מה אל תיראו התיצבו ויראו וְגו'.

רבי ייסא שאיל ואמר, כתיב וירא ישראל את מצרים מת, וכתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. אמר רבי יוסי, מתין חמו להו. אמר ליה, אי כתיב לא תוסיפו לראותם חיים, הוה אמינא הכי. אמר ליה ר' אבא יאות שאילתא.

רבי ייסא שאל ואמר, כתוב וירא ישראל את מצרים מת, וכתוב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. אמר רבי יוסי, ראו אותם מתים. אמר לו, אם כתוב לא תוסיפו לראותם חיים - הייתי אומר כן. אמר לו רבי אבא, יפה שאלת.

אמרא תא חזי, כתיב (דברי הימים א טז) מן העולם ועד העולם, ותנינן, עולם לעילא, ועולם לתתא. עולם דלעילא, מתמן הוא שירותא לאדלקא בוצינין. עולם דלתתא, תמן הוא סיומא, ואתפליל מפלא, ומהאי עולם דלתתא, מתערן גבורן לתתאי.

אמרא בא ראה, כתוב מן העולם ועד העולם, ושנינו - עולם למעלה ועולם למטה. עולם שלמעלה - משם היא הראשית להדליק מנורות. העולם שלמטה - שם הסיום, ונכלל מהכל. ומעולם הזה שלמטה מתעוררות גבורות לתחתונים.

ובהאי עולם, עביד קדשא בריה הוא אתין לישראל, ורחיש לון ניסא. וכד אתער האי עולם למעבד נסין, כלהו מצראי אשתקעו בימא, על ידא דהאי עולם, ואתרחיש לון לישראל ניסא בהאי עולם. ועל דא כתיב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, עד דיתער ההוא עולם, ויתמסרון בדינוי, וכיון דאתמסרו ביה למתדן, כדין כתיב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, הדא הוא דכתיב מן העולם ועד העולם, עד העולם דיקא. כדין כתיב, ויאמינו בני' ובמשה עבדו.

ובעולם זה עשה הקדוש ברוך הוא אותות לישראל והרחיש להם נסים, וכשהתעורר עולם זה לעשות להם נסים, כל המצרים נשקעו בים על ידי עולם זה, והתרחש להם לישראל נסים בעולם זה. ועל זה כתוב לא תספו לראותם עוד עד עולם, עד שיתעורר אותו עולם וימסרו לדינוי. וכיון שנמסרו לו לדון, אז כתוב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. זהו שכתוב מן העולם ועד העולם. עד העולם דיקא. ואז כתוב ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

אז ישיר משה. (שמות טו) ר' יהודה פתח, (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיה וגו'. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריה הוא אתרעי בהו יתיר מפל שאר עמין. ומסגיאות רחימותא דרחים להו, אוקים עליהו נביאה דקשוט, ורעיא מהימנא. ואתער עליה רוחא קדישא, יתיר מפל שאר נביאי מהימני, ואפיק ליה מחולקיה מפוש, ממה דאפריש יעקב מבנוי לקודשא בריה הוא, שבטא דלוי, וכיון דהוה לוי דיליה, נטל ליה קדשא בריה הוא,

אז ישיר משה. רבי יהודה פתח, (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיה וגו'. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם יותר מפל שאר העמים, ומרב האהבה שהוא אוהב אותם, הקים עליהם נביא אמת ורועה נאמן, ועורר עליו רוח הקדש יותר מפל שאר הנביאים הנאמנים. והוציאו מחלקו ממש כמה שהפריש יעקב מבניו להקדוש ברוך הוא - שבט לוי. וכיון שהיה לוי שלו, לקח אותו הקדוש ברוך הוא

וְאֶעֱטֵר לַיהוָה בְּכֶמֶה עֲטָרִין, וּמִשַׁח לַיהוָה בְּמִשַׁח רְבוּת קִדְיִשָׁא דְלַעֲיִלָּא, וּכְדִין אֲפִיק מְבַנּוּי, רוּחָא קִדְיִשָׁא לְעֵלְמָא, וְזָרִיז לַיהוָה בְּהִימְנוּי קִדְיִשִׁי, מְהִימְנוּתָא רַבָּא.

תָּנָא, בְּהֵיאָה שְׁעָתָא דְמָטָא זְמַנִּיה דְמִשָׁה נְבִיאָה מְהִימְנָא לְאַחְתָּא לְעֵלְמָא, אֲפִיק קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא רוּחָא קִדְיִשָׁא מְגֻזְרָא דְסַפִּירוּ דְאַבְן טָבָא, דְהוּא גְנִיז בְּמֵאתַן וְאַרְבַּעִין וְתַמְנַיָּא (נְהוּרִין, וְאַתְנַחֵיר עֲלֵיהּ. וְאַעֲפְרִיהּ בְּשֵׁם"ה) עֲטָרִין, וְקִיַּיְמִי קָמִיהּ, וְאַפְקִיד לַיהוָה בְּכָל דִּילֵיהּ. (נ"א בִּיתֵיהּ) וְיֵהֵב לַיהוָה מֵאָה וְשִׁבְעִין וְתֵלַת מִפְתָּחִין. (נ"א גְנִיז תַּמְן וְאַעֲפְרִיהּ בְּתֵלַת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחֲמֵשׁ עֲמִיר וְאַנְהִיר עֲלֵיהּ מֵאתַן וְאַרְבַּעִין וְתַמְנַיָּא נְהוּרִין וְקֵאִים קָמִיהּ וְאַפְקִיד לַיהוָה בְּכָל בֵּיתָא דִּילֵיהּ וְיֵהֵב לַיהוָה מֵאָה וְשִׁבְעִין וְתֵלַת מִפְתָּחִין. נ"א מֵאתַן וְשִׁבְעִין וְחֲמֵשׁ) וְאַעֲטֵר לַיהוָה בְּחֲמֵשׁ עֲטָרִין, וְכָל עֲטָרָא וְעֲטָרָא סָלִיק וְאַנְהִיר בְּאַלְף עֲלָמִין דְנְהַרְרִין, וּבּוֹצִינִין דְגְנִיזִין בְּגִנְזֵיָּא דְמִלְפָּא קִדְיִשָׁא עֲלָאָה.

בְּרִין אֲעַפְרִיהּ בְּכָל בּוֹצִינִין (נ"א בּוֹסְמִין) דְבְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְאַעֲלִיהּ בְּהִיכְלֵיהּ, וְאַעֲפְרִיהּ בְּכָל חִיָּלִין וְגִיָּסִין דִּילֵיהּ. כְּדִין אֲזַדְעִזְעוּ כְּלָהוּ, פְּתַחוּ וְאָמְרוּ, אֲסַתְּלָקוּ מִסַּתְרֵינִיהּ, (סַטְרָא דְסַטְרִין) דְהָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעַר רוּחָא לְשִׁלְטָאָה לְמַרְגְּז עֲלָמִין. קָלָא נָפַק וְאָמַר, מָאן הוּא דִין, דְכָל מִפְתָּחִין אֵלִין (דַּן נ"ד ע"א) בִּידוּי. פְּתַח קָלָא אַחְרָא וְאָמַר, קַבִּילוּ לַיהוָה בְּגִוּוּיָּכוּ, דָּא הוּא דְזַמִּין לְנַחְתָּא בֵּין בְּנֵי נָשָׂא, וְזַמִּנָּא אֲרִיִּיתָא, גְּנִיזָא דְגִנְזֵיָּא, לְאַתְמַסְרָא בִּידוּי, וְלֹאֲרַעֲשָׂא עֲלָמִין דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא עַל יְדָא דְדִין. בֵּיהּ שְׁעָתָא אֲתַרְגִּישׁוּ כְּלָהוּ, וְנִטְלִין אַבְתָּרִיהּ, פְּתַחוּ וְאָמְרוּ, (תַּהֲלִים טו) הֲרַפְּבַת אָנוּשׁ לְרֵאשֵׁנוּ בְּאֵשׁ וּבַמֵּיִם.

בְּרִין סִלְקָא הוּא רוּחָא, וְקִיַּיְמָא קָמִי מִלְפָּא. מִ פְּתִיחָא, סָלִיק וְאַתְעֲטֵר בְּעֲטָרֵי,

וְעֲטֵר אוֹתוֹ בְּכֶמֶה עֲטָרוֹת, וּמִשַׁח אוֹתוֹ בְּשֵׁמֶן מִשַׁח קִדְשׁ הַעֲלִיּוֹן, וְאֵז הוֹצִיא מִבְּנֵי רוּחַ קִדְשׁ לְעוֹלָם, וְזָרַז אוֹתוֹ בְּאֲבַנְטֵי הַקִּדְוִשִׁים, הַאֲמוּנָה הַגְּדוֹלָה.

לְמַדְנֵי, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל מִשָּׁה הַנְּבִיאָה הַנֶּאֱמָר לְרֵדֶת לְעוֹלָם, הוֹצִיא הַקִּדְוִשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחַ קִדְשׁ מִמְחַצְב הַסַּפִּיר שֶׁל אֲבֵן טוֹבָה, שֶׁהָיָה גְנוֹז בְּמֵאתִים אַרְבָּעִים וְשִׁמוֹנֶה וְאוֹרוֹת, וְהֵאִיר עֲלָיו. וְעֲטֵרוֹ בְּשֵׁם"הו עֲטָרוֹת שְׁעוּמְדוֹת לְפָנָיו, וְהִפְקִיד אוֹתוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ, וְנָתַן לוֹ מֵאָה וְשִׁבְעִים וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת. (גְּנִיז שֵׁם, וְעֲטֵר אוֹתוֹ בְּשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמֵשׁ עֲטָרוֹת, וְהֵאִיר עֲלָיו מֵאתִים אַרְבָּעִים וְשִׁמוֹנֶה וְאוֹרוֹת, וְהִעֲמִיד לְפָנָיו, וְהִפְקִיד אוֹתוֹ בְּכָל בֵּיתוֹ, וְנָתַן לוֹ מֵאָה וְשִׁבְעִים וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת. נ"א מֵאתִים וְשִׁבְעִים וְחֲמֵשָׁה) וְעֲטֵרוֹ בְּחֲמֵשׁ עֲטָרוֹת, וְכָל עֲטָרָה וְעֲטָרָה עוֹלָה וּמֵאִירָה בְּאַלְף עוֹלָמוֹת שְׁמֵאִירִים, וּמְנוֹרוֹת שְׁגִנְזִים בְּגִנְזֵי הַמְּלָךְ הַקִּדְוִשׁ הַעֲלִיּוֹן.

וְאֵז הִעֲבִיר אוֹתוֹ בְּכָל הַמְּנוֹרוֹת (הַבְּשִׁמִּים) שֶׁבָּגַן עֵדֶן, וְהִכְנִיסוֹ לְהִיכָלוֹ, וְהִעֲבִירוֹ בְּכָל חִילוֹתָיו וְגִיסוֹתָיו. אֵז כָּלֵם הִזְדַּעְזְעוּ, פְּתַחוּ וְאָמְרוּ: הֲסַתְּלָקוּ מִסַּבִּיב וְצַד הַיְּהוּדִים, שֶׁהָיָה הַקִּדְוִשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵר רוּחַ לְשִׁלְט לְהַרְגִּיז עוֹלָמוֹת. יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: מִי הוּא זֶה שֶׁכָּל הַמִּפְתָּחוֹת הִלְלוּ בִּידוֹ? פְּתַח קוֹל אַחַר וְאָמַר: קַבִּלוּ אוֹתוֹ בְּתוֹכְכֶם! זֶהוּ שְׁעִתִּיד לְרֵדֶת בֵּין בְּנֵי אָדָם, וְעֵתִידָה תוֹרָה, גְּנִיזַת הַגְּנִיזוֹת, לְהִמְסֵר בִּידוֹ, וְלְהַרְעִישׁ עוֹלָמוֹת שְׁלֹמְעֵלָה וְשְׁלֹמְטָה עַל יְדוֹ שֶׁל זֶה. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כָּלֵם הַתְּרַגְּשׁוּ וְנִסְעוּ אַחֲרָיו. פְּתַחוּ וְאָמְרוּ, (תַּהֲלִים טו) הֲרַפְּבַת אָנוּשׁ לְרֵאשֵׁנוּ בְּאֵשׁ וּבַמֵּיִם.

אֵז עֲלָתָהּ אוֹתָהּ רוּחַ וְעַמְדָה לְפָנָי הַמְּלָךְ. מ' פְּתוּחָה עֲלָתָהּ

והתעטרה בעטרותיה, ועטרה אותו בשלש מאות ועשרים וְחֲמֵשׁ עֶטְרוֹת, והפקיד מפתחות בידו. ש' של האבות עטרו אותו בשלש עטרות קדושות, והפקידו בידו את כל מפתחות המלך, והפקידו אותו באמונה, להיות נאמן הבית. ה' עלתה ועטרה אותו בעטרותיה, וקבלה אותו מהמלך.

ואז ירד אותו הרוח לאגרות ששטות באות הים הגדול, וקבלה אותו לגדל אתו למלך, ונתנה לו משם פלי זין להלקות את פרעה ואת כל ארצו. ובשפחות ובראשי חדשים מעלה אותו אל המלך, ואז נקרא שמו באותיות הרשומות הללו.

ובאותה שעה שיצא לרדת לארץ בדרע של לוי, נתקנו ארבע מאות ועשרים וְחֲמֵשׁ עֶטְרוֹת מנורות למלך, וארבע מאות ועשרים וְחֲמֵשׁ עֶטְרוֹת חקיקות ממנים לזו את אותה רוח למקומה. כשיצא לעולם, האירה ה' בפניו, והבית התמלא מזיוו. באותה שעה קרא עליו הקדוש ברוך הוא, בטָרֵם אֶצְרָךְ בִּבְטָן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרֵם תִּצָא מִרְחֹם הַקִּדְשִׁיךָ נִבִיא לַגּוֹיִם נִתְתִּיךָ.

הקדשתיך נביא לגוים נתתיך. רבי יצחק אמר, באותה שעה הרג (הפיל) הקדוש ברוך הוא את השר הממנה הגדול של מצרים, וראו אותו משה ובני ישראל, ואז אמרו שירה. זהו שכתוב וירא ישראל את מצרים מת, אז ישיר משה ובני ישראל.

אז ישיר משה ובני ישראל וגו'. רבי אבא פתח ואמר, הסתפלתי בכל התשבחות ששבחו את הקדוש ברוך הוא, וכלם פתחו באז. (מלכים א ח) אז אמר שלמה. (יהושע י) אז ידבר יהושע. אז ישיר ישראל. מה הטעם?

אז כן שנינו, כל הנסים והגבורות שנעשו לישראל, כשהאיר אור העתיק הקדוש בעטרותיו,

ואעטריה בתלת מאה ועשרין וְחֲמֵשׁ עֶטְרוֹת, ואפקיד מפתחיו בידוי. ש דַּאֲבָהֶתָּא, אַעְטְרוּ לִיהָ בְּתֵלַת עֶטְרוֹת קַדִּישִׁין, וְאֶפְקִידוּ כָּל מִפְתָּחֵן דְּמִלְכָּא בִּידֵיהּ, וְאֶפְקִידוּ לִיהָ בְּהִימְנוּתָּא, מְהִימְנָא דְּבֵיתָא. ה סִלְקָא וְאִתְעֵטְרָא בְּעֵטְרוֹי, וְקִבִּילַת לִיהָ מִן מִלְכָּא.

ברין, נחת ההוא רוחא בארבין דשאטן, בההוא ימא רבא, וקבילת ליה לגדלא ליה למלכא, והיא יתבת ליה מתמן זיונין, לאלקאה לפרעה ולכל ארעיה. ובשבתא וברישי ירחי, סלקת ליה למלכא, כדין אקרי שמייה, באלין אתוןן רשימין.

ובההוא שעתא, דנפק לנחתא לארעא, בזרעא דלוי, אתתקנו ארבע מאה ועשרין וְחֲמֵשׁ עֶטְרוֹת, וארבע מאה ועשרין וְחֲמֵשׁ עֶטְרוֹת גליפין ממנן, אוזפוה לההוא רוחא לאתריה, כד נפק לעלמא, אתנהרא ה באנפוי, וביתא אתמלייא מזיותיה. ביה שעתא, קרא עליה קדשא בריך הוא, בטָרֵם אֶצְרָךְ בִּבְטָן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרֵם תִּצָא מִרְחֹם הַקִּדְשִׁיךָ נִבִיא לַגּוֹיִם נִתְתִּיךָ.

רבי יצחק אמר, ביה שעתא קטל (נ"א אפיל) קדשא בריך הוא לרבובא ממנא דמצראי, וְחֲמוּ לִיהָ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִין אָמְרוּ שִׁירָה. הָדָא הוּא דְכִתִּיב, וִירָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת, אִזְ יִשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

אז ישיר משה ובני ישראל וגו'. (שמות טו) רבי אבא פתח ואמר, אסתפלנא בכל תשבחו דשבחו לקודשא בריך הוא, וכולם פתחו באז. (מלכים א ח) אז אמר שלמה. (יהושע י) אז ידבר יהושע. (במדבר כא) אז ישיר ישראל. מאי טעמא.

אלא הכי תאנא, כל נסין וכל גבורן אלא כן שנינו, כל הנסים והגבורות שנעשו לישראל, כשהאיר אור העתיק הקדוש בעטרותיו,

דַּאֲתַעְבִּידוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, כַּד אַתְנַהִיר נְהִירוּ
 דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא בְּעֵטְרוּי, גְּלִיפִין רְשִׁימִין
 בְּאֵז, בָּא, וָא, בּוּ, אַנְקִיב בְּחִשׁוּכִי, וְנַהִיר
 לְכָל עֵיבֵר. וְכַד אַתְחַבֵּר נְהִירוּ דְּאֶלֶף וּמְטִי
 לְזַיִינ, מָאן זַיִינ, דָּא (ישעיה לד) חָרַב לַיִי
 מְלֵאָה דָם. כְּדִין עֵבִיד נְסִין וּגְבוּרָאן, בְּגִין
 דְּאַתְחַבֵּר א' עִם ז'. וְדָא הוּא שִׁירְתָּא. שִׁירְתָּא
 הִיא דְּכָל סְטָרִין, וְדָא הוּא אֵז יִשִּׁיר.

יִשִּׁיר, שֶׁר מִיבְעֵי לִיה. אֶלָּא מְלָה דָּא תְּלִיא,
 וְאַשְׁלִים לְהוּא זְמַנָּא, וְאַשְׁלִים
 לְזַמְנָא דְּאַתִּי, דְּזַמִּינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבְחָא
 שִׁירְתָּא דָּא. מְשָׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, מְכַאן
 אוֹלִיפְנָא, דְּצַדִּיקֵיָא קְדָמָי, אָף עַל גַּב
 דְּאַסְתָּלְקוּ בְּדַרְגִין עֲלֵאִין דְּלַעִילָא, וְאַתְקַשְׁרוּ
 בְּקַשׁוּרָא דְּצִרוּרָא דְּחַיִי, זְמִינִין כְּלָהוּ לְאַחֵיָא
 בְּגוּפָא, וּלְמַחְמֵי אַתִּיָן וּגְבוּרִין דְּקָא עֵבִיד
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. וּלְמִימֵר שִׁירְתָּא
 דָּא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב אֵז יִשִּׁיר מְשָׁה וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מֵהַכָּא, (ישעיה יא) יוֹסִיף יִי
 שְׁנִית יְדוּ לְקַנּוֹת אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ. לְקַנּוֹת:
 כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ח) יִי קַנְנֵי רֵאשִׁית דְּרַכּוּ.
 אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ: אֵלִין אֵינּוֹן צַדִּיקֵיָא דְּבַהוֹן,
 דְּאַקְרוּן שְׂאֵר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר יא)
 וַיִּשְׂאֲרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמַחְנֶה. וְתַנִּינָן, לִית
 עֲלֵמָא מְתַקֵּימָא אֶלָּא עַל אֵינּוֹן דְּעַבְדֵי
 גְּרַמֵּיהוּ שִׁירֵיָם.

וְאִי תִימָא, הוּאִיל וְאַתְקַשְׁרוּ בְּצִרוּרָא דְּחַיִי,
 וּמְתַעַנְגִי בְּעַנוּגָא עֲלֵאָה, אָמַאי יְחִית לֹון
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְעָא. פּוּק וְאוֹלִיף
 מְזַמְנָא קְדָמָה, דְּכָל אֵינּוֹן רוּחִין וְנַשְׁמָתִין,
 דְּהוּוּ בְּדַרְגָּא עֲלֵאָה דְּלַעִילָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחִית לְהוּ לְאַרְעָא לְתַתָּא.

חֲקוּקִים רְשׁוּמִים בְּאֵז, בָּא, וָא
 בּוּ, נִקְבַּב בְּחִשְׁכָּה וְהֵאִיר לְכָל עֵבֵר.
 וּכְשֶׁהַתְּחַבֵּר הָאוּר שֶׁל אֶלֶף וְהִגִיעַ
 לְזַיִינ, מִי זוּ וַיִּינ? זוּ (ישעיה לד) חָרַב
 לַה' מְלֵאָה דָם. אֵז עֲשָׂה נְסִים
 וּגְבוּרוֹת, מְשׁוּם שֶׁהַתְּחַבֵּרָה א' בּוּ.
 וְזוּ הִיא הַשִּׁירָה. שִׁירָה הִיא שֶׁל כָּל
 הַצְּדִיקִים, וְזֶהוּ אֵז יִשִּׁיר.

יִשִּׁיר! שֶׁר הִיָּה צְרִיף לְהִיָּת! אֶלָּא
 דְּכַר זֶה תְּלוּי וּמְשָׁלִים אֶת
 אוֹתוֹ הַזְּמַן, וּמְשָׁלִים לְעַתִּיד לְבָא,
 שְׁעַתִּידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח בְּשִׁירָה
 הַזֹּו מְשָׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. מְכַאן
 לְמַדְנֵו, שֶׁהַצְּדִיקִים הֵרָאוּ שׁוֹנִים, אָף
 עַל גַּב שֶׁהַתְּעַלּוּ לְדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת
 שְׁלַמְעֵלָה, וְנִקְשְׁרוּ בְּקַשְׁרֵי שֶׁל צִרוּר
 הַחַיִּים - עַתִּידִים כָּלֵם לְהַחִיּוֹת
 בְּגוּף וּלְרֵאוֹת אוֹתוֹת וּגְבוּרוֹת
 שִׁיעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל
 וְלוֹמַר שִׁירָה זֹו. זֶהוּ שְׁכַתּוּב אֵז
 יִשִּׁיר מְשָׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מְכַאן, (ישעיה יא)
 יוֹסִיף ה' שְׁנִית יְדוּ לְקַנּוֹת אֶת שְׂאֵר
 עַמּוֹ. לְקַנּוֹת - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי ח)
 ה' קַנְנֵי רֵאשִׁית דְּרַכּוּ. אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ
 - אֵלוֹ הֵם הַצְּדִיקִים שְׁבָהֵם
 שְׁנֵאמַרִים שְׂאֵר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (במדבר
 יא) וַיִּשְׂאֲרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמַחְנֶה.
 וְשַׁנִּינֵו, אֵין הַעוֹלָם מְתַקֵּים אֶלָּא עַל
 אוֹתָם שְׁעוֹשִׂים עֲצָמֵם שִׁירִים.

וְאֵם תֵּאמַר, הוּאִיל וְנִקְשְׁרוּ בְּצִרוּר
 הַחַיִּים וּמְתַעַנְגִים בְּעַנְגַּת הַעֲלִיּוֹן,
 לְמָה יוֹרִיד אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאַרְץ? צֵא וּלְמַד מְזַמֵּן רֵאשׁוֹן,
 שְׁכָל אוֹתָם רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שְׁהִיוּ
 בְּדַרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה שְׁלַמְעֵלָה,
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם
 לְאַרְץ לְמַטָּה. כָּל שְׁכָן עֲכָשׁוּ,
 שְׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשִּׁיר אֶת
 הַעֵקֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (קהלת ז) כִּי אָדָם

אַחִית לְהוּ לְאַרְעָא לְתַתָּא.

אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואם תאמר, אותם שמתו בעטיו של נחש, אפלו הם יקומו ויהיה בעלי עצה למלך המשיח.

ועל זה שנינו, משה עתיד לומר שירה לעתיד לבא. מה הטעם? משום שכתוב (מייכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אראנו? אראך היה צריך להיות! אלא אראנו ממש, למי שראה בתחלה - אראנו פעם שניה. וזהו אראנו. וכתוב (תהלים א) אראנו בישע אלהים, ואראהו בישועתי. ואז, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה.

שירה של הגבירה לקדוש ברוך הוא. שנינו, כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכון בה, זוכה לאמרה לעתיד לבא, שהרי יש בה עולם שעבר, ויש בה עולם הבא, ויש בה קשרי האמונה, ויש בה ימות מלך המשיח, ותלויים עליה (אות למעלה) כל אותן תשפחות אחרות שאומרים עליונים ותחתונים.

השירה?! שיר זה היה צריך להיות! אלא השירה שמשפחת הגבירה למלך. ומשה אמר מלמטה למעלה, והרי פרשוק. לה' - משום שהמלך מאיר לה פנים (שמאירים פני המלך כנגדה). רבי יוסי אמר, כל אותם שמנים שהיו שופעים, משוף המלך הקדוש כנגדה, משום כך משפחת אותו הגבירה.

אמר רבי יהודה, אם כך, למה כתוב משה ובני ישראל, והרי הגבירה צריכה לשבח? אלא אשרי חלקם של משה וישראל,

כל שפן השתא, דבעי קדשא בריך הוא לישראל לעקימא, כמה דאת אמר (קהלת ז) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואי תימא, אינון דמיתו בעטיו דנחש. אפילו אינון יקומו, ויהון מארי דעיטא, למלכא משיחא.

ועל דא תנינו, משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי. מאי טעמא. בגין דכתיב, (מייכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אראנו, אראך מיבעי ליה. אלא אראנו ממש, למאן דחמא בקדמיתא, יחמי ליה תננינות, ודא הוא אראנו, וכתיב (תהלים א) אראנו בישע אלהים, ואראהו בישועתי. (דף נ"ד ע"א) וכדין אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי.

שירתא דמטרוניתא לקודשא בריך הוא. תנינו, כל בר נש דאמר שירתא דא בכל יומא, ומכוון בה, זכי למימרא לזמנא דאתי. דהא אית בה עלמא דעבר, ואית בה עלמא דאתי, ואית בה קשרי מהימנותא, ואית בה יומי דמלכא משיחא. ותלי עליה, (נ"א אה לעילא) כל אינון תושפחאן אחרנין, דקאמרי עלאי ותפאי.

השירה שיר זה מיבעי ליה. אלא שירתא, דקא משפחת מטרוניתא למלכא. ומשה מתפא לעילא קאמר, והא אוקמוה. ליי: בגין דאנהיר לה מלכא אנפחא, (נ"א דנהיר אנפוי מלכא לקבלה) ר' יוסי אמר, דכל אינון משחין, דהוו נגדין, משיך מלכא קדישא לקבלה, בגיגי כף משפחא ליה מטרוניתא.

אמר רבי יהודה, אי הכי, אמאי כתיב משה ובני ישראל, והא מטרוניתא בעיא לשפחא. אלא, זפאה חולקיהון

ובני ישראל, והא מטרוניתא בעיא לשפחא. אלא, זפאה חולקיהון

שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְלֵי הַגְּבוּרָה כְּרֹאֵי, מִשׁוּם שֶׁכָּל אוֹתוֹ פֶּתַח וּגְבוּרָה שְׁלֵה יִרְשָׁה מִן הַמֶּלֶךְ.

רבי חייא פתח ואמר, (איכה ב) קומי רני בלילה לראש אשמרות. קומי רני - זו כנסת ישראל. בלילה - בגלות. רבי יוסי אמר, בלילה - בזמן ששולטת ומתעוררת. לראש אשמרות!?! בראש היה צריך להיות! אלא לראש, כפתיב (בראשית מז) על ראש המטה. ובארנו, ראש המטה זה יסוד. אף כאן לראש - זה יסוד, שהגבורה מתברכת בו. ראש אשמרות - זהו ראש של נצח והוד.

רבי יוסי אמר, זהו ראש של פתרי המלך והסיום. רבי אבא אמר, לראש אשמרות פתיב חסר, וזהו הראש, ראש המטה. והכל נאמר במלך הקדוש העליון, וזהו לה'. רבי ייסא אמר, השירה הזאת לה' - זהו הנקר שיוצא מעדן, שכל שמן ומשחה יוצאים ממנו להדליק מנורות. ומשמע אחר כך שפתיב אשירה לה' - זה המלך הקדוש העליון, ועל זה לא כתוב אשירה לו.

ויאמרו לאמר - (נהו) לדורי דורות, כדי שלא ישתפח מהם לעולמים. שכל מי שזוכה לשירה הזו בעולם הזה, זוכה לה בעולם הבא, וזוכה לשבח בה בימות מלך המשיח בחדות כנסת ישראל בקדוש-ברוך-הוא, שפתיב לאמר - לאמר באותו זמן. לאמר בארץ הקדושה, בזמן ששכנו ישראל בארץ. לאמר בגלות. לאמר בגאולת ישראל. לאמר לעולם הבא.

בפורקנא דלהון דישראל. לאמר בגלותא. לאמר לעלמא דאתי.

דמשה וישראל, דאינון הוו ידעין לשבחה למלכא, בגין מטרוניתא כדקא יאות, בגין דכל ההוא חילא וגבורה דילה, ירתא מן מלכא.

רבי חייא פתח ואמר, (איכה ב) קומי רני בלילה לראש אשמרות. קומי רני: דא כנסת ישראל. בלילה: בגלותא. ר' יוסי אמר, בלילה: בזמנא דהיא שלטא ומתערא, לראש אשמורות, בראש מיבעי ליה. אלא לראש, כמה דכתיב, (בראשית מז) על ראש המטה. ואוקימנא, ראש המטה, דא יסוד. אוף הכא לראש, דא יסוד, דמטרוניתא מתברכא ביה. ראש אשמורות: דא הוא רישא, דנצח והוד. רבי יוסי אמר, דא הוא רישא דכתיב מלכא וסיומא. רבי אבא אמר, לראש אשמורות פתיב חסר, ודא הוא רישא, ראש המטה. וכלא במלכא קדישא עלאה אתמר, ודא הוא ליי'.

רבי ייסא אמר, השירה הזאת ליי', דא הוא נהרא דנפיק מעדן, דכל משחא ורבו נפיק מניה, לאדלקא בוצינין. ומשמע לבתר דכתיב אשירה ליי', דא הוא מלכא קדישא עלאה, ועל דא לא כתיב אשירה לו.

ויאמרו לאמר, (דא הוא) לדרי דרין, בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין. דכל מאן דזכי להאי שירתא פהאי עלמא, זכי לה בעלמא דאתי, וזכי לשבחה בה ביומוי דמלכא משיחא, בחדוותא דפנסת ישראל בקודשא בריך הוא. דכתיב לאמר, לאמר פההוא זמנא. לאמר בארעא קדישא, בזמנא דשרו ישראל בארעא. לאמר בגלותא. לאמר לעלמא דאתי.

אֲשִׁירָה לַיְיָ נָשִׁיר מִיבְעֵי לִיָּהּ, מָאֵי אֲשִׁירָה.
 אֶלֶּא בְּגִין דְּהוּוּ מְשַׁבְּחָן תּוּשְׁבַּחְתָּא
 דְּמִטְרוּנִיתָא. (בעו לְשַׁבְּחָא) לַיְיָ: דָּא מַלְכָּא
 קַדִּישָׁא. פִּי גָאָה גָאָה (קָמָה): דְּסָלִיק וְאִתְעַטֵּר
 בְּעֵטְרוּי, לְאַפְקָא בְּרַפָּאן וְחִילִין וְגִבּוּרָאן,
 לְאַסְקָא בְּכֻלָּא. פִּי גָאָה גָאָה: גָּאָה בְּהַאי
 עֲלָמָא, גָּאָה בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. פִּי גָאָה בְּהַהוּא
 זְמַנָּא, גָּאָה, בְּגִין דִּיתְעַטֵּר בְּעֵטְרוּי בְּחִדּוּתָא
 שְׁלִימוּתָא.

אֲשִׁירָה לַה'! נָשִׁיר הִיָּה צְרִיף
 לְהִיְתוּ! מַה זֶה אֲשִׁירָה? אֶלֶּא
 מְשׁוּם שְׁהִיּוּ מְשַׁבְּחִים אֶת
 תְּשַׁבְּחַת הַגְּבִירָה. (וְהַצְטִיכוּ לְשַׁבְּחָא)
 לַה' - זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. פִּי גָאָה
 גָּאָה (קָמָה) - שְׁעֵלָה וְהִתְעַטֵּר
 בְּעֵטְרוּתֵיּוֹ לְהוֹצִיא בְּרוּכּוֹת וְכַחוֹת
 וְגִבּוּרוֹת לְהִתְעַלּוֹת בְּכֻל. פִּי גָאָה
 גָּאָה - גָּאָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, גָּאָה
 לְעוֹלָם הַבָּא. פִּי גָאָה בְּאוֹתוֹ זְמַן,
 גָּאָה כְּדֵי שְׁיִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוּתֵיּוֹ
 בְּחִדּוּתָא שְׁלֵמָה.

סוּם וּרְכִיבּוֹ רָמָה בַּיָּם, שׁוּלְטָנוּתָא דְלִתְתָּא,
 וְשׁוּלְטָנוּתָא דְלְעִילָא דְאַחִידָן בְּהוּ,
 אֲתַמְסְרוּ בְּהַהוּא יַמָּא רַבָּא, וְשׁוּלְטָנוּתָא רַבָּא
 לְמַעַבְדּוֹ בְּהוּ נוֹקְמִין. וְתַגְּיִנָן, לָא עֲבִיד קַדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא דִּינָא לְתַתָּא, עַד דִּיעֲבִיד
 בְּשׁוּלְטָנְיָהוֹן לְעִילָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כד)
 יִפְקוּד יְיָ עַל צְבָא הַמְּרוֹם בְּמְרוֹם וְעַל מַלְכֵי
 הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

סוּם וּרְכִיבּוֹ רָמָה בַּיָּם - הַשְּׁלֹטוֹן
 שְׁלֵמָה וְהַשְּׁלֹטוֹן שְׁלֵמָה
 שְׁאֲחֻזִּים בְּהֵם, נִמְסְרוּ לְאוֹתוֹ
 הַיָּם הַגְּדוֹל וְהַשְּׁלִיט הַגְּדוֹל
 לַעֲשׂוֹת בְּהֵם נְקָמוֹת. וְשַׁנְיָנוּ, לֹא
 עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא דִּין
 לְמַטָּה, עַד שְׁיַעֲשֶׂה בְּשְׁלִיטָהּ
 לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה כד)
 יִפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמְּרוֹם בְּמְרוֹם
 וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.
 רָמָה בַּיָּם - אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בּוֹ
 בְּלִילָה הִתְעוֹרְרָה גְבוּרָה חֲזָקָה,
 שְׁכָתוּב בּוֹ וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ
 קָדִים עֲזָה כָּל הַלַּיְלָה. (שהתעוררה בו)
 גְבוּרָה חֲזָקָה בְּאוֹתוֹ זְמַן בִּקְשָׁה
 הַמֶּלֶכָה מִן הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אוֹתָם
 אוּכְלוּסִים שְׁלֵמָה וְכֻל אוֹתָם
 שְׁלִיטִים שְׁלֵמָה שְׁיִמְסְרוּ
 בְּיָדֶיהָ, וְכֻלֵּם נִמְסְרוּ לְיָדֶיהָ
 לַעֲשׂוֹת בְּהֵם נְקָמוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 סוּס וּרְכִיבּוֹ רָמָה בַּיָּם. בַּיָּם סָתָם,
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

רָמָה בַּיָּם, אָמַר ר' יְהוּדָה, בִּיהַ בְּלִילָא, אֲתַעַר
 גְבוּרָא תְּקִיפָא, דְכְּתִיב בִּיהַ וַיּוֹלֶךְ יְיָ אֶת
 הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל הַלַּיְלָה. (ס"א דאתער ביה)
 גְבוּרָה תְּקִיפָא בְּהַהוּא זְמַנָּא, בְּעֵאת מִטְרוּנִיתָא מִן
 מַלְכָּא, כָּל אִינּוֹן אֲכֻלוּסִין דְלִתְתָּא, וְכֻל אִינּוֹן
 שׁוּלְטָנִין דְלְעִילָא, דִּיתַמְסְרוּן בִּידְהָא. וְכֻלְהוּ
 אֲתַמְסְרוּ בִידְהָא, לְמַעַבְדּוֹ בְּהוּ נוֹקְמִין, הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב סוּס וּרְכִיבּוֹ רָמָה בַּיָּם. בַּיָּם סָתָם,
 לְעִילָא וְתַתָּא.

עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח וְאָמַר,
 אַחֲזוּר וְקַדְּם (תהלים קלט)
 צְרַתְּנִי וְתַשַּׁת עָלֵי כְּפָכָה. כְּפָכָה
 הַצְטִיכוּ בְּנֵי אָדָם לְכַבֵּד אֶת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, מְשׁוּם שְׁכָפְּאֲשֵׁר
 בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, הַסְתַּפַּל עַל הָאָדָם לְהִיְתוּ
 שְׁלִיט עַל הַכּוֹל, (להיות שלם בכל, ונברא)
 בְּשְׁנֵי פְרָצוּפִים וְהִיָּה דוּמָה לְעֲלִיוֹנִים
 וְלַתַּחְתּוֹנִים. הוֹרִיד אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת

עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה. (שמות טו) רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח וְאָמַר,
 אַחֲזוּר וְקַדְּם צְרַתְּנִי וְתַשַּׁת עָלֵי
 כְּפָכָה. כְּפָכָה אֲצִטְרִיכוּ בְּנֵי נָשָׂא לִיקְרָא
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
 כַּד בְּרָא עֲלָמָא, (דף נ"ה ע"א) אֲסַתְּפַל בִּיהַ בְּאָדָם
 לְמַהּוּי שְׁלִיט עַל כָּלָא. (נ"א למהווי שלים בכלא ואתברי דו)
 פְּרָצוּפִין) וְהִיָּה דְמִי לְעֲלָאִין וְתַתָּאִין. נַחַת לִיָּהּ

בְּדַמוֹת יִקְרָא, וְחָמוּ לִיה בְּרִיין, כְּדִין אֶתְכַנְשׁוּ
 לְגַבְיָהּ, וְסַגִּידוּ לְקַבְלֶיהָ, וְאִימַתָּא וּדְחַלָּא
 נְפִלַת עֲלֵיהִי מִדְּחַלְתִּיהָ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
 (בראשית ט) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת
 הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם.

עֵיילִיָּה לְגַנְתִּיהָ דְנִטְעָ, לְנִטְרִיהָ לְמַהוּי לִיה חֲדוּ
 עַל חֲדוּ, וְלֹא שְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ. עֶבֶד לִיה
 טְרוּצְטְבוּלִין מַחְפִּיין בְּאַבְנֵי יִקְרָ, וּמְלֹאֲכִין
 עֲלֵאִין חֲדָאן קָמִיהּ. לְבִתְרָ פְּקִיד לִיה עַל
 אֵילָנָא חֲד וְלֹא קָאִים בְּפִקוּדָא דְמֵאֲרִיהּ.

אֲשַׁכְחָנָא בְּסַפְרָא דְחֲנוּף, דְלְבִתְרָ דְסָלִיק לִיה
 קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאַחֲמֵי לִיה כָּל
 גְּנֻזִיָּא דְמְלֹכָא, עֲלֵאִי וְתַתְּאִי, אַחֲמֵי לִיה
 אֵילָנָא דְחַיִּי, וְאֵילָנָא דְאֶתְפָּקֵד עֲלֵיהָ אָדָם,
 וְאַחֲמֵי לִיה הַיּוֹכֵתִיהָ דְאָדָם בְּגַנְתָּא דְעָדָן.
 וְחָמָא, דְאֶלְמַלִּי נְטִיר אָדָם פְּקוּדָא דָּא, יְכִיל
 לְקִיָּמָא תְּדִירָא, וְלְמַהוּי תְּדִירָא תַּמָּן. הוּא לֹא
 נְטִיר פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיהּ, נְפַק בְּדִימוּס וְאֶתְעַנְשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָדָם הוּא פְּרָצוּפִין אֶתְבָּרִי, וְהָא
 אוֹקִימָנָא, (בראשית ב) וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעוֹתָיו,
 נָסְרוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְאֶתְעַבִּידוּ תְרִין,
 מְמִזְרַח וּמְמַעְרָב, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קלט)
 אַחֲזוּר וְקָדָם צְרַתְנִי. אַחֲזוּר דָּא מְעַרְב, וְקָדָם דָּא
 מְזִרְח.

רַבִּי חֵיָּא אָמַר, מַה עֶבֶיד קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא,
 תַּקִּין לְהֵהוּא נוֹקְבָא וְשְׁכָלִיל שְׁפִירוּתָהּ
 עַל כְּלָא, וְעֵיילָה לְאָדָם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּבֶן
 יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם
 לְאִשָּׁה. תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיִּקַּח אֶחָת
 מִצְלָעוֹתָיו. מָאִי אֶחָת. כְּמַה דְאֶתְ אָמַר (שיר השירים)
 אֶחָת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אֶחָת הִיא לְאִמָּה.
 מִצְלָעוֹתָיו: מְסִטְרוּי. כְּמַה דְאֶתְ אָמַר, (שמות כו)
 וּלְצִלְע הַמִּשְׁכָּן.

מְכַבְּדַת, וְרָאוּ אוֹתוֹ הַבְּרִיּוֹת. אָז
 הִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו,
 וּפְחָד וְאִימָה נָפְלוּ עֲלֵיהֶם
 מִפְּחָדוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ט)
 וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל
 חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם.
 הַבְּנִים אוֹתוֹ לְגַנוּ לְשִׁמְרוּ,
 לְהִיּוֹת לוֹ שְׁמֻחָה עַל שְׁמֻחָה
 וְלֹא שְׁתַּעֲשַׁע בּוֹ. עֲשֵׂה לוֹ חֶפֶז
 מְכֻסָּה בְּאַבְנִים יְקָרוֹת,
 וּמְלֹאֲכִים עֲלִיוֹנִים שְׁמֻחִים
 לְפָנָיו. אַחַר כֵּן צִוָּה אוֹתוֹ עַל
 עֵץ אֶחָד, וְלֹא עָמַד בְּמַצְוֹת
 רְבוּנוּ.

מְצָאָנוּ בְּסַפְרוֹ שֶׁל חֲנוּף,
 שֶׁלְאַחַר שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא וְהִרְאָה לוֹ אֶת כָּל גְּנֻזֵי
 הַמְּלָךְ, עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים,
 הִרְאָה לוֹ אֶת עֵץ הַחַיִּים וְהֵעֵץ
 שֶׁהַצִּטּוֹן עָלָיו אָדָם, וְהִרְאָה לוֹ
 מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם בְּגֵן עֵדֶן. וְרָאָה,
 שֶׁאֶלְמָלָא שְׁמַר אָדָם מְצוּה זו,
 יְכוּל לְעַמְד תַּמִּיד וְלִהְיוֹת שֵׁם
 תַּמִּיד. הוּא לֹא שְׁמַר מְצוֹת רְבוּנוּ
 - יִצְא בְּדִימוּס וְנִעְנַשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָדָם נִבְרָא
 דוּ-פְּרָצוּפִים, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, (שם ב)
 וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעוֹתָיו - נָסְרוּ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְנִעְשׂוּ שְׁנַיִם,
 מְמִזְרַח וּמְמַעְרָב. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (תהלים קלט) אַחֲזוּר וְקָדָם צְרַתְנִי.
 אַחֲזוּר זֶה מְעַרְב. וְקָדָם זֶה מְזִרְח.
 רַבִּי חֵיָּא אָמַר, מַה עֲשֵׂה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא? תַּקֵּן אוֹתָהּ
 נְקֻבָּה, וְשְׁכָלֵל אֶת יִפְיָהּ עַל הַפֶּל,
 וְהַכְּנִיסָהּ לְאָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְע אֲשֶׁר
 לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. בֵּא רְאָה
 מַה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּקַּח אֶחָת
 מִצְלָעוֹתָיו. מַה זֶה אֶחָת? כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (שיר ו) אֶחָת הִיא יוֹנְתִי
 תַמְתִּי אֶחָת הִיא לְאִמָּה.
 מִצְלָעוֹתָיו - מְצַדְדִּיו, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (שמות כו) וּלְצִלְע הַמִּשְׁכָּן.

רבי יהודה אָמר, הקדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן נִשְׁמָה עֲלֵינוּהָ בְּאָדָם, וְכָלֵל בֵּה חֲכָמָה וְהִשְׁפִּיל כְּדֵי לְדַעַת הַכֹּל. מֵאִיזָה מְקוֹם נִתֵּן בּוֹ נִשְׁמָה? רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִמְּקוֹם שֶׁשָּׂאָר הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בָּאוֹת.

רבי יהודה אָמר, מִכָּאן, שְׁכָתוּב (בראשית א) תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִי זֶה הָאָרֶץ? מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ נִמְצָא בּוֹ. נֶפֶשׁ חַיָּה - נֶפֶשׁ חַיָּה סֵתֵם, זֶה נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הֵרָאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אָדָם הִיָּה יוֹדֵעַ חֲכָמָה עֲלֵינוּהָ יוֹתֵר מִמְּלֶאכִי הַשָּׁרָת, וְהִיָּה מִסְתַּפֵּל בְּכָל, וְיוֹדֵעַ וְנוֹדֵעַ לְרַבּוֹנוֹ יוֹתֵר מִכָּל שָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. לְאַחַר שֶׁחֻטָּא נִסְתָּמוּ מִמֶּנּוּ מַעְיָנוֹת הַחֲכָמָה. מֵהַ כְּתוּב? (מִמָּה שְׁכָתוּב) (שם א) וַיִּשְׁלַחְהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֵּן עֶדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה.

רבי אבא אָמר, אָדָם הֵרָאשׁוֹן מְזַכֵּר וְנִקְבָּה נִמְצָא, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. וְעַל זֶה זָכַר וְנִקְבָּה נַעֲשֶׂה כְּאָחֵד, וְנִפְרְדּוּ אַחַר כֵּךְ. וְאִם תֹּאמַר, זֶה שֶׁאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם - כֵּךְ הוּא וְדָאִי, וְזוֹהִי הַנִּקְבָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּתַּף עִמָּה, וְזֶהוּ זָכַר וְנִקְבָּה, וְהַכֹּל דָּבָר אַחַד.

רבי יוסי אָמר, עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה, אוֹתָם הַכְּלוּלִים זֶה בְּזֶה וְלֹא נִפְרְדִים זֶה מִזֶּה, וְלַעוֹלָמִים הֵם בְּחִיבּוֹת, בְּרִצּוֹן אַחַד, שְׁמִשָּׁם נִמְצָאוֹת (נִמְשָׁבוּ) מְשִׁיכוֹת הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת לְסַפֵּק לְכָל וּלְכָרֶךְ אֶת הַכֹּל, לֹא מְכַזְּבִים מִימֵי הַמַּעְיָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) וְכִמּוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִימֵי, וְעַל זֶה וְיֵהִי לִי לִישׁוּעָה, שְׁבִשְׁבִיל כֵּךְ הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ מוֹשֵׁף וּמוֹרִישׁ לְמִטָּה, וּמִתְעוֹרֵר הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת נְסִים.

רבי יהודה אָמר, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתָא עֲלָאָה יְהִיב בֵּיה בְּאָדָם, וְכָלִיל בֵּיה חֲכָמָתָא וְסְכָלְתָנוּ, לְמַנְדַּע כְּלָא. מֵאֵן אַתָּר יְהִיב בֵּיה נִשְׁמָתָא. ר' יִצְחָק אָמַר, מֵאַתָּר דְּשָׂאָר נִשְׁמָתִין קְדִישִׁין קָא אַתְיִין.

רבי יהודה אָמר, מֵהֶכָּא. דְּכָתִיב, (בראשית א) תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מֵהַהוּא אַתָּר דְּמִקְדָּשָׁא אֲשֶׁתְּכַח בֵּיה. נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ חַיָּה סֵתֵם, דָּא נֶפֶשׁ אָדָם קְדָמָאָה דְּכָלֵּא.

רבי חִיָּיא אָמר, אָדָם הוּא יוֹדֵעַ חֲכָמָתָא עֲלָאָה, יִתִּיר מִמְּלֶאכִי עֲלָאִי, וְהוּא מִסְתַּפֵּל בְּכָלֵּא, וְיוֹדֵעַ וְאֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ לְמֵאֲרִיָּה, יִתִּיר מִכָּל שָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא. בְּתַר דְּחָב, אֲסִתִּימוּ מִנִּיהַ מְבוּעֵי דְּחֲכָמָתָא, מֵהַ כְּתִיב (נ"א מִמָּה דְּכָתִיב) (בראשית ג) וַיִּשְׁלַחְהוּ יי' אֱלֹהִים מִגֵּן עֶדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה.

רבי אבא אָמר, אָדָם הֵרָאשׁוֹן מְדַכָּר וְנוֹקְבָא אֲשֶׁתְּכַח, הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, וְעַל דָּא, דְּכָר וְנוֹקְבָא אֲתַעֲבִידוּ בְּחֻדָא, וְאֲתַפְּרְשׁוּ לְבַתָּר. וְאִי תִימָא, הָא דְּאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם. הֵכִי הוּא וְדָאִי, וְדָא הוּא נּוֹקְבָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתַּתַּף עִמָּה, וְדָא הוּא דְּכָר וְנוֹקְבָא, וְכָלֵּא הוּא מְלָה חֻדָא.

רבי יוסי אָמר, עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה, אֵינוֹן דְּכָלִילָן דָּא בְּדָא וְלֹא אֲתַפְּרְשָׁאן דָּא מִן דָּא וְלַעֲלָמִין אֵינוֹן בְּחִיבּוֹתָא, בְּרַעוּתָא חֻדָא, דְּמִתְמָן אֲשֶׁתְּכַחוּ (נ"א אֲתַמְשָׁכוּ) מְשִׁיכָן דְּנִחְלִין וּמְבוּעֵין לְאֲסִתְּפָקָא כְּלָא, וְלְבָרְכָא כְּלָא, לֹא כְּדִיבּוּ מִימֵי מְבוּעֵין, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ישעיה נח) וְכִמּוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִימֵי וְעַל דָּא וְיֵהִי לִי לִישׁוּעָה, דְּבִגְיָנִי כֵךְ, מִלְּכָא קְדִישָׁא מְשִׁיף וְאֲחֻסִין לְתַתָּא, וְאֲתַעֲר יְמִינָא לְמַעַבְד נְסִין.

שְׁמִשָּׁם נִמְצָאוֹת (נִמְשָׁבוּ) מְשִׁיכוֹת הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת לְסַפֵּק לְכָל וּלְכָרֶךְ אֶת הַכֹּל, לֹא מְכַזְּבִים מִימֵי הַמַּעְיָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) וְכִמּוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִימֵי, וְעַל זֶה וְיֵהִי לִי לִישׁוּעָה, שְׁבִשְׁבִיל כֵּךְ הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ מוֹשֵׁף וּמוֹרִישׁ לְמִטָּה, וּמִתְעוֹרֵר הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת נְסִים.

זֶה אֵלֵי וְאֶנְהוּ - זֶה צְדִיק, שְׁמִמְנוּ
 יוֹצְאוֹת בְּרִכּוֹת בְּזוּג. וְאֶנְהוּ -
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִמְצָאת בּוֹ חֲבִיבוֹת,
 וְזֶהוּ הַמְּקַדֵּשׁ. אֱלֹהֵי אָבִי
 וְאַרְמְנָהוּ - מִשֶּׁה אָמַר אֵת זֶה
 לְמְקוֹם שֶׁהַלִּיִּים בָּאִים מֵאוֹתוֹ צַד,
 וְעַל זֶה וְהִיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל הוּא
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם (בְּזֶה הַפְּסוּק).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה -
 זֶה הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ, וְכַךְ הוּא. וּמִנֵּין
 לָנוּ? מִקְרָא אַחַר מְצִאֵנוּ לוֹ, שְׁכָתוּב
 כִּי עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי
 לִישׁוּעָה. מִמִּשְׁמַע שְׁאָמַר ה' וַיְהִי
 לִי לִישׁוּעָה - זֶה הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ.
 עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה וְגו'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָתַח
 וְאָמַר, בְּפִסּוּק זֶה שְׁכָתוּב (מְשַׁלִּי יו')
 בְּכָל עֵת אֶהְבֶּה הָרַע וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד,
 בְּכָל עֵת אֶהְבֶּה הָרַע - זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב בּוֹ רַעַךְ וְרַע
 אָבִיךָ אֶל תַּעֲזוּב.

וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד - בְּשַׁעַת שִׁיִּצְיָקוּ
 לְךָ שׁוֹנְאִיךָ, מֵה אֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא? (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי
 אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ, שִׁישְׂרָאֵל
 וְקָרְאִים אַחִים וְרַעִים לְקַבְּ"ה. יוֹלֵד
 מֵה זֶה? וְכִי עֲכָשׁוּ יוֹלֵד? אֵלֹא
 בְּשַׁעַת שְׁנוֹלְדָת צָרָה בְּעוֹלָם, וַיְהִי
 אֶח כִּנְגִדְךָ לְהַצִּיל אוֹתְךָ מִכָּל אוֹתָם
 שְׁמִצְיָקִים לְךָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יוֹלֵד - שֶׁהַמְּלַךְ
 הַקְּדוֹשׁ יִתְעוֹרֵר בְּעוֹ הַזֶּה לְנִקְּם לְךָ
 מֵהָאֵמוֹת, לְהִינִיק לְךָ מֵהָאֵם בְּאוֹתוֹ
 צַד, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי
 לִי לִישׁוּעָה. לְעוֹרֵר גְּבוּרוֹת כִּנְגִד
 אֵמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

רַבִּי יִיסָא פָתַח וְאָמַר, כְּמָה יֵשׁ
 לְאָדָם לְאַהֲבֵ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שֶׁהָרִי אֵין לְךָ עֲבוּדָה לְקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ הוּא (אֵלֹא) וְכִמְהוּ אֵלֹא אֶהְבֵּה,
 וְכָל מִי שְׁאוֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה
 עֲבוּדָתוֹ בְּאַהֲבָה, קוֹרָא לוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶהוּב. אִם כֵּן, כְּמָה

זֶה אֵלֵי וְאֶנְהוּ. דָּא צְדִיק, דְּמִנִּיה נְפָקִין
 בְּרַפָּאן בְּזוּג. וְאֶנְהוּ: בְּהֵוָא אֲתֵר
 דְּחֲבִיבוֹתָא אֲשֶׁתְּכַח בֵּיה, וְדָא הוּא מְקַדֵּשָׁא.
 אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְנָהוּ, מִשֶּׁה קָאָמַר דָּא,
 לְגַבֵּי אֲתֵר דְּלוֹאֵי אֲתִיִּין מֵהֵוָא סְטָרָא וְעַל
 דָּא (תְּהִי) שְׁלִימוֹתָא דְכָלָא הוּא בְּהֵוָא אֲתֵר.

(ג"א בְּהַאי קְרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, דָּא מְלַפָּא
 קְדִישָׁא, וְהָכִי הוּא. וּמִנְלָן. מְקָרָא
 אַחֲרִינָא אֲשֶׁפְּחִנָּא לִיה, דְּכָתִיב, (ישעיה י"ב) כִּי
 עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה יִי וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, מִמִּשְׁמַע
 דְּקָאָמַר יִי וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, (דף נ"ה ע"ב) דָּא
 מְלַפָּא קְדִישָׁא.

עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה וְגו', (שמות טו) ר' חִזְקִיָּה פָתַח
 וְאָמַר, בְּהַאי קְרָא דְכָתִיב, (מְשַׁלִּי יו') בְּכָל עֵת
 אוֹהֵב הָרַע וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד. בְּכָל עֵת אוֹהֵב
 הָרַע, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָתִיב בֵּיה (מְשַׁלִּי
 כ"ו) רַעַךְ וְרַע אָבִיךָ אֶל תַּעֲזוּב.

וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד, בְּשַׁעַת דִּיעִיקוּן לְךָ שְׁנֵאָךְ,
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵה אָמַר, (תְּהִלִּים קכב)
 לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ,
 דִּישְׂרָאֵל, אֲקָרוּן אַחִים וְרַעִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא. יוֹלֵד מֵהוּ, וְכִי הִשְׁתָּא יוֹלֵד. אֵלֹא
 בְּשַׁעַת דְּעֻקְתָּא יוֹלֵד בְּעֵלְמָא, אֶח יְהִי
 לְקַבְּלָךְ, לְשׁוֹבָא לְךָ מִכָּל אֵינוּן דְּעֻקִּין לְךָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יוֹלֵד: דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא יִתְעַר
 בְּהַאי עוֹ, לְנִקְּמָא לְךָ מֵאוּמִין, לְיִנְקָא לְךָ
 מֵאִימָא, בְּהֵוָא סְטָרָא, כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, עָזִי
 וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. לְאַתְעָרָא גְּבוּרָאן
 לְקַבֵּל אוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

רַבִּי יִיסָא פָתַח וְאָמַר, כְּמָה אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ
 לְרַחֲמָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא
 לֵית לִיה פּוֹלְחָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (אֵלֹא) (כְּמָה) רַחֲמֵוֹתָא. וְכָל מָאן דְּרַחֲמִים

בארנו פסוקים אלו - רעך ורע
 אביך אל תעזב, וכתוב (משלי כה)
 הקר רגלך מבית רעך?
 אלא, הרי בארונה החברים, פסוק
 זה (בעולות ושלמים, וזה בחטאות ואשמות,
 וכתוב וכו') נכתב בעולות. עכשו, רעך
 ורע אביך אל תעזב, לעבד אותו
 ולהדבק בו ולעשות מצוותיו. אל
 תעזב, ודאי. וזה שנאמר הקר רגלך
 מבית רעך. פלומר, הוקר יצרך
 שלא ירתח פנגדך ולא ישלט בך,
 ולא תעשה הרהור אחר. מבית
 רעך, מי זה בית רעך? זו הנשמה
 הקדושה שהכניס בך רעך ונתן
 אותה בתוכך.

ועל זה עבודת הקדוש ברוך הוא
 - לאהב אותו בכל, כמו שכתוב
 (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך. זה
 אלי ואננהו - שכל ישראל ראו על
 הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא,
 ואפלו אותם העברים שבמעיי ארם
 היו רואים ומשבחים את הקדוש
 ברוך הוא, וכלם היו אומרים זה
 אלי ואננהו אלהי אבי וארממנהו,
 כמו שנאמר אלהי אברהם.

אמר רבי יוסי, אם כן, למה
 וארממנהו, שהרי אלהי אברהם
 הוא למעלה? אמר לו, אפלו כן
 צריך, והכל דבר אחד, וארממנהו
 בכל, להכליל מי שיודע ליחד את
 השם הקדוש הגדול, שהרי זוהי
 עבודה עליונה של הקדוש ברוך
 הוא.

רבי יהודה היה יושב לפני רבי
 שמעון, והוא קורא, פתוב (ישעיה נב)
 קול צפיק נשאו קול יחדו ורננו.
 קול צפיק, מי הם צפיק? אלא אלה
 הם שמצפים מתי ירחם הקדוש
 ברוך הוא לבנות את ביתו. נשאו
 קול? ישאו קול הנה צריך להיות!

אינון צופיק. אלא אליו אינון דמצפאן, אימתי ירחם קדשא בריך הוא,
 למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מיבעי ליה, מאי נשאו קול. אלא,

ליה, ועביד פולחנא ברחימותא, קארי ליה
 לקודשא בריך הוא רחימא. אי הכי, במאי
 אוקימנא הני קראי, רעך ורע אביך אל
 תעזוב. וכתוב (משלי כה) הוקר רגלך מבית רעך.
 אלא הא אוקמוה חבריאי, האי קרא (ס"א בעולות
 ושלמים והאי בחטאות ואשמות וכתוב וכו') בעולות
 פתיב. השתא, רעך ורע אביך אל תעזוב,
 למפלח ליה, ולא תדבקא ביה, ולמעבד
 פקודוי. אל תעזוב ודאי. והא דאתמר הוקר
 רגלך מבית רעך. פלומר הוקר יצרך, דלא
 ירתח לקבלך, ולא ישלוט בך, ולא תעביד
 הרהורא אחרא. מבית רעך, מאן בית רעך.
 דא נשמתא קדישא, דאעיל פה רעך ויהבה
 בגוף.

ועל דא פולחנא דקודשא בריך הוא, לרחמא
 ליה בכלא, פמה דכתיב, (דברים ו) ואהבת את
 יי' אלהיך. זה אלי ואננהו, דכל ישראל חמו
 על ימא, מה דלא חמא יחזקאל נביאה,
 ואפילו אינון עוברי דבמעיי אמהון, הוו
 חמאן ומשבחין לקודשא בריך הוא, וכלהו
 הוו אמרין זה אלי ואננהו אלהי אבי
 וארממנהו, פמה דאת אמר אלהי אברהם.
 אמר רבי יוסי, אי הכי אמאי וארממנהו,
 דהא אלהי אברהם לעילא הוא. אמר
 ליה, אפילו הכי אצטריך, וכלא חד מלה,
 וארממנהו בכלא, לאכללא, מאן דינדע
 ליחדא שמא קדישא רבא, דהא הוא פלחנא
 עלאה דקודשא בריך הוא.

רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' שמעון,
 והוה קארי, פתיב (ישעיה נב) קול צופיק
 נשאו קול יחדו ורננו. קול צופיק, מאן
 אינון צופיק. אלא אליו אינון דמצפאן, אימתי ירחם קדשא בריך הוא,
 למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מיבעי ליה, מאי נשאו קול. אלא,

מה זה נשאו קול? אלא כל אדם שבוכה ומרים קולו על חרבן ביתו של הקדוש ברוך הוא, זוכה למה שכתוב אחר כך - יחדו ירגנו, וזוכה לראותו מישב בחדרה.

בשוב ה' ציון? ! הנה צריך להיות בשוב ה' אל ציון! מה זה בשוב ה' ציון? אלא בשוב ה' ציון ודאי. בא ראה, בשעה שחרכה ירושלים למטה וכנסת ישראל גרשה, עלה המלך הקדוש לציון, ונאנח כנגדו, משום שכנסת ישראל גרשה, ועתה שנתגלתה כנסת ישראל, מעלה אותה אליו וכשפתחור כנסת ישראל למקומה, אז ישוב המלך הקדוש לציון למקומו להודיג אחד באחד, וזהו בשוב ה' ציון. ואז עתידים ישראל לומר זה אלי ואנוהו, וכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, בישועתו ודאי.

ה' איש מלחמה ה' שמו. רבי אבא פתח, (במדבר כא) על פן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון. כמה יש לנו להסתפל בדברי התורה, כמה יש לנו לעיין בכל דבריה, שאין לה דבר בתורה שלא נרמז בשם הקדוש העליון, ואין לה דבר בתורה שאין בו כמה סודות, כמה טעמים, כמה שרשים, כמה ענפים.

כאן יש להסתפל, על פן יאמר בספר מלחמת ה' - וכי ספר מלחמות ה' היכן הוא? אלא כאן התעוררו החברים, שפל מי שעורף קרב בתורה, זוכה להרבות שלום בסוף דבריו. כל הקרבות שבעולם - קטטה וחרבן, וכל הקרבות של התורה - שלום ואהבה. זהו שכתוב על פן יאמר בספר מלחמת ה' ואת זהב בסופה, כלומר, אהבה

כל בר נש דבכי, וארים קליה על חרבן ביתיה דקודשא בריך הוא, וכי למה דכתיב לבתר יחדיו ירגנו. וכי למחמי ליה בישובא בחדוותא.

בשוב יי' ציון, (אמר ליה) בשוב יי' אל ציון מיבעי ליה, מאי בשוב יי' ציון אלא בשוב יי' ציון ודאי. תא חזי, בשעתא דאתחריב ירושלים לתתא, וכנסת ישראל אתתרכת, סליק מלפא קדישא לציון, ואנגיד ליה לקבליה, בגין דכנסת ישראל אתתרכת. (השתא דאתגליא כנסת ישראל סליק ליה לנביח) וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה, פדין יתוב מלפא קדישא לציון לאתריה, לאזדווגא חד בחד, ודא הוא בשוב יי' ציון. וכדין זמינין ישראל למימר, זה אלי ואנוהו. וכתוב, זה יי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, בישועתו ודאי.

יי' איש מלחמה יי' שמו. (שמות טו) רבי אבא פתח (במדבר כא) על פן יאמר בספר מלחמות יי' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון. כמה אית לן לאסתפלא בפתגמי אורייתא, כמה אית לן לעיינא בכל מלהא, דלית לה מלה באורייתא, דלא אתרמיזא בשמא קדישא עלאה, ולית לה מלה באורייתא, דלית בה כמה רזין, כמה טעמין, כמה שרשין, כמה ענפין. (דף נ"ו ע"א).

הבא אית לאסתפלא, על פן יאמר בספר מלחמות יי', וכי ספר מלחמות יי', אן הוא. אלא הכי אתערו חברייה, כל מאן דאגח קרבא באורייתא, וכי לאסגאה שלמא בסוף מלוי. כל קרבין דעלמא, קטטה וחרבנא. וכל קרבין דאורייתא, שלמא ורחימותא, הדא הוא דכתיב על פן יאמר בספר מלחמות יי' את זהב בסופה, כלומר, אהבה בסופה.

בסופה. שאין לה אהבה ושלום פרט לזה.

עוד קשה במקומו. על פן יאמר בספר מלחמות ה' - בתורת מלחמות ה' הנה צריך להיות! מהו בספר? אלא סוד עליון הוא. מקום יש לקדוש-ברוך הוא שנקרא ספר (ומספר), כמו שנאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו. שכל הפחות והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא, תלויים באותו ספר, (ומשם יוצאים. את זה בסופה ובו) וכשהקדוש ברוך הוא עורף את קרבותיו, במקום אחד שהוא בסוף הדרגות, ונקרא זה, כמו שנאמר (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב. בסופה - נמצא בסוף הדרגות. בסופה - נקראת ים סוף, ים שהוא סוף הדרגות.

ואת הנחלים ארנון, ועם הנחלים שנמצאו ונמשכו לו מאותו מקום עליון שנקרא ארנון. (מהו ארנון?) זוג עליון של חביבות, שלא נפרדים לעולמים, כמו שנאמר (בראשית ב) ונהר יצא מעדן. ובה נשרשים שרשי ומתרבים ענפיו, להושיט קרבותיו בכל מקום, להושיט פחות וגבורות, ולהראות שלטון גדול ונכבד של הכל.

בא ראה, כשמתעוררות הגבורות והקרבות של הקדוש ברוך הוא, פמה בעלי דין מתעוררים לכל עבר, ואז רמחים שנונים וחרבות, ומעוררים גבורות, והים מתרגש, וגליו עולים ויורדים, והאניות שהולכות ושטות בים, מסתלקות לכל עבר. קרב (חרב) שנון באבני פלסטראות, בעלי רמחים וחרבות. אז (תהלים מא) חציף שנונים (מתעוררים להושיט קרבות בכל מקום ולהושיט פחות וגבורות לכל עבר, ואז הים מתרגש וגליו עולים, והאניות שהולכות ושטות יורדות ועולות, והזעם נמצא. ואז מתעוררים עורכי הקרב באבני בליסטראות, בעלי רמחים

דלית לך אהבה ושלמא בר מהאי. תו קשיא באתריה. על פן יאמר בספר מלחמות יי', בתורת מלחמות יי' מיבעי ליה, מאי בספר. אלא רזא עלאה הוא, אתר אית ליה לקודשא בריך הוא, דאקרי ספר (נ"א ומספר) פמה דאת אמר, (ישעיה לד) דרשו מעל ספר יי' וקראו. דכל חילין וגבורין דעביד קדשא בריך הוא, בההוא ספר תליין, (נ"א ומתמן נפקין את זה בסופה וביה.) וכד אגח קדשא בריך הוא קרבו, בחד אתר דאיהו בסופא דדרגין, ואקרי והב. פמה דאת אמר (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב. בסופה: בסוף דרגין אשתכת. בסופה: ים סוף אתקרי, ים דאיהו סוף לכל דרגין.

ואת הנחלים ארנון ועם נחליא דאשתכחו ואתנגידו. לגביה, מההוא אתר עלאה, דאקרי ארנון. מאי ארנון, זווגא עלאה דחביבותא, דלא מתפרשאן לעלמין, פמה דאת אמר (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן. וכדא משתרשן שרשו, ואתרביאו ענפיו, לאושטא קרבו בכל אתר, לאושטא חילין וגבוראן, ולא תחזאה שולטנא רבא ויקרא דכלא.

תא חזי, פד מתערין גבוראן וקרבין דקודשא בריך הוא, פמה גרדיני טהירין, מתערין לכל עיבר, פדין שנגן רומחין, וסייפין, ומתערין גבוראן, וימא אתרגישת וגלגלוי סלקין ונחתין, וארבין דאזלין ושאטן בימא, לכל עיבר מסתלקין. שנגא קרבא (נ"א חרבא) באבני פלסטראות, מארי דרומחין וסייפין, פדין (תהלים מה) חציף שנונים (נ"א מתערין לאושטא קרבו בכל אתר ולאושטא חילין וגבוראן לכל עיבר פדין ימא אתרגישת וגלגלוי סלקין וארבין דאזלין ושאטין נחתין וסלקין ועמא אשתכת. פדין מתערין

מתרגש וגליו עולים, והאניות שהולכות ושטות יורדות ועולות, והזעם נמצא. ואז מתעוררים עורכי הקרב באבני בליסטראות, בעלי רמחים

והרבות, חצים וקשתות, כמו שנאמר חציק שנונים), והקדוש ברוך הוא מתחזק בכתו ולעורר קרב. אוי לאותם שהמלך הקדוש יעורר עלים קרב. אז פתוב ה' איש מלחמה.

ומבאן, ומאותן אותיות, ומפסוק זה, יוצאים הרי קרבות לאותם רשעים, לאותם בעלי מריכה שחטאו לקדוש ברוך הוא, והאותיות מתגלות לאותם בעלי אמת, והרי הדברים התפרשו והרי נתבאר.

ה' איש מלחמה ה' שמו. כיון שכתוב ה' איש מלחמה, לא ידענו שה' שמו? אלא, כמו שכתוב (בראשית יט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מן השמים. והכל תלוי בספר הזה, כנאמר (איוב ב) יגלו שמם עונו וארץ מתקוממה לו. ויעל

והו.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא מעורר קרב בעולם, נעקרים ממקומם עליונים ותחתונים, כמו שבארנו, זהו שכתוב מרפבת פרעה וחילו ירה בים. ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לערוף קרב עליון וחזק בעמים כדי לכבד את שמו. זהו שכתוב (זכריה יד) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם פיום הלחמו פיום קרב, וכתוב (יחזקאל לח) והתקדשתי ונודעתי וגו'. ומרפבת פרעה וחילו ירה בים. כאשר יעורר הקדוש ברוך הוא קרב, אז יתעוררו דרגות עליונות ודרגות תחתונות שלמטה, ואז מרפבת פרעה וחילו ירה בים.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ע) ראוף מים אלהים ישראל את הים, אמר הקדוש ברוך הוא למלאך הממנה על הים: חלק מימך! אמר לו: למה? אמר לו: כדי שבני יעברו בתוכך. אמר לו: מדת הגאולה היא אמת, אבל מה שונים אלה מאלה?

מגיהי קרבא באבני בלסטראין מארי דרוסתין ופויפין גירין וקשתין כמה דאת אמר חציק שנונים) וקודשא בריה הוא אתתקיף בחילוי, ולא תערא קרבא. ווי לאינון דמלכא קדישא יתער עלייהו קרבא. כדין פתיב, יי איש מלחמה.

ומהבא, ומאינון אתוון, ומיהאי קרא, נפקין טורי קרבא לאינון חייביא, לאילין מארי דבכו דחבו לקודשא בריה הוא. ואתוון אתגליין לאינון מארי קשוט, והא אתפרשן מלין והא אתמר.

יי איש מלחמה יי שמו. כיון דכתיב יי איש מלחמה, לא ידענא דיי שמו. אלא, כמה דכתיב, (בראשית יט) ויי המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת יי מן השמים. וכלא בהאי ספר תליין, כמה דאת אמר (איוב כ) יגלו שמם עונו וארץ מתקוממה לו. (ועל דא).

תא חזי, בשעתא דקודשא בריה הוא אתער קרבא בעלמא, עלאי ותתאי אתעקרו מאתרייהו, כמה דאוקימנא הדא הוא דכתיב מרפבות פרעה וחילו ירה בים. ולזמנא דאתי, זמין קדשא בריה הוא לאגחא קרבא עלאה ותקיפא בעממא, בגין לאוקרא שמייה, הדא הוא דכתיב (זכריה יד) ויצא יי ונלחם בגוים ההם פיום הלחמו פיום קרב וכתוב (יחזקאל לח) והתקדשתי ונודעתי וגו'.

(מרפבות פרעה וחילו ירה בים. כד אתער קדשא בריה הוא קרבא כדיון אתערו דרגין עליון ודרגין תתאין דלתתא וכדיון מרפבות פרעה וחילו ירה בים).

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ע) ראוף מים אלהים ישראל את הים, אמר קדשא בריה הוא למלאכא די ממנא על ימא, פליג מימך. אמר ליה למה. אמר ליה בגין דבני יעברון בגוון. אמר ליה, פורקנא דקיטנא קשוט. מאי שנא אלין מאלין.

(ע) ראוף מים אלהים ראוף מים וחילו וגו'. בשעה שעברו ישראל את הים, אמר הקדוש ברוך הוא למלאך הממנה על הים: חלק מימך! אמר לו: למה? אמר לו: כדי שבני יעברו בתוכך. אמר לו: מדת הגאולה היא אמת, אבל מה שונים אלה מאלה?

אָמַר לוֹ: עַל תְּנֵאנִי זֶה עֲשִׂיתִי אֶת הַיָּם כְּשֶׁבְרָאתִי אֶת הָעוֹלָם. מַה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? עוֹרֵר אֶת גְּבוּרַתוֹ וְנִקְמְטוּ הַמַּיִם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב רְאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רְאוּךָ מַיִם יַחֲלִיּוּ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרַג אֶת כָּל הָאוּכְלוֹסִים הַלְלוּ, וְאַחַר כֵּן זָרַק אוֹתָם הַחוּצָה, אַחַר כֵּן פָּסַח הַיָּם עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲלִיּוֹ יָרָה בֵּינָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צֵא רְאֵה פְּמָה מִרְכַּבּוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, פְּמָה אוּכְלוֹסִים, פְּמָה חֲלִילוֹת, וְכֻלָּם קְשׁוּרִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ, וְהָרִי לְמַדְנָהוּ כָּל הַמִּרְכַּבּוֹת אֵלָיו לְאֵלוֹ, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, וּמִצַּד הַשְּׂמָאל מִתְעוֹרְרוֹת מִרְכַּבּוֹת וְשֵׁלָא קְדוּשׁוֹת שְׁשׁוּלְטוֹת, וְכַלְנֵן דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת לְמַעְלָה.

וְהָרִי בְּאֲרָנוּ בְּכּוֹר פְּרָעָה, שֶׁהוּא אַחַת הַדְּרָגוֹת שֶׁהֲרַג הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (דְּרָגָה שְׁלֹשׁ נ"א חֲלִילוֹתֵינוּ) וְשֶׁבַר אוֹתוֹ מִשְׁלֵשְׁלָתוֹ הַחֲזָקָה, וְהַדְּרָגוֹת פְּתַח שְׁלֹשׁוֹנוֹ פְּמָה מִרְכַּבּוֹת וְכַמָּה חֲלִילוֹת שֶׁל גְּבוּרִים מִצַּד הַשְּׂמָאל, מֵהֶם אַחֲזִיזִים בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁל הַשְּׁלִטוֹן שְׁלֵהֶם, וּמֵהֶם אַחֲזִיזִים בְּמַלְכוּת הָעֲלִיּוֹנָה. מֵהֶם אַחֲזִיזִים אַחַר אֲרַבְעָה כְּסָאוֹת (הַחַיּוֹת) רַחֲסִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, בְּדִין הַמַּלְכוּת, שֶׁנִּקְרָאת הַיָּם הַגְּדוֹל, לְשֶׁבַר אוֹתָם מִדְּרָגָתָם. וְכַשְׁנִשְׁפָּרִים לְמַעְלָה, כָּל אוֹתָם שְׁלֵמְטָה נִשְׁפָּרִים וְנֶאֱבָדִים בֵּינָם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וַחֲלִיּוֹ יָרָה בֵּינָם סִתָּם.

וּמִבְּחַר שְׁלִישׁוֹ טַבְעוֹ בֵּינָם סוּף. וּמִבְּחַר שְׁלִישׁוֹ, הָרִי נִתְבָּאָר, וְשֵׁלֶשׁ עַל כָּלוּ. כָּל הַדְּרָגוֹת - שְׁנַיִם וְאַחַד. אֵלָה עַל אֵלָה. כְּגוֹן עֲלִיּוֹן כֵּן נַעֲשׂוּ. וְכֻלָּם נִמְסְרוּ

אָמַר לִיָּה עַל תְּנֵאנִי דָא, עֲבָדִית לִימָא כַּד בְּרָאתִי עַלמָא. מַה עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתַעַר גְּבוּרַתָא דִּילֵיהּ, וְאַתְקַמְטוּ מִיָּא. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב רְאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רְאוּךָ מַיִם יַחֲלִיּוּ. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קְטוּל כָּל אֵינּוֹן אֲכְלוֹסִין, לְבַתָּר אַרְמֵי לוֹן לְבַר. לְבַתָּר חֲפֵי יָמָא עֲלֵיהֶוּ, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב מִרְכַּבּוֹת פְּרָעָה וַחֲלִיּוֹ יָרָה בֵּינָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פּוּק חֲמֵי כַּמָּה רְתִיכִין עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, כַּמָּה אֲכְלוֹסִין, כַּמָּה חֲיִילִין, וְכַלְהוּ (דף נ"ו ע"ב) קְשִׁירִין אֲלִין בְּאֲלִין. (וְהָא אוּלְפִינָא) כַּלְהוּ רְתִיכִין אֲלִין לְאֲלִין, דְּרָגִין עַל דְּרָגִין, וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא מִתְעַרִין רְתִיכִין (נ"א דלא) קְדִישִׁין שְׁלִיטִין. וְכַלְהוּ דְרָגִין יְדִיעֵן לְעֵילָא.

וְהָא אֲתַעַרְנָא בְּכּוֹר פְּרָעָה, דִּהוּא דְרָגָא חַד, דְּקַטְל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בְּרִינָא דִּילֵיהּ נ"א חֲלִילָה) וְתַבַּר לִיָּה מְשׁוּלְשִׁילָה תְּקִיפָא, (וְהָרִי דִּילֵיהּ) תַּחְתּוֹת שׁוּלְטָנְיָה, כַּמָּה רְתִיכִין וְכַמָּה חֲיִילִין דְּקוּזְמִיטִין מִסְטָר שְׂמָאלָא, מִנְהוֹן אַחֲדִין בְּאַתָּר עֲלָאָה דְשׁוּלְטָנוּתָא דְלַהוֹן, וּמִנְהוֹן אַחֲדִין בְּמַלְכוּתָא דְלְעֵילָא. מִנְהוֹן אַחֲדִין בְּתַר אַרְבַּע כְּרִסְווֹן (כ"א חֲיִין), (נ"א רַחֲסִין) כַּמָּה דְאֲתַמַּר.

וְכַלְהוּ אֲתַמְסְרוּ בִּידֵיהּ, בְּדִינָא דְמַלְכוּתָא, דְאֶקְרִי יָמָא רַבָּא, לְתַבְרָא לוֹן מִדְּרָגִיהוֹן, וְכַד אֵינּוֹן אֲתַבְרוּ לְעֵילָא, כָּל אֵינּוֹן דְלַתַּתָּא אֲתַבְרוּ, וְאַתְאֲבִידוּ בִּימָא תַתְּאָה. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, מִרְכַּבּוֹת פְּרָעָה וַחֲלִיּוֹ יָרָה בֵּינָם. בֵּינָם סִתָּם.

וּמִבְּחַר שְׁלִישׁוֹ טַבְעוֹ בֵּינָם סוּף. וּמִבְּחַר שְׁלִישׁוֹ, הָא אֲתַמַּר, וְשְׁלִישִׁים עַל כָּלוּ, כַּלְהוּ דְרָגִין תַּרִין וְחַד. אֲלִין עַל אֲלִין. כְּגוֹנָא עֲלָאָה הָכִי אֲתַעֲבִידוּ. וְכַלְהוּ אֲתַמְסְרוּ

פְּכֻלְהוּ. גְּדַפְיִיהוּ, פְּכֻלְהוּ. וְצֹאֲרִיהוּ, פְּכֻלְהוּ. רְאֲשֵׁי הַחַיּוֹת, פְּכֻלְהוּ. מְאִי כְכֻלְהוּ. פְּקַבְלֵי כְלָהוּ.

הַחַיּוֹת כְּכֻלָּם. מַה זֶה כְּמוֹ כָּלָם? כִּנְגַד כְּלָם.

וְכֹרֵר אֵיבֹר וְאֵיבֹר שְׂבַחֵי חַיּוֹת פִּנְגָּד שְׂבַעַה תְּהוּמוֹת, וּכְנַגַּד שְׂבַעַה הַיְכָלוֹת, וּכְנַגַּד מִן הָאָרֶץ לְרַקִּיעַ, וּכְנַגַּד מִרְקִיעַ לְרַקִּיעַ, וְהַשְּׁעוֹר שֶׁל כָּלָם וְרוּמָם עֲשָׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף חֲלָקִים מִשְּׁעוֹרוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ.

וְעוֹד רַקִּיעַ אֶחָד לְמַעְלָה מִן קַרְנֵי הַחַיּוֹת, שְׂפָתוֹב (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רְאֲשֵׁי הַחַיּוֹת רַקִּיעַ. מִלְמַטָּה כְּמֵה מִרְפְּבוֹת, בְּיָמִין וּבִשְׂמָאל.

מִתַּחַת לַיָּם שְׂרוּיִים כֹּל דְּגֵי הַיָּם וְשִׂטִּים, מִתְּכַנְסִים בְּאַרְבַּע בְּזוּיּוֹם, יוֹרְדִים בְּדַרְגוֹתֵיהֶם, וְכֹל הַמִּרְפְּבוֹת נִקְרָאוֹת בְּשֵׁמוֹת. מִתַּחַת אֵלֶּה הוֹלְכִים וְשִׂטִּים אוֹתָם קִטְנִים, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, שְׂפָתוֹב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יַדָּים שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוּלוֹת. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַדְּבָרִים. מִצַּד שְׂמָאל הַתַּחְתּוֹן מְמַשְׁלֵת הַצַּד הָאֲחֵר, וְאַחֲזוּזִים מְאוֹתָם שְׂלַמְעֵלָה, וְיִרְדּוּ לְהַשְׁבֵּר מִכַּח הַחֲזֵק הַקְּדוּשׁ, כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ מִרְפַּבַּת פְּרַעַה וְחִילוֹ וְגו'. יְמִינְךָ ה' נֶאֱדָרִי בַּכַּח. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשַׁעַה שֶׁהִבְקֵר מְאִיר וְהָאֵילַת עוֹמְדַת בְּמִקּוּמָהּ, מִתְּעַבְרַת בְּצַדָּה, וּנְכַנְסַת לְמֵאֲתִים הַיְכָלוֹת שֶׁל הַמְּלָךְ. הָאָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה בַּתּוֹרָה, בְּשַׁעַה שֶׁמִּתְעוֹרְרַת רוּחַ צְפוֹן (וּתְשׁוּקַת הָאֵילַת) וְכוּאֲבַחַת הָאֵילַת לְהַתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, בָּא עִמָּה לְעַמֵּד לְפָנָי הַמְּלָךְ, בְּשַׁעַה שֶׁמְאִיר הַבְּקֵר (וְאוֹתוֹ אָדָם מִתְּפַלֵּל תְּפִלְתּוֹ וְלִיחַד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרָאוּי) מוֹשְׁכִים עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד.

מִסְתַּבֵּר בְּרַקִּיעַ, שׁוֹרָה עָלָיו אוֹר

וְכֹרֵר שְׂיִיפָא וְשְׂיִיפָא דְבַחֵי חַיּוֹת, לְקַבֵּל שְׂבַעַה תְּהוּמוֹת, וְלְקַבֵּל שְׂבַעַה הַיְכָלִין וְלְקַבֵּל מְאַרְעָא לְרַקִּיעָא. וְלְקַבֵּל מִרְקִיעָא לְרַקִּיעָא, וְשִׁיעוֹרָא דְכֻלְהוּ וְרוּמָהוֹן עֲשָׂרִין וַחֲמִשָּׁה אֶלְפִין חוֹלְקִין, מִשְׁיַעוֹרָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּמֵה דְאוּקִימְנָא.

וְעוֹד רַקִּיעָא חַד לְעֵילָא, מִן קַרְנֵי הַחַיּוֹת, דְכַתִּיב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רְאֲשֵׁי הַחַיּוֹת רַקִּיעַ. מְלַרַע כְּמֵה רְתִיכִין, בְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא. מִתַּחַת וְיָמָא שְׂרָאן כְּלָהוּ נוֹנֵי יָמָא, וְשְׂטָאן, אֲתַכְנַפּוּ בְּזוּיָהוֹן אַרְבַּע, נַחְתִּין בְּדַרְגֵייהוּ, וְכֻלְהוּ רְתִיכִין אֶקְרוּן בְּשִׁמְהֵן. מִתַּחַת אֵלִין, אֲזֵלִין וְשְׂאֲטִין אֵינּוֹן זְעִירִין, דְרָגִין עַל דְרָגִין, דְכַתִּיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יַדָּים שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוּלוֹת. וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי.

מִסְטָר שְׂמָאלָא תַתָּא, קוּזְמִיטָא סְטָרָא אַחְרָא וְאַחֲדִין מְאִינּוֹן דְלְעֵילָא, וְנַחְתּוֹ לְאַתְבְּרָא מִחֵילָא תְקִיפָא קְדִישָׁא. כְּמֵה דְאוּקִימְנָא, מִרְפַּבַּת פְּרַעַה וְחִילוֹ וְגו'. (שמות ט"ו) יְמִינְךָ יי' נֶאֱדָרִי בַּכַּח. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשַׁעַתָּא דְצַפְרָא נְהִיר, וְאֵילַתָּא קִיִּימָא בְּקִיּוּמָהּ, אֲתַעְבְּרַת בְּסְטָרָהּ, וְעָאֵלַת בְּמֵאֲתָן הַיְכָלִין דְּמִלְכָּא. בַּר נֶשׁ דְּאַשְׁתַּדֵּל (דף נ"ז ע"א) בְּפַלְגוֹת לֵילִיא בְּאוּרִייתָא, בְּשַׁעַתָּא דְאַתְעַר רוּחָא דְצְפוֹן, (ס"א וְתִיאֲבָתָא דְאֵילַתָּא) וְכֹאֲיַבַת אֵילַתָּא לְאַתְעַרָא בְּעֵלְמָא, אֲתִי עִמָּה לְקִיִּימָא קְדָם מִלְכָּא, בְּשַׁעַתָּא דְנְהִיר צַפְרָא (ס"א וְתִיאֲבָתָא דְאֵילַתָּא) שְׂמִיָּה קְדִישָׁא בְּדָקָא יְאוֹת)

מִשְׁכִּין עָלֶיהָ חַד חוּטָא דְחֶסֶד.

מִסְתַּבֵּר בְּרַקִּיעַ, שְׂרִיא עָלֶיהָ נְהִירוֹ דְסְכֻלְתָּנוּ דְדַעְתָּא קְדִישָׁא, וּמִתְעַטֵּר

ההשפלה של דעת הקדושה, ומתעטר בו האדם, וכלם פוחדים ממנו. אז האדם הזה נקרא בן לקדוש ברוך הוא, בן היכל המלך. נכנס לכל שעריו, ואין מוחה בידו. בשעה שקורא להיכל המלך, פתוב עליו (תהלים קמח) קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת. מה זה באמת? כמו שבארנו, (מיכה ז) תתן אמת ליצקב, שידע ליחד את השם הקדוש בתפלתו (בעולם) פראוי, וזו עבודתו של (השם) המלך הקדוש.

ומי שידע ליחד את השם הקדוש פראוי, מעמיד אמה יחידה בעולם, שפתוב (שמואל ב ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ועל זה בארנו, כל כהן שלא יודע ליחד את השם הקדוש פראוי, אין עבודתו עבודה, שהרי הפל תלוי בו, עבודה עליונה ועבודה תחתונה. וצריך לכוון לב ורצון פדי שיתברכו עליסנים ותחתונים.

כהוב (ישעיה א) כי תבאו לראות פני. כל אדם שבא ליחד את השם הקדוש, ולא מתכוון בו בלב ורצון ויראה פדי שיתברכו בו עליונים ותחתונים, וזרקים את תפלתו החוצה, וכלם מכריזים עליו לרע. והקדוש ברוך הוא קורא עליו, כי תבאו לראות פני.

כי תבאו לראות היה צריך להיות! מה זה לראות פני? אלא כל פני המלך הללו גנוזים בעמק (במקום) אחר החשכה (ישתחשך סתרו וכל וכו'), וכל אותם שידעים ליחד את השם הקדוש פראוי מתבקעים כל אותם כתלי החשכה, ופני המלך נראים ומאירים לכל. וכשהם נראים ומאירים, כל העליונים והתחתונים מתברכים, ואז נמצאות ברכות בכל העולמות, ואז פתוב לראות פני.

פני. אלא כל אינון אנפין דמלפא, טמירין בעמקא (נ"א באתר) לכתר חשוכא (ס"א ישתחשך סתרו וכל וכו') וכל אינון דידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות מתבקעין כל אינון כותלי חשוכא, ואנפין דמלפא אתחזיין, ונהרין לכלא. וכד אינון אתחזיין ונהרין, מתברכין פלא עלאין ותתאין. פדין ברפאן אשתכחו בכלהו עלמין, וכדין כתיב לראות פני.

ביה בר נש, ודחלין מניה פלא. פדין האי בר נש אקרי כרא לקודשא בריך הוא, בר היכלא דמלפא. עאל בכל תרעוי, לית דימחי בידיה.

בשעתא דקרי להיכלא דמלפא, עליה כתיב, (תהלים קמח) קרוב יי' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת. מאי באמת. כמה דאוקימנא, (מיכה ז) תתן אמת ליצקב, דידע ליחדא שמא קדישא בצלותיה (נ"א בעלמא) פדקא יאות. ודא פולחנא דמלפא (נ"א דשמא) קדישא.

ומאן דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, אוקים אומא יחידא בעלמא, דכתיב, (שמואל ב ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ועל דא אוקימנא, כל כהן דלא ידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, לאו פולחניה פולחנא. דהא כלא ביה תליא, פולחנא עלאה, ופולחנא תתאה. ובעי לכוונא לפא ורעותא, בגין דיתברכו עלאי ותתאי.

כתיב (ישעיה א) כי תבאו לראות פני. כל בר נש דאתי ליחדא שמא קדישא, ולא אתכוון ביה בלבא ורעותא ודחילו, בגין דיתברכו ביה עלאי ותתאי, רמאן ליה צלותיה לבר, וכלא מכריזי עליה לביש. וקודשא בריך הוא קרי עליה כי תבאו לראות פני.

כי תבאו לראות מיבעי ליה, מאי לראות

